

**III ონლაინ საერთაშორისო სამეცნიერო-
პრაქტიკული ინტერდისციპლინური
კონფერენცია**

ქ. თბილისი, 28 მაისი, 2022

**3RD ONLINE INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
INTERDISCIPLINARY CONFERENCE**

Tbilisi. May 28, 2022

მასალები

Materials

თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტის III ონლაინ საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული ინტერდისციპლინური კონფერენციის მასალები

კრებულში გამოქვეყნებული სტატიის სიზუსტეზე პასუხისმგებელია ავტორი. ამასთან, მისი პოზიცია შეიძლება არ ემთხვეოდეს კრებულის სარედაქციო კოლეგიის მოსაზრებებს.

აკრძალულია კრებულში გამოქვეყნებული მასალების გამრავლება და გავრცელება კომერციული მიზნებისათვის.

Collected Papers of Tbilisi Humanitarian University 3rd Online International Scientific-Practical Interdisciplinary Conference's materials

Current issues of socio-economic, financial, international relations, tourism, law, healthcare and ecology are published in the journal.

Each author is responsible for the accuracy of the article in this journal. His/her position may not coincide with the opinions of the editorial board.

Reproduction on distribution of the materials published in this journal for commercial purposes is strictly prohibited.

კომპიუტერული უზრუნველყოფა:

თამარ ქავჭავაძე

მასალები დაბეჭდა ინტერნეტით ოთახ ადამაშვიდმა

0144, თბილისი, ბეჩი გაბხიეღ საღოსის გამზიხი №31 (ყოფიდი ჩოღოყაშვიდის 53) © თბიღისის ჰუმანიტაიური სასწავლო უნივერსიტეტი

ISBN 978-9941-8-4603-8

ვადენტონა საყვარელიძე

დოქტორი, პროფესორი,
თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტის
რექტორი

იღონა საყვარელიძე

დოქტორი, პროფესორი,
თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი

მარინა შავდაყაძე

დოქტორი, ასოც. პროფესორი
კვლევებისა და განვითარების
ცენტრის ხელმძღვანელი,
თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი

მაია მელაძე

ასოც. პროფესორი,
გრიგოლ რობაქიძის
უნივერსიტეტი; უფროსი
სპეციალისტი,
თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი;

ლია ჟილაშვილი

დოქტორი, პროფესორი,
თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი

ნონა გელითაშვილი

დოქტორი, პროფესორი,
თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი

ირინე არაქვანიძე

დოქტორი, პროფესორი,
თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი

ნინო აბაიშვილი

დოქტორი, ასოც. პროფესორი,
თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი

ზურაბ ბარათაშვილი

დოქტორი,
საქართველოს მეცნიერებათა
ეროვნული აკადემია

ჯარჯი ვიბერი

დოქტორი, პროფესორი,
ვროცლავის გარემოსდაცვისა
და სიცოცხლის შემსწავლელ
მეცნიერებათა უნივერსიტეტი,
ნიადაგმცოდნეობის, მცენარეთა
კვებისა და გარემოს დაცვის
ინსტიტუტი

ირინე პიაშვიკა

დოქტორი, პროფესორი,
ვროცლავის გარემოსდაცვისა
და სიცოცხლის შემსწავლელ
მეცნიერებათა უნივერსიტეტი,
ნიადაგმცოდნეობის, მცენარეთა
კვებისა და გარემოს დაცვის
ინსტიტუტი

CONFERENCE ORGANIZING COMMITTEE

VALENTINA SAKVARELIDZE

Professor, Doctor, Rector Tbilisi
Humanitarian Teaching University

MARINE SHAVLAKADZE

Assoc. Professor, Doctor, The head of
the research and development center
at the Tbilisi Humanitarian Teaching
University

MAIA MELADZE

Assoc. Professor, Grigol Robakidze
University; Senior specialist of the
research and development center
at the Tbilisi Humanitarian Teaching
University

LIA CHIGHLASHVILI

Professor, Doctor, Tbilisi
Humanitarian Teaching University

ILONA SAKVARELIDZE

Professor, Doctor, Tbilisi
Humanitarian Teaching University

NONA GELITASHVILI

Professor, Doctor, Tbilisi
Humanitarian Teaching University

IRINE ARJEVANIDZE

Professor, Doctor, Tbilisi
Humanitarian Teaching University

NINO ABAISHVILI

Assoc. Professor, Doctor, Tbilisi
Humanitarian Teaching University

ZURAB BARATASHVILI

Doctor, Georgian National Academy
of Sciences

JERZY WEBER

Professor, Doctor, Wroclaw University
of Environmental and Life Sciences,
Institute of Soil Science, Plant
Nutrition and Environmental
Protection.

IRMINA ĆWIELAĞ-PIASECKA

Professor, Doctor, Wroclaw University
of Environmental and Life Sciences

სარჩევი

ჰუმანიტარული მეცნიერებები

უცხო ენის სწავლებისას სანიფორმაციო საკომუნიკაციო თექნოლოგიების გამოყენება, როგორც მოსწავლეთა მოტივაციის ამაღლების საშუალება.....	10
ირინე არჯევანიძე	
სტილისტიკის მიზანი	12
ეკატერინე მარუაშვილი	
ომონიშია – საკლასიფიკაციო კრიტერიუმები და კოლინეფიისგან გამიჯვნის მეთოდები	13
ირაკლი სალია	
შემათება-კლავის მეთოდი თ. ს. ელიოტის კომედიის ქართულ თარგმანებში	14
მანანა მათიაშვილი	
გრიგოლ ორბელიანის ერთი ლექსის გამო.....	16
გურამ ბახტაძე	
დერივაციული კომბინაციები ქართულში.....	18
ჭაბუკი ქირია	

სოციალური მეცნიერებები

სოციალური კონფლიქტები და მისი აღმოფხვრა თანამედროვეობაში	19
ჯილდა ხუბულია	
ინევი სალიტერატურო ქართული ენისთვის.....	21
თეკლა თოთლაძე, ხელმძღვანელი – თამარ გოგოლაძე	
გაკვეთილის მოსალოდნელი შედეგების განხორციელება	23
ეკატერინე ვანაძე	
გლობალიზაცია და მისი გავლენა განათლებაზე	24
მაია ალაია	
1937 წლის რეპრესიები და დახვრებილი ინტელიგენცია	26
ნონა ამბოკაძე	
ფსიქოთერაპიული კვლევები საქართველოში	28
მაია კალანდარიშვილი	
თვითთავაქმურობის, ცხოვრების საზრისისა და სიტუაციური შფოთვის ურთიერთმიმართება, გლობალურ სტრესთან გამკლავების დროს	30
მედეა ბარბარიანი, ია შეყრილაძე	
თვითსტიგმის შესწავლა ფსიქიკური აშლილობის მქონე ადამიანებში.....	32
ეკატერინე ვეშაპიძე, ია შეყრილაძე	

ეკონომიკა, ბიზნესი და ტურიზმი

ინოვაციური ციფრული კლასტორები ბიზნესში.....	33
ირინა ბენია	
საქართველოში მოგზაური საგანმანათლებლო ტურისტების მოტივაციები	43
ანა გვარამაძე	
ღვინის წარმოების განვითარების კარსკეპტივები საქართველოში	44
ირმა მოლაშხია	

სამართლებრივი

სასამართლოს როლი, რეაბილიტაციის რეჟიმის განცხადების წარმოებაში მიღებისას.....	45
მერი კეთილაძე, ხელმძღვანელი – ლია ქილაშვილი	
ალიმენტალურად უკმარისი პირთა უფლება-მოვალეობები და სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი	47
ლია ქილაშვილი	
მოქალაქეობის კანონში მოცემულ ზოგიერთ ტერმინთა განმარტების შესახებ.....	48
არჩილ ლორია	
აქტივების აღდგენისა და მოძიების სამართლებრივი პრაქტიკა.....	50
ქრისტინე ცირეკიძე, ხელმძღვანელი – თომას მარია კროსმანი	
ჭარბის, როგორც ალტერნატიული სასჯელის სახის იურიდიული ბუნება ქართულ სისხლის სამართალში.....	51
მარიამ გელაშვილი, ხელმძღვანელი – გია მეფარიშვილი	
„მედია სამართალში პირადი ცხოვრების ხელშეშობის პრობლემატურობა და გამოხატვის თავისუფლების ჩარჩო“.....	52
მანანა ოთარაშვილი	
მოქალაქეთა ჩართულობის მნიშვნელობა და ბარიერები ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელებაში	53
რევაზ ბერულავა, ხელმძღვანელი – ეკა კაველიძე	
ქორწინების ინსტიტუტის განვითარების გზა ქართულ სამართალში.....	55
ნინო მესხი, ლიკა ფირცხალაიშვილი, ხელმძღვანელი – გიორგი დავითაშვილი	
ოჯახური ცხოვრების კატივისცემის უფლების მნიშვნელოვანი საკითხები ევროსასამართლოს პრაქტიკაში	57
ელისაბედ აფაქიძე, ანა ჩხეიძე	

სასამართლო რეფორმების მდგომარეობა საქართველოში - მიღებული გაკვეთილები.....	58
კახა წიქარიშვილი	

სტომატოლოგია, ფარმაცია და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები

კოლხეთის დაბლობი – მაღარის სახლი	60
შორენა კუპრეიშვილი, პაატა სიჭინავა, თამრიკო სუპატაშვილი, გიორგი კუპატაძე, ქეთევან ქუხილავა	
ჰემოფილია და სტომატოლოგია	61
ნინო გოქაძე, ხელმძღვანელი – ი. ხატიაშვილი	
სოიოს ექსტრაქტები სამედიცინო და კოსმეტოლოგიურ პრაქტიკაში	63
მარიამ ლაზარაშვილი, მანანა ორჯონიკიძე	
ცხოველური წარმოშობის ძვალი და მისი უნარჩენო გადამუშავება	70
მარინე შავლაყაძე, თეიმურაზ ქეიშვილი, ნინო აბაიშვილი, დოდო მაღრაძე, რუსუდან დევნოზაშვილი	
საქართველოს რიგი მსხვილი წყალსაცავების ფსკერზე სადიმენტაციური პროცესების დინამიკა და პროგნოზირება	71
ხათუნა კვიციანი	

HUMANITIES, PSYCHOLOGY

USING ICT IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS AS A MEANS OF INCREASING STUDENTS' MOTIVATION	72
Irine Arjevanidze	
THE PURPOSE OF STYLISTICS.....	73
Ekaterine Maruashvili	
LINKS BETWEEN SELF-EFFICACY, MEANING OF LIFE, AND STATE ANXIETY WITH COPING DURING THE GLOBAL STRESS.....	74
Medea Barbariani, Ia Shekrladze	
RESEARCH OF SELF-STIGMA AMONG INDIVIDUALS WITH PSYCHOLOGICAL DISORDERS	76
Ekaterine Veshapidze, Ia Shekrladze	

SOCIAL SCIENCES

SOCIAL CONFLICTS AND ITS ELIMINATION IN MODERN TIME.....	76
Jilda Khubulia	
AGAIN FOR THE LITERARY GEORGIAN LANGUAGE	77
Tekla Totladze, Supervisor – Tamar Gogoladze	

HOMONYMY – QUALIFICATION CRITERIA AND METHODS FOR DISTINCTION OF HOMONYMS AND POLYSEMES	80
Irakli Salia	
THE PANDEMIC AND ITS IMPACT ON THE APPROACH TO THE EDUCATION SYSTEM. THROUGH THE STUDENT’S EYES: ANALYSIS OF REALITY	81
Tamara Sajaia, Nato Gegenava	
BRINGING LESSON OUTCOMES TO LIFE.....	82
Ekaterine Vatsadze	
GLOBALIZATION AND ITS IMPACT ON EDUCATION.....	83
Maia Aghaia	
LOSS AND GAIN IN T. S. ELIOT’S GEORGIAN TRANSLATIONS	84
Manana Matiashvili	
THE REPRESSIONS OF 1937 AND THE SHOT OF THE INTELLIGENTSIA.....	86
Nona Ambokadze	
DIVERSION COMBINATIONS IN GEORGIAN.....	87
Chabuki Kiria	
PSYCHOTHERAPEUTIC RESEARCHES IN GEORGIA	88
Maia Kalandarishvili	

ECONOMY, BUSINESS AND TOURISM

LABOR MIGRATION IN EU FOR THIRD-COUNTRY NATIONALS	90
Nona Gelitashvili	
TRAVEL MOTIVATIONS OF EDUCATIONAL TOURISTS ARRIVING IN GEORGIA.....	92
Ana Gvaramadze	
THE FUTURE OF INTELLECTUAL LOGISTICS, THE DIGITAL TRANSFORMATION OF LOGISTICS.....	93
Liana Kanchaveli	
OPPORTUNITIES FOR ECOTOURISM DEVELOPMENT IN KVEMO KARTLI.....	95
Maia Meladze	
INNOVATIVE DIGITAL PLATFORMS IN BUSINESS.....	96
Irina Benia	

LAW

THE ROLE OF THE COURT IN MAKING THE APPLICATION FOR REHABILITATION	97
Meri Ketiladze, Supervisor – Lia Chighlashvili	
RIGHTS AND OBLIGATIONS OF ALIMONY AND ANALYSIS OF JUDICIAL PRACTICES.....	98
Lia Chighlashvili	

INTERNATIONAL PRACTICE OF ASSET TRACING AND RECOVERY	99
Kristine Tsirekidze	
ON THE DEFINITION OF SOME OF THE TERMS GIVEN IN THE CITIZENSHIP LAW.....	100
Archil Loria	
THE IMPORTANCE OF CITIZEN INVOLVEMENT AND BARRIERS IN THE IMPLEMENTATION OF LOCAL SELF-GOVERNMENT	102
Revaz Berulava, Supervisor – Eka Kavelidze	
APPLICATION OF THE INTERNATIONAL LAW OF NAVAL WARFARE: NORMS AND STANDARDS UNDER THE INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW	103
Hasnain Mahmood	
THE WAY OF DEVELOPMENT OF MARRIAGE INSTITUTE IN GEORGIAN LAW	104
(co)authors: Nino Meskhi, Lika Firtskhalashvili, Supervisor – Giorgi Davitashvili	
TITLE OF THE TOPIC: THE LEGAL NATURE OF THE FINE AS AN ALTERNATIVE FORM OF PUNISHMENT IN GEORGIAN CRIMINAL LAW	105
Mariam Gelashvili, Supervisor – Gia Meparishvili	
STATE OF JUDICIAL REFORMS IN GEORGIA – LESSONS LEARNED.....	106
Kakha Tsikarishvili	
THE PROBLEM OF PRIVACY IN MEDIA LAW AND THE FRAMEWORK OF FREEDOM OF EXPRESSION	107
Manana Otarashvili	
IMPORTANT ISSUES OF THE RIGHT TO RESPECT FOR FAMILY LIFE IN THE CASE-LAW OF THE EUROPEAN COURT	108
Elisabed Apakidze, Ana Chkheidze	
DENTISTRY, PHARMACY AND NATURAL SCIENCES	
HEMOPHILIA AND DENTISTRY	109
Nini Gokadze, I. Khatiashvili	
ASSESSMENT OF ECOLOGICAL CONDITION OF RIVER KVIRILA AND ADJACENT TERRITORY	110
Tamriko Supatashvili, Shorena Kupreishvili, Maka Guguchia	
ANIMAL ORIGIN BONE AND ITS WASTE-FREE RECYCLING	112
Marine Shavlakadze, Teimuraz Cheishvili, Nino Abaishvili, Dodo Magradze, Rusudan Devnozashvili	
DYNAMICS AND PREDICTION OF SEDIMENTATION PROCESSES AT THE BOTTOM OF SOME LARGE WATER RESERVOIRS IN GEORGIA.....	113
Khatuna Kiknadze	

ჰუმანიტარული მეცნიეჩებები

უცხო ენის სწავლებისას საინფორმაციო საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება, როგორც მოსწავლეთა მოტივაციის ამაღლების საშუალება

ირინე არჰვიანიძე
ფილოლოგიის აკადემიუხი დოქტოხი,
თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტის პოფესოხი
irinaarj@gmail.com

სტატიაში განვიხილავთ უცხო ენის შესწავლის მოტივაციის ამაღლების საკითხებს. სტატიაში შევეცდებით განვიხილოთ სწავლის მოტივაციის გაზრდის სხვადასხვა გზებს საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების დახმარებით.

ჩვენს რეალობაში, დღესდღეისობით ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილი სასწავლო პროცესის წარმართვისას, უჭირავს საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებს, განსაკუთრებით, უცხო ენების შესწავლის დროს. არსებული თანამედროვე სასწავლო სახელმძღვანელოები და რესურსები იმგვარადაა აგებული, რომ საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება ძირითად სასწავლო რესურსად მოიაზრება. ამგვარად, ახალი საშუალებები და რესურსები ხელს უწყობს ინოვაციური სასწავლო მეთოდების დანერგვას საგანმანათლებლო პროცესში.

როგორც აღვნიშნეთ, ელექტრონული რესურსების და საშუალებების გამოყენებას განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს უცხო ენის სწავლების პროცესში. მათი გამოყენება განათლების პროცესის თანამედროვე მოდელის და ფორმის ძირითადი განმსაზღვრელია. სასწავლო პროცესის მოდერნიზების მცდელობისას, ძირითადი მიზანი შემდეგნაირად განისაზღვრება: განათლების პროცესის მონაწილეების სრული ჩართულობა და წვდომა ელექტრონული საშუალებების მეშვეობით, თანამედროვე სასწავლო რესურსებზე, რაც ზრდის განათლების ხარისხს, ხელმისაწვდომობას. აგრეთვე, ხელს უწყობს

თანამედროვე ადამიანის ადაპტირებას საინფორმაციო-ტექნოლოგიურ სივრცეში, რაც, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს სტუდენტების მოტივაციის ამაღლებას.

სტატიაში საუბარია უცხოენოვანი სწავლების პროცესში, თანამედროვე მეთოდების გამოყენების შესახებ ლექციის დროს, აღწერილია ლექციის ახლებური კონცეფცია, მაგალითისთვის წარმოდგენილია სხვადასხვა სააუდიტორიო აქტივობები, რომელიც უზრუნველყოფს სწავლების ეფექტურ ორგანიზებას და სტუდენტთა ჩართულობას, ინტერესს და აქტიურობას. აღნიშნული საკითხები კი განსაზღვრავს სასწავლო პროცესისადმი მოტივაციის ზრდის ხარისხს.

უცხო ენების სწავლისას, ვიყენებთ რა თანამედროვე ტექნოლოგიებს, ვეყრდნობით ხუთ ძირითად მიმართულებას. ესენია: მულტიმედიური პროდუქტების და კომპიუტერული სისტემების გამოყენება, მულტიმედიური და საგანმანათლებლო ინდივიდუალური (საკუთარი) პროგრამების შემუშავება, პრეზენტაციების შექმნა, ელექტრონული რესურსების გამოყენება კლასგარეშე აქტივობებში, ინტერნეტის გამოყენება.

და ბოლოს, უნდა აღინიშნოს, რომ თანამედროვე ტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლება მასწავლებლის (ლექტორის) შესაძლებლობების არეალს მნიშვნელოვნად აფართოებს, რაც მას ეხმარება შექმნას აუდიტორიაზე, მის ინტერესებზე და საჭიროებებზე მორგებული, ინდივიდუალური სასწავლო დიზაინის მქონე პროგრამა.

საკვანძო სიტყვები: მოტივაცია; სტუდენტები; საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ინსტრუმენტები, სწავლის მეთოდები

სტილისტიკის მიზანი

ეკატერინე მარუაშვილი

*თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტი,
ფილოლოგიის დოქტორი, აფილიჩებული პროფესორი*

შეიძლება ვიკითხოთ, როგორ გაჩნდა სტილისტიკა? და რა კავშირია სტილისტიკასა და ლინგვისტიკას შორის? სტილისტიკა, როგორც აკადემიური სფერო, მეოცე საუკუნის გამოგონებაა. თუმცა, მისი წარმოშობა სათავეს იღებს იმ ეპოქაში, სადაც კონცენტრაცია გაკეთდა ზეპირ გამონათქვამებზე, არისტოტელეს რიტორიკის ეპოქაში. (ნორგარდ, ბუსე და მონტორო, 2010 წ.). მეოცე საუკუნეში, სტილისტიკა ჩამოყალიბდა 1966 წელს, როდესაც როჯერ ფაულერმა გამოაქვეყნა ნიგნი, რომელსაც მან რედაქტირება გაუკეთა, სახელწოდებით ესეები სტილისა და ენის შესახებ. იმ დროს სტილისტიკა განიხილებოდა, როგორც ტექსტზე ფოკუსირებული ახალი კრიტიკის ლოგიკური განხილვა, მაგრამ ის ეწინააღმდეგებოდა ახალი კრიტიკის სკოლას, რადგან მას ეკისრებოდა ტექსტებში ენის ზუსტი და ეფექტური დამუშავება. თუმცა, სტილისტიკაზე გავლენა იქონია ჩეხურ სტრუქტურალიზმამაც. მათ შეასრულეს ბრწყინვალე შრომები პოეზიის ენობრივ ანალიზში. ასე რომ, იგი ხელმძღვანელობდა ამ მოძრაობით და მათი ნამუშევრებით. იმ დროს სტილისტური ნაწარმოები ძირითადად პოეზიას ეძღვნებოდა, ხოლო სტილისტური ორიენტირებული იყო ფონეტიკურ და გრამატიკულ სტრუქტურებზე. იმდროინდელი სტილისტის მიერ შესრულებული ნაწარმოებების შედეგები ადვილად გამოიყენებოდა პოეზიაში. სტილისტიკა ფორმალისტურად იყო ორიენტირებული და დღემდე დამოკიდებულია ლინგვისტურ ნაშრომზე. 1970-იანი წლების ბოლოს და 1980-იანი წლების დასაწყისში გაჩნდა სურვილი, დაემკვიდრებინა სტილისტური ტექნიკები, რომლებიც გამოყენებული იქნებოდა რომანებში. სურვილი სინქრონიზებული იყო ლინგვისტების ინტერესის ზრდასთან ტექსტუალურობისადმი სენტენციალური სტრუქტურების საწინააღმდეგოდ. რომანისა და დრამის სტილისტური ანალიზი ახლა კარგად არის დამკვიდრებული. დრამისადმი ინტერესი განპირობებული იყო სტილისტიკის ევო-

ლუციით ბოლო წლების განმავლობაში. ლინგვისტურმა ტექნიკამ მოიცვა სასაუბრო ურთიერთქმედების ანალიზი. ინტერესის ორი ძირითადი სფეროა დისკურსის ანალიზი და პრაგმატიკა. (კოილი 1990, 1085). სტილისტიკა იკვლევს შემოქმედებითობას ენის გამოყენებაში. ის აძლიერებს ჩვენს აზროვნებას ენაზე და მის გამოყენებაზე. ამრიგად, სტილისტური პროცესი, ენის გამოყენების შემოქმედების შესწავლა, ავითარებს ჩვენს გაგებას ლიტერატურის შესახებ. (სიმფსონი 2004.) სტილისტიკის მიზანია დააკავშიროს ლინგვისტური ანალიზი ლიტერატურულ კრიტიკასთან. ეს შეიძლება გაკეთდეს ლინგვისტო-ლიტერატურული ინტუციურობის გაფართოებით და კრიტიკოსთა ენობრივი დაკვირვებისა და ცოდნის გაფართოებით. ამდენად, ენათმეცნიერების ყურადღება გამახვილდება იმაზე, თუ როგორ წარმოადგენს ლიტერატურული ტექსტი ენობრივ სისტემას. კრიტიკოსები ასევე განიხილავენ ტექსტის ძირითად მნიშვნელობას.

საკვანძო სიტყვები: სტილისტიკა, ლინგვისტური ანალიზი, ლიტერატურული კრიტიკა

ომონიმია – საკლასიფიკაციო კრიტერიუმები და კოლისემიისგან გამიჯვნის მეთოდები

ირაკლი საღია

*ზოგადი და გამოყენებითი ენათმეცნიერების მაგისტრი,
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ფილოლოგიის
საღოქგოხო პიოგჩამის VI სემესტრის სტუდენტი*

არსებულ სამეცნიერო ლიტერატურაში ომონიმია არაერთგვაროვნადაა დახასიათებული. წყაროების ნაწილი საანალიზო ერთეულებად სიტყვებს მიიჩნევს, ნაწილი – ლექსიკურ ერთეულებს ან ზოგადად ენობრივ ერთეულებს, ნაწილი ბგერით შემადგენლობაზე საუბრობს, სხვები კი წერილობით ფორმებზეც ამახვილებენ ყურა-

დღებას. ამის გამო შეუძლებელია გარკვევა:

- ▲ რა ტიპის ენობრივი ერთეულები შეიძლება მიიჩნეოდეს ომონიმებად;

- ▲ საანალიზო ერთეულების კვალიფიკაციის დროს მხოლოდ წარმოთქმა გასათვალისწინებელი თუ იმავდროულად მათი დაწერილობაც;

- ▲ როგორ უნდა დადგინდეს მნიშვნელობების განსხვავებული წარმოშობა, დამოუკიდებლობა.

კონსენსუსის არარსებობა მნიშვნელოვან მეთოდოლოგიურ პრობლემას ქმნის არა მარტო ომონიმის, არამედ პოლისემიის კვალიფიკაციისთვის. თუ არ დადგინდა, როგორ უნდა გაიმიჯნოს დამოუკიდებელი მნიშვნელობები ერთი მნიშვნელობის ვარიანტებისგან, შეუძლებელი იქნება ომონიმისა და პოლისემიის გამიჯვნაც. აქედან გამომდინარე, თუ არ მოიძებნა ზემოთ დასმულ კითხვებზე პასუხი, ომონიმის ნებისმიერი ასპექტის კვლევა მოკლებული იქნება ლოგიკურ საფუძველს, არ იქნება სრულფასოვანი და თანმიმდევრული.

მოცემულ ნაშრომში ვაანალიზებთ საკითხის შესახებ გამოთქმულ მოსაზრებებს, არსებულ თეორიებს, მეთოდებს და გთავაზობთ ჩვენს თვალსაზრისს, რა ენობრივ ერთეულებს უნდა ეწოდოს ომონიმი და როგორ უნდა გაიმიჯნოს ისინი პოლისემებისგან.

საკვანძო სიტყვები: ომონიმების ტიპები, პოლისემია, გამიჯვნის მეთოდები

შემატება-კლების მეთოდი თ. ს. ელიოტის კოეფიციენტის ქართულ თარგმანებში

*მანანა მათიაშვილი
მთაჩმნედი, ფილოლოგიის დოქტორი,
თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტი*

წერილი ეხება თარგმანის პრაქტიკაში ერთ-ერთ ყველაზე საინტერესო პრობლემას, რომელსაც სათანადო თეორიული ბაზისის

შემუშავება ესაჭიროება. ესაა შემატებისა (ჩანართები) და კლების (ამოკლებები), როგორც მთარგმნელობითი ტრანსფორმაციების მექანიზმის დადგენა და თეორიული განზოგადება.

ეს საკითხი თანამედროვე ქართულ თარგმანმცოდნეობაში ჩვენ დავსვით პირველად 2005 წელს წარმოდგენილ დისერტაციაში, რომელიც ეხებოდა მოდერნისტული პოეზიის თარგმნის თავისებურებებს თ. ს. ელიოტის ოთხი პოემის ზვიად რატიანისეული ქართული თარგმანების მიხედვით.

როგორც სადისერტაციო ნაშრომის დასკვნაში აღინიშნა, დედნისა და თარგმანის დეტალური შედარებისა და ანალიზის საფუძველზე სამიზნე ტექსტში გამოიყო ისეთი მონაკვეთები, რომლებიც განსხვავდება დედნის შესაბამისი მონაკვეთებისგან. განსხვავებას ქმნის, ერთი მხრივ, მცირე რაოდენობის არაადეკვატური და, ამდენად, მიუღებელი დამატებები და, მეორე მხრივ, საკმაო რაოდენობის ლოგიკით იმპლიცირებული სხვადასხვა წარმოშობის არადედნისეული ჩანართები. (ტერმინი ლოგიკით იმპლიცირებული ჩანართი, შემოკლებით ლიჩ ჩვენ მიერ შეიქმნა 2005 წელს თარგმანის ტექსტის კვლევის შედეგად გამოვლენილი არადედნისეული დამატებების აღსანიშნავად, რომლებიც, თეორიულად, მთარგმნელობითი ტრანსფორმაციების რიგს განეკუთვნება).

წარმოდგენილ ნაშრომში კვლევა წარმართა შემატების, როგორც მთარგმნელობითი ტრანსფორმაციის, მოქმედების მექანიზმისა და გამოხატვის ფორმების დასადგენად. შემატება თარგმანის ტექსტში რეალიზდება ლოგიკურად იმპლიცირებული ჩანართების საშუალებით (ლიჩ), რომელიც, თავის მხრივ, სამ ჯგუფად იყოფა: 1. კონტექსტით განპირობებული, 2. ახსნა-განმარტებითი და 3. სინონიმური. სამივე ტიპის შემატებას გააჩნია თარგმნის პროცესში წყარო-ტექსტის განმარტებისა და დაზუსტების პასუხისმგებლობა, ანუ სწორედ ის, რასაც თანამედროვე თარგმანის თეორეტიკოსი, სუზან ბასნეტი, 2006 წელს ასახელებდა, ზოგადად, შემატების, როგორც მთარგმნელობითი პროცედურის, ფუნქციად.

ამგვარად, ჩვენი წვლილი თარგმანის ზემოაღნიშნული პრობლემის თეორიულ დამუშავებაში არის ტერმინ „შემატების“ შემდგომი სემანტიკური და ჰერმენევტიკული დეკონსტრუქცია და მრავალსახეობის გამოვლენა. რაც შეეხება „კლებას“, როგორც დედანში წა-

რმოდგენილი და თარგმანის ტექსტიდან გაუჩინარებული გარკვეული მახასიათებლების, მთარგმნელობით ტრანსფორმაციას, ჩვენ ამ მიზნით კვლევა ჯერ არ გვინარმოებია და, შესაბამისად, ის არ წარმოადგენს ჩვენი წერილის საკვლევ ობიექტს. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ თეორიულად ასევე გასააზრებელია კლების მექანიზმი და მისი ფუნქციობის გამორკვევა, რაც შემდგომი კვლევის ამოცანად შეიძლება დაისახოს.

შემატება-კლების, როგორც თეორიული პრობლემის განხილვისას უნდა აღინიშნოს, რომ თანამედროვე თარგმანმცოდნეობის ქართულენოვან სივრცეში აღნიშნული პრობლემის შესახებ არასდროს ჩატარებულა კვლევა და ამიტომ ჩვენ მიერ წარმოდგენილ წერილს გარკვეული თეორიული ღირებულება და აქტუალობა ცგააჩნია.

რაც შეეხება კვლევის პრაქტიკულ მხარეს, დასკვნის სახით უნდა ითქვას, რომ თ. ს. ელიოტის ცნობილი ოთხი პოემის ქართულ თარგმანებში მთარგმნელი კლების მეთოდის გამოყენებისას ლირ-ის სამი სახეობიდან ყველაზე ხშირად მიმართავს კონტექსტით განპირობებულ ლირ-ს. ამ ტიპის ცვლილები თარგმანის ტექსტში ადეკვატურია, რადგან მთარგმნელის მხრიდან ყოველთვის გათვალისწინებულია დედნის შესაბამისი მონაკვეთების კონტექსტი და ფუნქცია.

საკვანძო სიტყვები: თარგმანის თეორია, შემატება-კლება, მთარგმნელისეული ტრანსფორმაცია, ლოგიკით იმპლიცირებული ჩანართები

გრიგოლ ორბელიანის ერთი ლექსის გამო

გურამ ბახტაძე

*ბათუმის შოთა ხუსთავეღის სახელობის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი, ჰუმანიტაჰუდ მეცნიეხებათა ფაკულტეტი,
ქაჰთუღი. ფიღოლოგიის დეპაჰტამენტის ასოციეხებული პიოფესორი*

„თამარ მეფის სახე ბეთანიის ეკლესიაში“ რომანტიზმის კლასიკური ნიმუშია. ტრადიციული ლიტმცოდნეობის თანახმად, იგი ლი-

რიკული გმირის უკიდურესი პესიმიზმის გამოვლინებად არის მიჩნეული. მოხსენების მიზანია, დაასაბუთოს, რომ ამგვარი მოსაზრება მოკლებულია ჭეშმარიტებას და მხატვრულ სახეთა სიღრმისეული ჰერმენევტიკული ანალიზი ცხადყოფს, რომ პოეტის ლოცვა ოპტიმისტური და რწმენაზე დაფუძნებულია. საერთოდ როგორი წარმოსადგენია რწმენისაგან დაცლილი ლოცვა?! ლექსის ამგვარი ინტერპრეტაცია საბჭოთა პერიოდის ათეისტური აზროვნების გამოძახილიც უნდა იყოს.

აღნიშნული ლექსის იდეის გააზრებისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ბეთანიის ტაძრის სათაურშივე ხსენებას. სიმბოლურია ორბელიანის მიერ ბეთანიის ეკლესიაში, ოდესღაც დიდებულ ქართველ გვარიშვილთა საძვალესთან ახლოს, თამარის ფრესკის წინაშე მოწინებით მუხლმოყრა. ის გარემოება, რომ იერუსალიმის ბეთანიის ტაძარში უფლის მიერ ოთხი დღის გარდაცვლილი და მკვდრეთით აღდგენილი ლაზარე განისვენებს და ქართული ენაც „ლაზარედ“ მოიხსენება, ლექსის იდეას მისტიკურ სამოსელში ახვევს და შესაძლებელს ხდის ვიფიქროთ: რომ ავტორი მოელის ქართველი ერის აღდგინებას.

წმინდა თამარის ზეცადაპყრობილი თვალები მეფის მხურვალე ლოცვის მაუწყებელია. ლოცვა კი არასდროს არ არის უიმედო. გრიგოლ ორბელიანის აზრით, ის რაც საქართველოს თავზე ხდება, უფლისაგან მოვლენილი სასჯელია. კიდევ ერთხელ ამახვილებს ყურადღებას ქართველთა რწმენის სისუსტეზე და იგონებს წმინდა თამარის დროს, რომ იქნებ ამით მაინც გაუღვიძოს თავის ხალხს ღირსების განცდა: „ცისუმერისხავი ერი“ ისევ თამარის ლოცვამ უნდა აღადგინოს, ამ რწმენით მოსულა „ხნით დამაშვრალი“ პოეტი ბეთანიის ეკლესიაში.

მტკიცე რწმენა, მდიდარი ენა, ზნეობრივი სრულფასოვნება, პატრიოტიზმი, განათლება... თამარის ეპოქის ქართველი ერის მახასიათებელი ნიშნებია. პოეტი შესთხოვს თამარს, დაუბრუნოს დაცემულ ერს დაკარგული რწმენა და ღირსება. აქ თითქოს გამოსჭვივის უიმედობის განცდა; თითქოს ეს ყოფა, შეუცვლელი და საბოლოოა. მაგრამ, ვფიქრობთ, ეს ასე არ არის. აქ უბრალოდ კითხვაა დასმული რაც შეიძლება მძაფრად. ავტორი მკითხველის გამოსაფხიზებლად

განგაშის ზარებს რეკავს, რათა გავაცნობიეროთ, რომ მდგომარეობა კრიტიკულია და უკანასკნელი ძალები მოვიკრიბოთ უკიდურესი ეროვნულ-პოლიტიკური კრიზისადან გამოსვლისათვის. ჩვენი აზრის გასამყარებელ არგუმენტად ის გარემოებაც მიგვაჩნია, რომ ღრმადმორწმუნე, „ფსალმუნის“ ავტორმა პოეტმა კარგად იცის, რაოდენ დამღუპველია უიმედობა, ურწმუნობა და უსასოობა ერისათვის.

გვაქვს საფუძველი ვიფიქროთ, რომ „დაყრუებულ, გზაშუვალ, უდაბურ ტყეში დარღვეული ტაძრის“ კედელზე შემორჩენილი თამარის ხატი იმედის ნიშანია და გვაუწყებს, რომ ღმერთს ჯერ კიდევ საბოლოოდ არ მოუძულებია საყვარელი ღვთისმშობლის წილხვდომილი ივერია. ამ მოსაზრებას საფუძველს უმყარებს ლირიკული გმირის სიტყვები, რომლითაც გადმოცემულია თამარის დროის საქართველოს მოგონების უმთავრესი მოტივაცია – **„ვიგონებთ შენს დროს, გული გვიმაგროს, სრულად არ წავჰსწყდეთ“**. მაშასადამე, არსებობს იმის შესაძლებლობა, რომ – „გული გავიმაგროთ“ და „სრულად არ წავჰსწყდეთ“. სტრიქონებს შორის იკითხება მთავარი დებულება: მომავლის იმედის ნაპერწკალი, ჩვენსავე რწმენაში და ისტორიაში უნდა ვეძიოთ. ისტორიისადმი გრივოლ ორბელიანის დამოკიდებულება კი საყოველთაოდ ცნობილია.

საკვანძო სიტყვები: ლექსის იდეა, ლოცვა, რწმენა

დერივაციული კომბინაციები ქართულში

ჭაბუკი ქირია

თჰუ ჰუმანიტაჰუდი ფაკუდგეგის ასოციხებუდი პხოფესოხი,
ფიდოღოგის დოქტოხი

თეზისები

1. დერივაცია სიტყვის ისეთი ცვლილებაა, როდესაც იცვლება სიტყვის ფორმაც და სემანტიკაც, ფორმის ცვლილებას სემანტიკური ცვლილება მოჰყვება (ამით განსხვავდება ის ფლექსიური ცვლილებისაგან, როდესაც ფორმობრივ ცვლილებას სემანტიკური ცვლილება არ მოჰყვება).

2. ქართულში დერივატთა ათზე მეტი ჯგუფი გამოიყოფა.

3. ყურადღებას იქცევს ფორმები, სადაც დასტურდება დერივატთა რთული აფიქსაცია. ვფიქრობთ, ორმაგად (და სამმაგად) მარკირებულ დერივატები იძლევა საფუძველს, გამოვყოთ ახალი დერივაციული ჯგუფები; ამის მიზეზი ის არის, რომ დერივანტი + დერივანტი კომბინაციის შემთხვევაში ორივე აფიქსი ინარჩუნებს თავის ფუნქციას.

საკვანძო სიტყვები: დერივაცია, ენა, აფიქსი, ფორმა, ფუნქცია

სოციალური მეცნიერებები

სოციალური კონფლიქტები და მისი აღმოფხვრა თანამედროვეობაში

ჭიღლა ხუბულია

სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი,

თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტის მოწვეული პროფესორი

khubuliajilda@gmail.com

კონფლიქტი განვითარებული საზოგადოების ჩვეულებრივი მდგომარეობაა და დემოკრატიული მმართველობის მახასიათებელია.

კონფლიქტი – ეს არის ურთიერთსაინააღმდეგო ქმედება. მისი გამომწვევი მიზეზი ძირითადად არის მოთხოვნილებების, ღირებულებების, ინტერესების აცდენა.

მოთხოვნილებათა კონფლიქტს იწვევს რესურსების ნაკლებობა.

ინტერესთა კონფლიქტი ახლოს არის შინაარსობრივად ღირებულებათა კონფლიქტთან, აქ ძირითადი კვანძი არის ძალაუფლების მოპოვებისაკენ სწრაფვა.

ღირებულებათა კონფლიქტს ძირითადად იდეოლოგიური ხასიათისაა.

სოციალური კონფლიქტების სუბიექტები შეიძლება იყვნენ ცალკეული ინდივიდები ან ჯგუფები.

კონფლიქტური სიტუაცია არის დაპირისპირებული მხარების მხრიდან საკუთარი პოზიციების გამყარებისათვის ბრძოლა.

კონფლიქტის დროს ფსიქოლოგიური მდგრადობის შენარჩუნება ცალსახად მნიშვნელოვანია, მნიშვნელოვანია ემოციური მდგრადობა – ემოციის მართვა, თვითკონტროლი, ინტელექტუალურობა, ფსიქოლოგიურად შინაგანი სიმშვიდის შენარჩუნება გარეგანი სტაბილურების მოსაპოვებლად.

კონფლიქტის წარმოქმნას და განვითარებას ხელს უწყობს ოთხი ჯგუფი: ობიექტური, მმართველობითი, სოციალურ-ფსიქოლოგიური და პიროვნული. პირველი ორი ობიექტური ხასიათისაა, შემდეგი ორი კი - სუბიექტური.

კონფლიქტისათვის მახასიათებელია ინფორმაციის დამახინჯება არასწორი კომუნიკაციის შედეგად.

კონფლიქტს აქვს ობიექტი, თუმცა მონაწილენი არიან სუბიექტურნი. მონაწილეებს ოპონენტებს ან მხარეებს უწოდებენ.

კონფლიქტს გააჩნია მიკრო და მაკრო გარემო. მიკრო გარემოს კონფლიქტებს შეიძლება წარმოადგენდნენ ადამიანები ან მცირე სოციალური ჯგუფები, ხოლო მაკრო გარემოს კონფლიქტებს წარმოადგენენ დიდი სოციალური ჯგუფები, ასევე, არის სოციალური გარემო, ფიზიკური გარემო და ფსიქოსოციალური გარემო.

კონფლიქტში მონაწილე მხარეთა მისწრაფებები არის მათი მამოტივირებელი.

კონფლიქტურ ქმედებას რაც შეეხება, ის ყოველთვის მონაწილე მხარეთა ურთიერთსაწინააღმდეგოა. ნებისმიერ კონფლიქტს ახასიათებს სტრატეგია და ტაქტიკა. კონფლიქტის ტაქტიკა, სამწუხაროდ, შეიცავს ფიზიკური და მორალური ძალადობის ელემენტებს.

კონფლიქტური ვითარების აღქმა ყოველთვის გადაჭარბებულია, დამახინჯებულია რეალობასთან მიმართებაში.

ძალადობა სოციალურ კონფლიქტებში ხშირია, არის პირდაპირი ძალადობა, რომელიც გულისხმობს მკვლელობას, ყაჩაღობას და ასე შემდეგ. არსებობს შენიღბული ძალადობა, რომელიც გულისხმობს ადამიანზე, ადამიანთა ჯგუფზე შეფარულ მორალურ ძალადობას.

სოციალური თეორიების მიხედვით ძალადობას იწვევს გგადარჩენისათვის ბრძოლა. მისი მამოტივირებელი შეიძლება გახდეს ნებისმიერი დაუკმაყოფილებლობა.

ძალადობის აღმოფხვრა სრულებით შესაძლებელია: სოციუმ-

ში თანაბარი, დამაკმაყოფილებელი საარსებო გარემოს შექმნით, ავტორიტარიზმის აღმოფხვრით, სამართლიანობის აღდგენით, საზოგადოების მართვის დემოკრატიული მეთოდების დანერგვით.

სოციალური კონფლიქტს განვითარების თავისებურება ახასიათებს, არსებობს ს არიდების გზები. ასევე შესაძლებელია კონფლიქტის სრულად აღოფხვრა და თავდიან აცილება.

კონფლიქტის დასრულება ხშირად რელაურია თუ კონფლიქტში მოანწილე მხარარეები ფუნდამენტური ღირიებულებების შეცვლაზე და დათობაზე შეჯერდებიან ან მე-3 მხარე ჩაერთვება ს ჩასაქრობად.

სოციალურ კონფლიქტებს ხშირად ახლავს კონფლიქტის სინდრომი, რაც ოპონენტთა დაძაბულობაში გამოიხატება და ეს კი შეიძლება გახდეს ახალი კონფლიქტის მიზეზი.

კონფლიქტების სოციალურ გარემოს ამახინჯებს და ცუდ გავლენას ახდენს ინდივიდის ქვეცნობიერზე.

კონფლიქტის აღმოფხვრა სრულად შესაძლებელია სწორი სოციალური კომუნიკაციით.

საკვანძო სიტყვები: სოციალური, ღია ძალადობა, ფარული ძალადობა, სოციალური კომუნიკაცია

ინავ სალიტერატურო ქართული ენისთვის

თეკლა თოთლაძე

*გოჩის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი,
ჰუმანიტაჰურ მეცნიეხებათა ფაკულტეტი, ქაჰთული ფილოლოგია
Tekla.totladze@bk.ru*

ხედმძვანელი – თამარ გოგოლაძე

*გოჩის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტაჰურ მეცნიეხებათა
ფაკულტეტის ჰოფესოხი, ფილოლოგიის მეცნიეხებათა დოქტოხი*

კონსტანტინე გამსახურდიას პუბლიცისტიკაში არაერთი წერილი თუ ესე ეძღვნება ქართულ სალიტერატურო და სამეტყველო ენას. XX

საუკუნის 30-40-იან წლებში შექმნილი წერილები „სალიტერატურო ქართულისათვის“, „როგორ ვწერ?“, „ისევ სალიტერატურო ქართულისათვის“, „ვილაშქროთ ქართული ენის სინმინდისათვის“, „ლექსიკოლოგიური შენიშვნები“ – ანალიტიკური ხასიათისაა, სადაც მწერალი ერთგვარ ენათმეცნიერულ კვლევას ატარებს ქართული ენის ფორმირებისა და განვითარების საკითხებზე. მწერლის თეორიული დებულებები ქართული სალიტერატურო ენის შესახებ დღესაც აქტუალურია.

კონსტანტინე გამსახურდიას მხატვრული ენა და მისი ბრძოლა ქართული ენის სინმინდისათვის არაერთხელ გამხდარა კრიტიკისა და განსჯის საგანი.

კონსტანტინე გამსახურდია უმთავრეს მნიშვნელობას ენიჭებდა ენის ტრადიციებსა და ენის კულტურას ანიჭებდა ეროვნული მსოფლმხედველობის მწერალი, სათუთად უვლიდა და ეპატრონებოდა მშობლიურ ენას. ამისთვის გარჯა და დაფიქრება მას უმთავრეს მოვალეობად მიაჩნდა. ერის მთავარი „გასაღები“, ხომ მართლაც ენაა. სავსებით გასაგებია გამსახურდიას თავგამოდებული ბრძოლა ქართული ენისათვის. ამის ახსნას თავად დიდოსტატი იძლევა: „რაც უფრო მეტს დაფიქრდები ამ უცნაური ფენომენის გამო, მით უფრო რწმუნდები, რომ დიდ და ძველ ტრადიციათა მატარებლის ენის შესასწავლად ადამიანის ერთგერი სიცოცხლეც მოკლეა.“

ქართული სალიტერატურო ენისადმი მიძღვნილი წერილების ციკლში ავტორი მნიშვნელოვან ყურადღებას უთმობს ენისა და ნაციონალური სახელმწიფოს ურთიერთობას. გამსახურდია მიიჩნევს რომ ერს, რომელსაც ნაციონალური სახელმწიფო არ გააჩნია, ვერ შეასრულებს „დიდ კულტურულისტორიულ მისიას.“

კონსტანტინე გამსახურდიას წერილები სალიტერატურო ქართული ენის შესახებ მნიშვნელოვანია არა მარტო ენათმეცნიერებისთვის, არამედ ქართული ლიტერატურის ისტორიისთვისაც. რამდენადაც მწერალი, „სიტყვის ოსტატი“, თავად მსჯელობს საჭიროებებზე, რომელსაც იგი გამუდმებით იცავდა თავის მხატვრულ ქმნილებებში. აღნიშნულ საკითხებს ეხება ჩვენი წინამდებარე სტატიაც.

საკვანძო სიტყვები: გამსახურდია, სალიტერატურო ენა, წერილები

გაკვეთილის მოსალოდნელი შედეგების განხორციელება

ეკატერინე ვანაძე

ფილოლოგიის დოქტორი, ქუთაისის უნივერსიტეტის აფილირებული პროფესორი

გაკვეთილის შედეგი არის გაზომვადი, დაკვირვებადი და კონკრეტული. ის ნათლად გვიჩვენებს, თუ რა უნდა იცოდეს სტუდენტმა და რის გაკეთებას შეძლებს გაკვეთილის დასრულების შემდეგ. გაკვეთილის შედეგი მიზანმიმართულ სწავლაზეა ორიენტირებული. ინგლისური ენის ყველაზე გავრცელებული შედეგი უნდა იყოს ენის შემსწავლელის მიერ ენის და უნარების შესწავლა და მათი გამოყენება სხვა მსგავს თემებზე საუბრისას განსხვავებულ ჟანრში. ინგლისური ენის მიზანი არის ლიგვისტური, კოგნიტური და ეფექტური ცვლილებების განხორციელება სტუდენტებში.

ინგლისური ენის გაკვეთილი მოიცავს სამი სახეობის შედეგს: ენის შედეგი, რომელიც გულისხმობს ლექსიკის, გრამატიკის და ფუნქციების დაუფლებას; უნარების შედეგი, რომელიც მოიცავს კითხვას, აზრის გამოხატვას, წერას, რეპრეზენტაციას, მოსმენას, საუბარს და, ასევე, ცხოვრების უნარებს, რომელიც მოიცავს რაპორტს, ემპათიას, სოციალურ და ემოციურ ინტელექტს და ა.შ.

გაკვეთილის მოსალოდნელი შედეგი სასარგებლოა როგორც მასწავლებლისათვის, ასევე სტუდენტისათვის, ვინაიდან იმის გადანყვეტა, თუ რა უნდა იქნას შესწავლილი გაკვეთილზე აძლევს მასწავლებელს საშუალებას დასახოს კონკრეტული მიზნები და შეაძლებინებს მას წინასწარ მოახდინოს ფოკუსირება სტუდენტის სწავლის პროცესზე: თითოეული გაკვეთილის მოსალოდნელი შედეგის დაწერა სწავლის პროცესის დადგმის და თანმიმდევრულად განხორციელების საშუალებას გვაძლევს; გაკვეთილის შედეგების მკაფიოდ გამოხატვა საშუალებას აძლევს მასწავლებელს შეაფასოს დასახული სწავლის პროცესი უფრო ზუსტად; გასაგები სწავლის შედეგი ასევე იძლევა გაკვეთილზე შიდა კოჰერენსიის და მისი წარმატებულად წარმართვის საშუალებას. და ბოლოს, კონკრეტული გაკვეთილის შედეგის ქონა არ უშლის ხელს მასწავლებელს იყოს

მოქნილი და კრეატიული სწავლების პროცესში.

სწავლის კონკრეტული შედეგის იდენტიფიცირება და დაწერა ეხმარება მასწავლებელს გაკვეთილის უკანა მიმართულებით დაგეგმვაში, რაც გულისხმობს გაკვეთილის დაწყებას საბოლოო მიზნის დასახვით და მუშობას უკანა მიმართულებით გეგმის განსახორციელებლად. ბუნებრივია გაკვეთილის შედეგი სტუდენტებთან უნდა იყოს გაზიარებული. ეს შეიძლება მოხდეს აკრონიმით WALT(We Are Learning to ჩვენ ვსწავლობთ...), და KWL ცხრილით (რა იცის სტუდენტმა, რისი ცოდნა სურს, რა ისწავლა). სტუდენტები შეიძლება ჩაერთონ სწავლის შედეგის შეფასების პროცესში მიმდინარე დიალოგით მასწავლებელთან და ერთმანეთთან დისკუსიის გამართვით, რათა შეძლონ თვითნაირი იდეების გაზიარება, შედარება და კომბინაცია.

დასკვნის სახით შეიძლება ვთქვათ, რომ გაკვეთილის შედეგი არის ფუნდამენტური გაკვეთილის დაგეგმისათვის და ენის ეფექტური სწავლისათვის. ის ააქტიურებს სტუდენტის წინარე ცოდნას შესასწავლი საკითხის ირგვლივ და რთავს სტუდენტებს მოსალოდნელი შედეგის შეფასების პროცესში.

საკვანძო სიტყვები: შეფასება, გაკვეთილის შედეგი, სწავლა, სწავლება

გლობალიზაცია და მისი გავლენა განათლებაზე

მაია ალაია

აკადემიური დოქტორი, ასისტენტ პროფესორი,
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

უდავო ფაქტია, რომ ჩვენი სამყარო 21-ე საუკუნეში უფრო გლობალიზებულია. გლობალიზაციის შედეგად ჩვენი სამყარო გარდაქმნა და მან განიცადა უზარმაზარი ცვლილებები. ამკარა ფაქტია, რომ გლობალიზაცია ჩვენი ყოველდღიური ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია და ის არის პროგრესული პროცესი, რომელიც ხელს უწყობს უფრო ინტენსიურ ურთიერთქმედებას და ტექნოლოგიების განვითარებას.

რებას. გლობალიზაციამ მნიშვნელოვანი და დიდი გავლენა მოახდინა განათლებაზე. თანამედროვე მსოფლიოში განათლება მსოფლიო ეკონომიკის მამოძრავებელი ძალაა. მას არსებითი და გადამწყვეტი როლი უჭირავს საზოგადოებისა და ქვეყნის განვითარებაშიც. განათლება ხელს უწყობს და აძლევს შესაძლებლობას ინდივიდებს განვითარდნენ და მოემზადონ მომავლისთვის. ჩვენი ნაშრომი მიზნად ისახავს გამოიკვლიოს რა დადებითი გავლენა და სარგებელი მოაქვს გლობალიზაციას განათლებაზე. თითოეული ქვეყანა ცდილობს შექმნას ეფექტური და შესაფერისი განათლების სისტემა. გლობალიზაცია მეტ კონკურენციას ნიშნავს. რაც შეეხება ჩვენს ქვეყანას, 2005 წლიდან ის დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს განათლების ინტერნაციონალიზაციის პროცესებს რადგან ის დიდ როლს თამაშობს განათლების ხარისხის ამაღლებისა და უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების კონკურენტუნარიანობის ამაღლების კუთხით. საქართველოს უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები ყველაფერს აკეთებენ სტუდენტების მობილობისა და საერთაშორისო კონკურენტუნარიანობის ასამაღლებლად. ქართველი და უცხოელი სტუდენტებისა და მკვლევარების მზარდი რაოდენობა, ისევე როგორც სამეცნიერო და საგანმანათლებლო პარტნიორობის გაზრდა ქართულ და უცხოურ უნივერსიტეტებს შორის, ნათლად მიუთითებს იმაზე, რომ ინტერნაციონალიზაციისა და გლობალიზაციის საკითხი ძალიან მნიშვნელოვანია ქართულ უმაღლეს განათლებაში. საქართველოს უნივერსიტეტები ცდილობენ განახორციელონ კონკურენტუნარიანობაზე ორიენტირებული რეფორმები, მუდმივად გააუმჯობესონ განათლებისა და სწავლების პრაქტიკის ხარისხი, გაზარდონ სტაჟირება და გახადონ სწავლება უფრო მრავალფეროვანი. დღესდღეობით საგანმანათლებლო პროგრამები მუდმივად განახლების რეჟიმშია და ხდება უფრო მოქნილი პროგრამების დანერგვა, ყველა სახის ეფექტური და პროდუქტიული მეთოდისა და სტრატეგიის გათვალისწინებით. ქართული უნივერსიტეტები ცდილობენ მიიღონ აქტიური მონაწილეობა საერთაშორისო თანამშრომლობაში, რათა ძირეულად გააუმჯობესონ საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო პროგრამები და შექმნან მეტი საერთაშორისო გარემო. ისინი ცვლიან თავიანთ პროგრამებს საერთაშორისო სტანდარტების მი-

ხედვით და ნერგავენ სხვადასხვა მოქნილ სასწავლო შესაძლებლობებს, რათა გააუმჯობესონ თავიანთი ქვეყნის კონკურენტუნარიანობა მსოფლიო ბაზარზე. თუმცა მათი მთავარი ამოცანაა ეროვნული თვითშეგნების შენარჩუნება გლობალიზაციის ფარგლებშიც.

საკვანძო სიტყვები: გლობალიზაცია, განათლების რეფორმა, უმაღლესი განათლება, ეფექტი, შესაძლებლობები

1937 წლის რეპრესიები და დახვრეტილი ინტელიგენცია

ნონა ამბოკაძე

ფილოლოგიის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქართულ ლიტერატურულ სივრცეში რუსეთის, როგორც ტოტალიტარული სახელმწიფოს მავნებლური სახე, არაერთ ნაწარმოებშია განხილული. როგორც ცნობილია, 1930-იან წლებში საბჭოთა კავშირში დაიწყო რეპრესიების ყველაზე მასშტაბური ტალღა, რომელმაც 1936-1938 წლებში პიკს მიაღწია. ცხადია, „რეპრესია“, „ტერორი“, „ერის მოლაღატე“, „მტრის შვილი“ და სხვ. ადრეული საბჭოთა პერიოდის საშინაო პოლიტიკის ჩვეულებრივი სამუშაო ტერმინები იყო, თუმცა, გასული საუკუნის 30-იან წლებში მათ სხვა დატვირთვა და მასშტაბურობა შეიძინეს. განსაკუთრებით ემტერებოდნენ საღად მოაზროვნე ინტელიგენციას, რომელიც აპროტესტებდა სსრკ-ში მცხოვრები ადამიანების უსამართლო, უუფლებო მდგომარეობას.

ქართულ სინამდვილეში 1930-იანი წლების საბჭოურ რეპრესიებზე, როგორც კოლექტიურ ტრავმაზე, საუბრის დაწყება განაპირობა 1960-იან წლებში სამწერლო ასპარეზზე ახალი თაობის – „სამოციანელების“/„ცისკრელების“ – გამოჩენამ. მათი გამოსვლა სამწერლო ასპარეზზე სტალინური პერიოდის შემდგომ, ე.წ. „დათბობის“ („оттепель“) პერიოდს დაემთხვა. რევამ ინანიშვილი, რომლის ორი მოთხრობის განხილვას ვაპირებთ, სწორედ, 60-იანელებს

მიეკუთვნებოდა. პირველი ნოველაა „პატარა ბიჭი გოლგოთაზე“, მეორე კი – „ლარა“

რევაზ ინანიშვილს სტალინური რეპრესიები უშუალოდ შეეხო. იგი თერთმეტი წლის იყო, როცა მამა დაუპატიმრეს; ამ ტრაგედიამ ღრმა კვალი დააჩნია მის ცხოვრებას. ნოველა **„პატარა ბიჭი გოლგოთაზე“** ავტობიოგრაფიულია და იმავდროულად, ისტორიულიც, რადგან მასში მწერალი ჩვენი ქვეყნის ურთულესი პერიოდის – 1930-იან წლების – რეალურ ამბებს გადმოგვცემს. სათაურიდან გამომდინარე, მკითხველი ხვდება, რა დიდ ტკივილზეა საუბარი ამ მცირე ფორმის ოსტატურად დაწერილ ავტობიოგრაფიულ ნოველაში. მართლაც, გოლგოთა გაიარა არა მხოლოდ ამ ნაწარმოების გმირმა „პატარა ბიჭმა“, არამედ ყველა იმ ბავშვმა, რომელთა ოჯახებს 1930-იანი წლების რეპრესიები შეეხო.

მოთხრობა „პატარა ბიჭი გოლგოთაზე“ მეტად ემოციურია; მასში ერთი ქართული ოჯახის ტრაგედიის მიღმა აშკარად იკითხება მრავალი ანალოგიური ისტორია; ცხადად ჩანს, რომ ინანიშვილების ოჯახი, სამწუხაროდ, გამონაკლისს არ წარმოადგენდა; რომ რეპრესიების (და მისი თანამდევი ტრაგედიების) მასშტაბი საკმაოდ მოცულობითი იყო. რევაზ ინანიშვილი, ერთგვარი, განზოგადებული, სახეა ყველა იმ მშობლებდაკარგული ბავშვისა, რომელმაც პატარა მხრებით ატარა დიდი ტერორის წლების რეპრესიებით გამოწვეული სიმძიმე.

სწორედ ბოროტებისა და სიკეთის ანტინომიაზეა აგებული რევაზ ინანიშვილის მოთხრობის – **„დახას“** – სიუჟეტური ღერძი, რომელიც ასევე, ოცდაათიანი წლების რეპრესიების პრობლემას ააშკარავებს. ნაწარმოების მთავარი გმირები, მამა-შვილი, ანტინომიას ქმნიან, რომელშიც ერთი (მამა) – ტოტალიტარული სახელმწიფოს სისასტიკეს განასახიერებს, ხოლო მეორე (შვილი) – ბიოლოგიური ნათესაობის მიუხედავად, მამისგან რადიკალურად განსხვავებულ, თავისუფლად მოაზროვნე, კეთილშობილ ადამიანს.

იმის მიუხედავად, რომ რევაზ ინანიშვილი თავად რეპრესირებული ოჯახიდან იყო, არც უფიქრია „სამაგიეროს“ გადახდა ჯალათის შვილებისთვის და მათი წარმოჩენა უარყოფით კონტექსტში. პირიქით, ლარა და ჟულიენი განათლებულ და კეთილშობილ ადამიანე-

ბად არიან მოთხრობაში წარმოდგენილნი. ისინი აცნობიერებენ თავიანთი წინაპრის მიერ ჩადენილ ცოდვებს;

ორივე მოთხრობა მწერლის დიდი ტკივილითაა დაწერილი. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ როცა რეზო ინანიშვილის შემოქმედებაზე ვსაუბრობთ, გვერდს ვერ ავუვლით მისთვის დამახასიათებელ ჟანრულ სიზუსტეს (ვგულისხმობთ, ნოველის ჟანრს) და მის ერთ-ერთ ნიშანდობლივ თვისებას – გამოკვეთილ დასასრულს.

საკვანძო სიტყვები: ტერორი, რეპრესიები, კოლონიალიზმი, გადასახლება, ინტელიგენცია

ფსიქოთერაპიული კვლევები საქართველოში

მაია კაღანდარიშვილი

*საქართველოს საპატიოპროფესორი წმინდა თამარ მეფის უნივერსიტეტი,
ფსიქოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი*

კვლევის მიზნები:

წარმოდგენილი კვლევის მიზნებია:

- 1) ეფექტური ფსიქოთერაპიული მკურნალობის განმსაზღვრელი ფსიქოლოგიური ფაქტორების იდენტიფიცირება როგორც თერაპევტის, ასევე კლიენტის დამოკიდებულებიდან,
- 2) გამოვლენილი ფაქტორების მნიშვნელობის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი შეფასება,
- 3) თერაპევტისა და კლიენტის დამოკიდებულების შედარება ფაქტორებთან დაკავშირებით, რომლებიც განსაზღვრავენ ეფექტურ ფსიქოთერაპიულ მკურნალობას თერაპევტსა და კლიენტს შორის თერაპიული პროცესის ოპტიმიზაციისთვის,
- 4) ამერიკული და ქართული მოსახლეობის შედარება აღნიშნული მიზნების მიხედვით. მათ შორის მსგავსებისა და განსხვავებების გამოვლენა.

კვლევის მეთოდი:

წინამდებარე კვლევის ჩასატარებლად გამოვიყენეთ ჩვენს მიერ შემუშავებული ოთხი კითხვარი.

თითოეული ფაქტორი შეფასებულია 5-ბალიანი შკალით (-2-დან +2-მდე), თუ რამდენად მნიშვნელოვანია კვლევის მონაწილეები ფსიქოთერაპევტის ან კლიენტის ფსიქოლოგიურ მახასიათებლებს თერაპიული პროცესის წარმატებისთვის (მაგ. ფსიქოთერაპევტის მოსმენის უნარი, ფსიქოთერაპევტის თანაგრძნობა, მიზნების დასახვის უნარი და მათ მიღწევაზე მუშაობა, განათლების დონე, კლიენტის დამოკიდებულება თერაპიის პროცესის მიმართ და ა.შ.).

კვლევაში სულ 331 ცდის პირი მონაწილეობდა.

შედეგები და დასკვნები:

1. კვლევის პირველ ფაზაში შემუშავებული კითხვარი, რომელიც იკვლევს ფსიქოთერაპიული პროცესის მონაწილეთა (როგორც თერაპევტის, ასევე კლიენტის) დამოკიდებულებებს, არის ეფექტური ფსიქოთერაპიული მკურნალობის ფაქტორების იდენტიფიცირება და შეფასება. შემუშავებული კითხვარი ხასიათდება მაღალი სტატისტიკური სანდოობით. (ქრონობახის ალფა = 0,850, F = 59,4 P = 0,000).

2. ფსიქოთერაპიული პროცესის ეფექტურ მართვაში მნიშვნელობის ხარისხის მიხედვით გამოიკვეთა ფაქტორების 6 ჯგუფი: განსაკუთრებით და ძალიან მნიშვნელოვანი ფაქტორებიდან (ფსიქოთერაპევტისადმი ნდობა, კლიენტის ჩართვა თერაპიის პროცესში...) უმნიშვნელომდე. ფაქტორები (ფსიქოთერაპევტის სქესი და ასაკი),

3. მნიშვნელოვანი განსხვავებები გამოვლინდა თერაპევტებისა და კლიენტების ჯგუფების დამოკიდებულებებს შორის, მაშინ როცა არ არის დიდი განსხვავებები ინდივიდუალური თერაპევტისა და კლიენტის ჯგუფებსა და მათ შესაბამის საკონტროლო ჯგუფებს შორის. ეს შედეგი გვაძლევს საფუძველს დავასკვნათ, რომ ამჟამად უფრო ძლიერი და მსგავსი დამოკიდებულებები ყალიბდება პროფესიონალურ (ფსიქოთერაპევტი, ფსიქ-კონსულტანტი) და არაპროფესიონალურ (კლიენტები, არაკლიენტები) ჯგუფებში ფსიქოთერაპიული პროცესის ეფექტურობის შესახებ, ვიდრე ფსიქოთერაპევტს შორის. კლიენტთა ჯგუფები,

4. მნიშვნელოვანი განსხვავებები გამოიკვეთა ამერიკელ და ქართულ მოსახლეობას შორის. ფსიქოთერაპიული მკურნალობის პროცესში ფსიქოთერაპევტის მოქნილობა და ფსიქოთერაპევტების პროფესიული ცოდნა და მათი ინფორმირებულობა თანამედროვე ტენდენციების შესახებ ქართველი პროფესიონალები უფრო მნიშვნელოვანად მიიჩნევენ მათ ამერიკელ კოლეგებთან შედარებით.

საკვანძო სიტყვები: ფსიქოთერაპიის ეფექტურობა, ფსიქოთერაპიის ფაქტორები, პერსონალური ცვლადები, კითხვარი, დამოკიდებულებები/განწყობები

თვითეფექტურობის, ცხოვრების საზრისისა და სიტუაციური შფოთვის ურთიერთმიმართება, გლობალურ სტრესთან გამკლავების დროს

მეღეა ბარბარინი

*ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, მაგისტრობის კანდიდატი
ია შეყრიდაძე*

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოციირებული პროფესორი, PhD

ბოლო ორი წლის მანძილზე მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენებმა, მნიშვნელოვნად გააუარესა საზოგადოების ემოციური მდგომარეობა. ისეთმა გლობალურმა სტრესორებმა, როგორცაა პანდემია და უკრაინაში მიმდინარე ომი, უდიდესი გავლენა იქონია ადამიანების როგორც ფიზიკურ, ასევე ფსიქიკურ ჯანმრთელობაზე, უსაფრთხოებისა და სტაბილურობის განცდაზე და გამოიწვიეს შფოთვის გაძლიერება. მიუხედავად იმისა, რომ ომი საქართველოს ტერიტორიაზე არ მიმდინარეობს, მან გააძლიერა წარსულში არსებული ომთან დაკავშირებული ტრავმა. კვლევის მიზანია, საქართველოს ზრდასრულ მოსახლეობაში ომთან და პანდემიასთან დაკავშირებული ნუხილის, შფოთვისა და დაძლევის შესახებ მონაცემების შეგროვება. კვლევა ადგენს, როგორია შფოთვისა და დაძლევის მიმართებას თვითეფექტურობასა და ცხოვრების საზრისთან.

კვლევაში 254-მა ადამიანმა მიიღო მონაწილეობა, მათი 41% მამრობითი, ხოლო 59% მდედრობითი სქესისაა. კვლევა ჩატარდა რაოდენობრივი დიზაინით, ხელმისაწვდომი შერჩევის გამოყენებით. ელექტრონული კითხვარი გავრცელდა სოციალური ქსელების მეშვეობით, საქართველოს 18+ ასაკის მოსახლეობაში. საკვლევ ინსტრუმენტებად გამოყენებული იყო: სიტუაციური შფოთვის კითხვარი, თვითეფექტურობის ზოგადი სკალა, დაძლევის გზების სკალა, ცხოვრების საზრისის კითხვარი, ომთან და პანდემიასთან დაკავშირებული შფოთვის გასაზომად კი covid-წუხილისა და უკრაინის ომზე წუხილის სკალებია გამოყენებული. ცვლადებს შორის მიმართებების დასადგენად, კვლევაში გამოყენებულია კორელაციური და რეგრესიული ანალიზი.

მონაცემთა სტატისტიკური ანალიზის შედეგად გამოვლინდა, რომ კვლევის მონაწილეებს აქვთ მაღალი ომზე წუხილის მაჩვენებელი, გამოკითხულთა 50%ზე მეტმა დააფიქსირა, რომ ღელავენ მომავალზე, ომმა გავლენა იქონია მათ ყოველდღიურობაზე, მოტივაციასა და ემოციურ მდგომარეობაზე. კვლევის მონაწილეებს მაღალი თვითეფექტურობისა და ცხოვრების საზრისის მაჩვენებლები აქვთ. სიტუაციური შფოთვა ნეგატიურ კორელაციაშია თვითეფექტურობასთან, ცხოვრების საზრისსა და რაციონალურ დაძლევასთან, ხოლო დადებით კორელაციაშია, covid-წუხილს, ომზე წუხილსა და ემოციურ დაძლევასთან. თვითეფექტურობა და ცხოვრების საზრისის ფლობა დადებით კორელაციაშია რაციონალურ დაძლევასთან და ომზე წუხილთან ერთად, პროგნოზირებენ მას.

კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე გამოიკვეთა, რომ თვითეფექტურობის განცდა და ცხოვრების საზრისის ფლობა, მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს გამკლავების რაციონალური სტილის არჩევაზე, გლობალური სტრესის დროს.*

საკვანძო სიტყვები: თვითეფექტურობა, ცხოვრების საზრისი, შფოთვა, დაძლევა, გლობალური სტრესი

* კვლევა განხორციელდა შოთა ჰუსთავედის საქართველოს ეხოვნედი სამეცნიერო ფონდის მხარდაჭერით [MR-21-594].

თვითსტიგმის შესწავლა ფსიქიკური აშლილობის მქონე ადამიანებში*

ეკატერინე ვეშაპიძე

*იღიას სახედმწიფო უნივეხსიგეგი, მაგისტრაგუხის საფეხუხი,
მაგისტრობის კანდიდატი
ია შეყრიღაძე*

იღიას სახედმწიფო უნივეხსიგეგი, PhD, ასოციეხებული პოფესოხი

ადამიანის ფსიქიკური ჯანმრთელობისადმი ინტერესის ზრდამ, რაც განსაკუთრებით თვალსაჩინო გახდა 21-ე საუკუნეში, გამოა-
აშკარავა მრავალი პრობლემური ასპექტი, რომელიც მენტალური
დაავადებების მქონე პირებთან მუშაობის დროს სპეციალისტების
ყურადღებას საჭიროებს. მათ შორის ერთ-ერთი მწვავე პრობლემა
თვითსტიგმას უკავშირდება. თვითსტიგმის მსხვერპლნი ძირითადად
ფსიქიკური აშლილობის მქონე ადამიანები ხდებიან, რომელთა რი-
ცხვი მსოფლიოში დღითიდღე იზრდება. შესაბამისად, აღნიშნული
პრობლემა საფუძვლიან შესწავლას საჭიროებს.

კვლევის მიზანია, შეისწავლოს თვითსტიგმა ქართულ პოპულა-
ციაში, დადგინდეს, კონკრეტულად რა ტიპის კავშირებია ფსიქიკური
აშლილობების მქონე პირების თვითსტიგმის ხარისხსა და კეთილ-
დღეობის მაჩვენებლებს, კერძოდ, თვითეფექტურობის, ცხოვრების
საზრისის, კარგად ყოფნისა და ცხოვრებით კმაყოფილების დონე-
ებს, შორის. დამატებით, კვლევა მიზნად ისახავს დაადგინოს თუ რა
მნიშვნელობა შეიძლება ჰქონდეს სხვადასხვა დემოგრაფიულ მო-
ნაცემებს (ასაკი, სქესი, განათლება, საქმიანობა, ოჯახური მდგომარ-
ეობა) თვითსტიგმასთან მიმართებაში. კვლევა რაოდენობრივი
ხასიათისაა და გამოყენებულ იქნა გამოკითხვის მეთოდი. საკვლევი
ინსტრუმენტებად შეირჩა კითხვარები, რომლებშიც სხვადასხვა
სკალებით შეფასდა კვლევის მონაწილეთა: თვითსტიგმის ხარისხი
და თვითეფექტურობის, ფსიქიკურად კარგად ყოფნის, ცხოვრების
საზრისისა და ცხოვრებით კმაყოფილების დონეები. გამოკითხვის

* კვლევა განხორციელდა შოთა ხუსთაველის საქართველოს ეროვნული სა-
მეცნიეხო ფონდის მხარდაჭეხით [MR-21-240].

შედეგები სტატისტიკურად დამუშავდა და ცვლადთა შორის კავშირების დასადგენად მოხდა მონაცემების კორელაციური და რეგრესიული ანალიზი.

კვლევის პირველადი შედეგების თანახმად, უარყოფითი კავშირები დადგინდა ერთი მხრივ თვითსტიგმასა და მეორე მხრივ კეთილდღეობის მაჩვენებლებს შორის. გარდა ამისა, თვითფექტურობა და ცხოვრების საზრისი უარყოფითად წინასწარმეტყველებენ თვითსტიგმის დონეს.

კვლევის შედეგები ხელს შეუწყობს საზოგადოებაში დამკვიდრებული სტიგმების გამოაშკარავებას და მათი გავლენის შესწავლას ინდივიდების თვით აღქმაზე, ასევე მათთან გამკლავების გზების იდენტიფიცირებას. კვლევის საფუძველზე მიღებული შედეგები უფრო მკვეთრად დაგვანახებს ფსიქიკური ჯანმრთელობის სფეროს მნიშვნელოვნებას ქართული საზოგადოებისთვის და წვლილს შეიტანს თვითსტიგმის შესახებ გლობალური სურათის შექმნაში.

საკვანძო სიტყვები: თვითსტიგმა, ფსიქიკურად კარგად ყოფნა, თვითფექტურობა, ცხოვრებით კმაყოფილება, ცხოვრების საზრისი

ეკონომიკა, ბიზნესი და ტურიზმი

ინოვაციური ციფრული პლატფორმები ბიზნესში

ირინა ბენია

ასოციირებული აფილირებული პროფესორი
 თჰუ ბიზნესის ადმინისტრაციის ფაკულტეტი

დისტანციურ სამუშაოზე გადასვლამ ბიზნესი ეტაპობრივად გადამიყვანა ციფრულ პლატფორმებზე. ფინანსური ხარჯის შემცირებისა და მონაცემთა დაცვის მიზნით გაიზარდა ღრუბლოვანი სისტემების საჭიროება. მანქანური სწავლება და ხელოვნური ინტელექტი მოითხოვს მოქალაქეთა ახალი ციფრული უნარებისა და მანქანური სწავლების კომპეტენციების ჩამოყალიბებას, საზოგადოების სწრაფად ადაპტი-

რებას ინოვაციურ ტენდენციებთან. მრავალფუნქციური ღრუბლოვანი სისტემები მეტად მოთხოვნადი ხდება, რადგან ინფორმაციისა და მონაცემების უმეტესობა არასტრუქტურირებულია და ასევე მონაცემების რაოდენობა მუდმივად იზრდება, ღრუბელი კი გამოიყენება როგორც მეორადი ან მესამეული შენახვის დონე. ბიზნესში კონკურენტუნარიანობის ასამაღლებლად აუცილებელია ციფრული სისტემების დანერგვა და მუდმივი კომუნიკაცია დამკვეთთან ციფრული სერვისების სწრაფად და ხარისხიანად მისაწოდებლად.

ლოქდაუნის პირობებში საზოგადოების ციფრული ტრანსფორმაციის პროცესი დაჩქარდა. ჯანდაცვის სიტემაში არსებული კრიზისის გათვალისწინებით უფრო და უფრო მეტი კომპანია და კერძო პირი მიმართავს ციფრულ პლატფორმებსა და ღრუბლოვან სისტემას. დისტანციურ სამუშაოზე გადასვლამ სკეპტიკურად განწყობილ ადამიანებსაც კი უბიძგა შეეცვალათ თავიანთი წარმოდგენა ღრუბლოვანი სისტემებისადმი და სწრაფად ადაპტირებულიყვნენ თანამშრომლობის ახალ სტანდარტებთან. ხელოვნური ინტელექტისა და მანქანათმცოდნეობის ევოლუციამ კიდევ უფრო მეტად განაპირობა ღრუბლოვანი ტექნოლოგიების დანერგვა ყველა სფეროში.

რაც უფრო მეტი ადამიანი გადავიდა დისტანციურ მუშაობაზე, მით უფრო მეტი ტექნოლოგიური კომპანია შეეცადა შემოეთავაზებინა მონინავე გადანყვეტილებები, რომლებიც ღრუბლოვან გარემოს უფრო უსაფრთხოს, ეფექტურს და პროდუქტიულს გახდის. ძველი და ახალი მეთოდოლოგიები იწყებენ ცვლილებებს ღრუბელში საერთო თანამშრომლობის უზრუნველსაყოფად. ბიზნეს ინსტრუმენტები უკვე ასახავენ სამუშაოს ღრუბლოვან ბუნებას როგორც დისტანციური, ასევე ადგილობრივი კატეგორიებისათვის.

განვიხილავ კომპანიების წინსვლისა და ბიზნესში კონკურენტული უპირატესობის მოპოვების ხელშემწყობი ღრუბლოვანი გამოთვლების რამდენიმე მნიშვნელოვანი ტენდენციას: Cloud Streaming (ღრუბლოვანი ნაკადი), Cloud-enabled Internet of Things (ღრუბლოვანი სისტემებით მხარდაჭერილი ნივთების ინტერნეტი), Enterprise Cloud სტრატეგიები, ბიზნესის ფინანსური მენეჯმენტი, სერვერის დაზოგვა და ინტეგრაციები ღრუბლოვანი სისტემის დახმარებით. განვიხილოთ რას აუმჯობებს და აიაფებს ეს სერვისები მენარმეთათვის:

Cloud Streaming არის ნებისმიერი გეიმერის და პროფესიონალი ვიდეო პროდიუსერის ოცნება, კერძოდ კი ტექნიკის ბოლო მღწევების გარეშე ხარისხიანი ვიდეო კონტენტის ტრანსლირების შესაძლებლობა. ღრუბლოვანი ტექნოლოგიის წინსვლის პირობებში, სტრიმინგის უპირატესობაც იზრდება. სხვა მოწყობილობებში მუდმივი ინვესტირების გარეშეც, ღრუბლის გამოყენებით მწარმოებლებსა და მოთამაშეებს აქვთ შესაძლებლობა ადვილად გაზარდონ საკუთარი ძალისხმევა ვიდეოების და თამაშების შესაქმნელად. კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი უპირატესობა, რომელიც ხელს უწყობს უფრო მეტ პროფესიონალს გამოიყენონ ღრუბლოვანი ნაკადი, არის ღრუბლის უსაფრთხოების მუდმივი განვითარება. არა მხოლოდ ვიდეო კონტენტია დაცული ღრუბელში მეკობრეობისგან, არამედ ის ასევე გამორიცხავს მონაცემთა გაჟონვის ყველანაირ შესაძლებლობას.

ღრუბლის დახმარებით შესაძლოა მარტივად ვმართოთ მოვლენების ნაკადი ფართო აუდიტორიებისათვის მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხიდან, თანაც ვიდეო კონტენტის ხარისხის დაზიანების გარეშე. არ აქვს ნიშნელობა იქნება ეს განათლების მიღება თუ უბრალოდ გართობა, ღრუბლოვანი სტრიმინგი შეცვლის ჩვენს ვიდეოს მოხმარებას 2022 წელს მთლიანად. უფრო მეტიც, სმარტ სახლები გამოიყენებენ უბრალო მონაცემებს წარმოების ოპტიმიზაციისა და ენერგოეფექტურობისათვის. ქვიანი თერმოსტატი შეძლებს ენერგომოხმარების შესახებ მონაცემთა შეგროვებას და გადამუშავებას მაშინაც კი, როცა ჩვენ არ ვიქნებით სახლში. მსოფლიოს ნებისმიერი წერტილიდან შეძლებთ სმარტ სახლის კონტროლს ნივთების ინტერნეტისა და ღრუბლოვანი სისტემების დახმარებით. თვისობრივად სხვა ეტაპზე გადავიდა საზოგადოების ცხოვრება, რომელიც მხოლოდ დიჯიტალიზაციის დანერგვით მიიღწევა.

რაც შეეხება Cloud-enabled Internet of Things-ს, ღრუბლის წყალობით, IoT მოწყობილობები ხდება ახალი ნორმა მრავალ ინდუსტრიაში იმის წყალობით, რომ მიმწოდებლები ღრუბლოვანი პროგრამული უზრუნველყოფის საშუალებით რჩებიან მუდმივ კონტაქტში თავიანთ მომხმარებლებთან და დამკვეთებთან. ბრენდები სულ უფრო ხშირად იყენებენ Cloud-enabled Internet of Things-ს (ნივთების ინტერნეტს) და ღრუბელს საჭირო ინფორმაციის შესაგროვებლად და მომსახურების

ხარისხის გასაუმჯობესებლად. ანალოგიურად, სამედიცინო დაწესებულებები იწყებენ თავიანთი პაციენტებისთვის ღრუბლოვანი მონაცემთა ბაზების შექმნას და ჯანმრთელობის მონიტორინგს. მოსალოდნელია, რომ სამედიცინო მომსახურების კერძო პროვაიდერები, ასევე სახელმწიფო სამედიცინო დაწესებულებები უფრო აქტიურად მოახდენენ ღრუბლის გამოყენებას IoT-თან ერთად.

Enterprise Cloud სტრატეგიებს რაც შეეხება, შეიძლება ითქვას, რომ დღეს ღრუბელი აღარ განიხილება როგორც მხოლოდ პასიური საშუალება და სივრცე, რომელშიც სანარმოები თანამშრომლობენ, ის ეტაპობრივად ხდება სტრატეგიის შემუშავების პროცესის ნაწილი.

დიდი რაოდენობის დისტანციური ბრძანებების მეშვეობით სტრატეგიული პლატფორმები და ინსტრუმენტები იძლევა საშუალებას, რომ კომპანიებმა გააერთიანონ თავიანთი ოპერაციები ერთი ქუდის ქვეშ. ეს ნიშნავს იმას, რომ დავალებებისა და მიზნების თვალყურის დევნების პროცესი ღრუბელში ადვილად სამართავი იქნება, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს თანამშრომლების ანგარიშვალდებულებას და დაეხმარება კომპანიებს თავიანთი მიზნების მოქმედებებთან თანხვედრა მოახდინონ. ასეთი აპლიკაციებისა და საშუალებების გამოყენება, რომლებიც ძირითადად სტრატეგიების ჩამოყალიბებისათვის არის შექმნილი, შეცვლის მთლიანად აღქმას, თუ როგორ ახორციელებენ სანარმოები თავიანთ გეგმებს გაცილებით ეფექტურად უფრო მოკლე დროში და უფროი ხარისხიანად.

ღრუბლოვანი სისტემების ფინანსური მენეჯმენტი

ერთ-ერთი მთავარი შემაფერხებელი ფაქტორი სანარმოების მიერ ცვლილებების განხორციელების კუთხით არის უსაფრთხოების საკითხი. არ არსებობს არანაირი სრულყოფილი დაცვითი სისტემა, თუმცა ღრუბლოვანი ტექნოლოგიების წინსვლის პარალელურად, უსაფრთხოების სისტემაც შთამბეჭდავად იხვეწება, ეს კი წამახალისებელი იქნება კომპანიებისათვის, რომ დაინყონ საკუთარი ფინანსების მართვა ღრუბელში და დანერგონ “Paperless” პროცესი, რისი კარგი მაგალითიც არის ესტონეთი. ევროკავშირმა „ესტონური სასწაული“ უწოდა ამ სუპერთანამედროვე ინოვაციების დანერგვის შედეგებს.

შევხები სერვერის როლის შემცირებას – მარტივი სისტემებიდან ღრუბლოვანი ტექნოლოგიები იქცა ჰიბრიდულ და მრავალღრუბლოვან საშუალებებად, ეს კი დაეხმარა კომპანიებს, რათა არ შეენწყვიტათ ფუნქციონირება პანდემიის პერიოდში და შეენარჩუნებინათ პოდეუტიულობა. სერვერების ინფორმაციის დაცულობა და ტევადობა ლიმიტირებულია, არაა ბოლომდე უსაფრთხო, ღრუბლოვანმა სისტემამ უსაფრთხოების ხარისხის ამაღლებისა და დამატებითი სერვერების საჭიროების გაუქმებით სხვა კომფორტი მიანიჭა ბიზნესს.

ათწლეულების მანძილზე მონაცემთა მართვა არსებითად გულისხმობდა მათ შეგროვებას, შენახვას და პერიოდულ წვდომას. ბევრი რამ შეიცვალა ბოლო წლებში, რამდენადაც კომპანიები ეძიებენ სხვადასხვა მნიშვნელოვან ინფორმაციას, რომლის ამოღებაც მონაცემთა ბაზებიდან შესაძლებელია. ამასთან დაკავშირებით, მონაცემთა ანალიტიკის ფუნქცია სწორედ ისეთი თანამედროვე ტექნოლოგიების საშუალებით, როგორც არის ხელოვნური ინტელექტი (AI) და მანქანური სწავლება (ML) გახდა აუცილებელი, შემდგომ წლებში მისი მნიშვნელობა კიდევ უფრო გაიზრდება. სანარმოებმა სწრაფად უნდა მოახდინონ მონაცემების გაანალიზება, განსაკუთრებით კი არასტრუქტურირებული მონაცემების და ამოარჩიონ ის, რომელიც გამოსადეგი იქნება ბიზნეს გადაწყვეტილების მისაღებად. სწორედ ამიტომ არის აუცილებელი, შეიქმნას მონაცემთა თანამედროვე გარემო. ეს, თავის მხრივ, იწვევს ახალი დარგების გაძლიერებას, როგორცაა მონაცემთა ბაზების მეცნიერება – Data base science. დიდია მოთხოვნა ამ დარგის სპეციალისტებზე მსოფლიოს ნებისმიერ ქვეყანაში.

ე.წ. „მონაცემთა ტბები“-Data Lakes სულ უფრო მეტად ორგანიზებული და მოთხოვნადი ხდება, მაგრამ არასტრუქტურირებული მონაცემების ხარვეზი ჯერ კიდევ არსებობს.

კორპორატიული მონაცემების ანალიზისადმი სადღეისოდ ორი მიდგომა არსებობს – პირველი მდგომარეობს ბიზნეს აპლიკაციებიდან მონაცემების მიღებაში, როგორცაა CRM და ERP და შემდეგ საცავში მათ გადატანაში BI ინსტრუმენტებში გამოსაყენებლად ისეთი ტექნოლოგიების დახმარებით, როგორცაა Snowflake. მონაცემთა სწორედ ეს საცავებია გადატანილი ახლა ღრუბლოვან სისტემაში. მეორე მიდგომა გამოიხატება ნებისმიერი დაუმუშავებელი მონაცე-

მის აღებასა და ყოველგვარი წინასწარი დამუშავების გარეშე „Data Lakes“-ში გადატანაში. ეს გარკვეულწილად მიმზიდველია, რადგან გამოდის, რომ „მონაცემთა ტბებში“ შესაძლებელია ნებისმიერი ტიპის ინფორმაციის გადატანა. შესაძლოა ითქვას, რომ Amazon S3-იც გახდა უდიდესი „მონაცემთა ტბა“. პრობლემა ისაა, რომ ზოგიერთი ტიპის მონაცემი უფრო ადვილად დასამუშავებელია, ვიდრე სხვა. მაგალითად, ჟურნალის ფაილები, გენომიკის მონაცემები, აუდიო, ვიდეო, გრაფიკული ფაილები და ა.შ. არც ისე კარგად ჯდება მონაცემთა საცავებში, რამდენადაც მათ არ აქვთ თანმიმდევრული სტრუქტურა, ეს კი ართულებს მათ ძიებას. ამიტომაც, „მონაცემთა ტბები“ საბოლოოდ იქცევა ქაობად, სადაც საკმაოდ რთულია იმ ინფორმაციის მოძიება, გაფილტვრა და გაანალიზება, რაც რეალურად გვჭირდება.

ამ ეტაპზე მთავარი ტრენდი არის გარკვეული სემანტიკური თანმიმდევრულობის ნახევრად სტრუქტურირებული მონაცემების შექმნისათვის „მონაცემთა ტბის სახლების“ („Data Lake Houses“) გაჩენა, რომელთა პოპულარიზაციაც განაპირობა DataBricks-მა. მაგალითად, Excel ფაილი მონაცემთა ბაზის მსგავსია, თუმცა ეს რეალურად ასე არ არის, ამიტომ „Data Lake House“-ები იყენებენ ნახევრად სტრუქტურირებული ინფორმაციის თანმიმდევრულ სქემას, რომელიც მართალია მუშაობს CVS და Parquet ფაილებისათვის და სხვა ნახევრად სტრუქტურირებული ინფორმაციისათვის, თუმცა მაინც არ გვევლინება არასტრუქტურირებულ მონაცემთა დახარისხების პრობლემის გადამწყვეტ ინსტრუმენტად, რამდენადაც არ გააჩნია რაიმე სრულყოფილი საერთო ორგანიზაცია. არასტრუქტურირებული მონაცემების ინდექსირებისა და საერთო მონახაზის გასაკეთებლად საჭიროა რაიმე საშუალების გამოძებნა, რათა მოხდეს მათი ოპტიმიზაცია მაღალხარისხიანად გაანალიზებისათვის, ანალიტიკისათვის არასტრუქტურირებული მონაცემების ამგვარი ოპტიმიზაცია კი ინოვაციების უდიდეს სფეროს წარმოადგენს, განსაკუთრებით თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ დღეს მსოფლიოში არსებული ინფორმაციის მინიმუმ 80% არასტრუქტურირებულია.

სამოქალაქო განათლება მომდევნო წლებში სულ უფრო და უფრო აქტუალური მიმართულება იქნება. მონაცემთა მეცნიერების დემოკრატიზაციის მიზნით, ღრუბლოვანი სერვისის პროვაიდერები ამუშავებენ და უშვებენ უფრო და უფრო მეტ მანქანური სწავლების აპლიკა-

ციას და სხვა სპეციალიზებულ ინსტრუმენტებს, როგორცაა დომენის სპეციფიკური მანქანური სწავლების სამუშაო ნაკადები კონკრეტული სფეროებისათვის. ეს მნიშვნელოვანი ტენდენციაა, რადგან კოდირებისთვის საჭირო ცოდნის დონე დროთა განმავლობაში შემცირდება. ეს მანქანურ სწავლებას უფრო აქტუალურს გახდის და უფრო მეტი სამუშაო ადგილი იქნება, ბევრი ამ სფეროში მაღალკომპეტენტური სუბიექტი იმუშავებს ცენტრალურ IT დეპარტამენტებში, ზოგი კი ბიზნეს ქვედანაყოფებში. Amazon Sagemaker Canvas არის ერთ-ერთი მაგალითი დაბალი კოდირების ან არაკოდირების ინსტრუმენტებისა, რომელსაც ამ ეტაპზე ვხედავთ. მართალია სამოქალაქო განათლება ჯერ კიდევ საწყის ეტაპზეა, თუმცა საბაზრო მოთხოვნების თანახმად ის იქნება უკიდურესად აქტუალური მონაცემთა სფეროში მომდევნო წლების განმავლობაში. მონაცემთა სფეროს პლატფორმები აადვილებს მომხმარებლის მიერ სასურველი ინფორმაციის მოძიების პროცესს, რაც კიდევ უფრო გაზრდის მათ პოპულარობას.

"სწორი მონაცემების" ანალიტიკა გადააჭარბებს "Big Data" ანალიტიკას, რომელიც ძალიან დიდი ხდება და ქმნის ინფორმაციულ ჭაობს და ხდება ძნელი გამოსაყენებელი. საჭირო მონაცემების ზუსტი პოვნა ადვილზე, მიუხედავად იმისა, თუ სად მოხდა მათი პირველადი გენერირება და გამოყენება, ანალიტიკისათვის გარდამტეხი მომენტი, რადგანაც ეს დაზოგავს დიდ დროსა და ზედმეტ მექანიკურ ძალისხმევას, გაამარტივებს რელევანტური ანალიზის გაკეთებას. ამრიგად, "Big Data" მონაცემების ნაცვლად, ახალი ტენდენცია იქნება ეგრეთ წოდებული „სწორი მონაცემების“ მაღალხარისხიანი ანალიტიკის განვითარება.

„ადვილზე“ მონაცემთა ანალიტიკა ხდება დომინანტური. ანალიტიკოსთა აზრით, „მონაცემთა ტბები“ – Data Lakes იქნება საბოლოო ადგილი, სადაც ინფორმაცია შეგროვდება და დამუშავდება სხვადასხვა კვლევებისთვის. მონაცემები გროვდება ყველგან: პერიფერიებზე, ღრუბელზე, ადგილობრივ სერვერებზე. ამ კუთხით, რიგ შემთხვევებში საჭიროა მონაცემების დამუშავება და ანალიზი იქვე, სადაც ისინი არის თავმოყრილი. ანუ მოიძებნოს მონაცემები ზღვარზე, მათი უმეტესი ნაწილი ადგილობრივად დამუშავდეს, ღრუბელში გაგზავნამდეც კი. უფრო დიდი და რთული პროექტებისთვის შეიძლება გამოყენებულ

იქნას ღრუბლოვანი ანალიტიკური საშუალებები. მომავალში სულ უფრო მეტად გაჩნდება "პერიფერიული ღრუბლები", რომლებშიც გამოთვლა ღრუბელში გაგზავნის ნაცვლად მოხდება მონაცემთა ცენტრის ზღვარზე. მონაცემთა შენახვისგან დამოუკიდებელი მენეჯმენტი იქნება მონაცემთა თანამედროვე ქარხნის კრიტიკული კომპონენტი

მონაცემთა ქარხანა თავის მხრივ არის არქიტექტურა, რომელიც უზრუნველყოფს მონაცემთა ხილვადობას და გადაადგილების, რეპლიკაციის და მათზე წვდომის უნარს ჰიბრიდულ საცავშიც და ღრუბლოვან რესურსებშიც. თითქმის რეალურ დროში ის მონაცემთა მფლობელებს აძლევს უფლებას გააკონტროლონ მონაცემთა მდებარეობა ანალიტიკის ჩათვლით, ღრუბლებში და საცავში, რათა ის საჭირო დროს იყოს საჭირო ადგილას. IT და შენახვის მენეჯერები აირჩევენ მონაცემთა ქარხნის არქიტექტურას, რათა გაათავისუფლონ ინფორმაცია საცავიდან და უზრუნველყონ მონაცემთა ბაზაზე ორიენტირებული მენეჯმენტი. მაგალითად, ყველა სამედიცინო სურათის ერთ ქსელურ საცავში შენახვის ნაცვლად, მონაცემთა მცველებს შეუძლიათ გამოიყენონ ანალიტიკა და მომხმარებლის გამომხაურება ამ ფაილების სეგმენტირებისთვის, მაგალითად, სამედიცინო სურათების კოპირებით მანქანური სწავლების წვდომისთვის კლინიკურ კვლევებში ან კრიტიკული ინფორმაციის გადატანით უცვლელ ღრუბლოვან საცავში.

Multicloud სისტემები განვითარდება მონაცემთა სხვადასხვა სტრატეგიით. დღეს ბევრი ორგანიზაცია იყენებს ჰიბრიდულ ღრუბლოვან გარემოს, სადაც მათი მონაცემების უმეტესი ნაწილი ინახება და სარეზერვო ასლები ინახება კერძო მონაცემთა ცენტრებში სხვადასხვა გამყიდველის სისტემის გამოყენებით. რამდენადაც არასტრუქტურირებული (ფაილის) მონაცემების რაოდენობა იზრდება, ღრუბელი გამოიყენება როგორც მეორადი ან მესამეული შენახვის დონე. შეიძლება ძნელი იყოს ყველა ამ განსხვავებული სისტემის დანახვა ხარჯების გასაკონტროლებლად, შესრულების უზრუნველსაყოფად და რისკის მართვის მიზნით. შედეგად, IT Leader – ებს ესმით, რომ ღრუბელში და შიდა გარემოში მონაცემებიდან სარგებლის ამოღება რთულია. Multicloud სტრატეგიები საუკეთესოდ მუშაობს, როდესაც ორგანიზაციები იყენებენ ცალკეულ ღრუბლებს სხვადასხვა შემთხვევებისა და მონაცემთა ნაკრებისთვის. თუმცა, ეს კიდევ ერთ პრობლემას აჩენს:

ინფორმაციის გადატანა ძალიან ძვირია, კანონმდებლობითაც რეგულირდება (მაგ. ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობა ევროკავშირის კანონმდებლობის მიხედვით) თუ შემდგომში გვჭირდება მონაცემების გადატანა ერთი ღრუბლიდან მეორეზე. უფრო თანამედროვე კონცეფცია არის გამოთვლების გაკეთება ერთ ადგილზე არსებულ მონაცემებზე. ასეთი ცენტრალური ადგილი შესაძლოა იყოს co-location centre-ები, კოოპერირებული ლოკაციის ცენტრები, ე.წ. „მონაცემთა ბაზების ოტელი-გადამტანი“ პირდაპირი კავშირებით ღრუბლოვანი სერვისის პროვაიდერებთან. ასეთი თანალოკაციის ცენტრები გვევლინება ზოგჯერ სერვერების ფიზიკური გაგრძელების, კვების, დაცვის მთლიან სისტემადაც კი. ზოგჯერ კი დამკვეთებთან ციფრული თუ ფიზური სერვისების მისაწოდებელ არხებადაც.

ბიზნესი ავლენს მზარდ მოთხოვნას მონაცემთა მართვის სტრატეგიების განსახორციელებლად, რაც მათ საშუალებას მისცემს ინფორმაციის ამხელა ოკეანიდან მიიღონ კონკრეტულად მათთვის სასარგებლო ინფორმაცია ბიზნეს გადაწყვეტილებების მისაღებად. ამ ძალისხმევის ცენტრში იქნება ანალიტიკა, ასევე ღია და სტანდარტიზებული მონაცემთა ქარხნების შექმნა, რაც საშუალებას მისცემს ორგანიზაციებს გააკონტროლონ მთელი ეს ინფორმაცია ანალიზისა და პერსპექტივების დასაგეგმად. საქართველო არ უნდა ჩამორჩეს სამყაროში მიმდინარე ინოვაციურ პროცესებს, ახალი დარგების შესასწავლად მეტი პლატფორმის მობილიზებაა საჭირო. სასურველია მეტი პროფესიული სასწავლებელი დააფინანსოს სახელმწიფომ, რათა ახალგაზრდებმა შეძლონ დაეუფლონ უახლეს 21-ე საუკუნის მოთხოვნად პროფესიებს. უნივერსიტეტის საბაკალავრო სისტემები ვერ უზრუნველყოფს ამ ახალი დარგების დროში სწრაფად შესწავლას. სანამ სტუდენტი ოთხი წელიწადი სწავლობს, ის ცოდნა უკვე ენტროპიას განიცდის, ადარაა რელევანტური. საბაზისო განათლების შემდეგ ეტაპზე ამ ტიპის პროფესიების ათვისება კოლეჯებში გზას გაუხსნის ახალგაზრდებს, უფრო გათვითცნობიერდებიან, რომ მოთხოვნადი დარგები შეისწავლონ და თვითონვე გახდნენ გზის გამკვალავი შემდეგი თაობისთვის. ამერიკის სილიკონის ველთან თანამშრომლობით ქართული ტექნოპარკი მოახერხებს ახალგაზრდების დაინტერესებას, მოზიდვას და ჩართვას ინოვაციური სტარტაპების დაფუძნებაში. ეს ყოველივე უნდა განხორციელდეს

სახელმწიფოს პატრონაჟითა და ვენჩურული ფონდების მხარდაჭერით, რომლისთვისაც აუცილებელია რეგიონში მშვიდობისა და დასავლურ სტრუქტურებთან მჭიდრო ინტეგრაციის ვექტორის შენარჩუნება.

საკვანძო სიტყვები: ციფრული ტრანსფორმაცია, ღრუბლოვანი სისტემა, დისტანციური მუშაობა, ღრუბლოვანი ნაკადი, ღრუბლოვანი სისტემებით მხარდაჭერილი ნივთების ინტერნეტი, Enterprise Cloud სტრატეგიები, სტრიმინგი, სმარტ სახლები, დიჯიტალიზაცია, კოოპერირებული ლოკაციის ცენტრი, მონაცემთა ქარხნები, Multicloud სისტემები, „მონაცემთა ტბები“, ხელოვნური ინტელექტი და მანქანური სწავლება

ლიტერატურა:

1. <https://cloud.netapp.com/blog/multicloud-hybrid-architectures-benefits-and-challenges>
2. <https://www.hbo.com/silicon-valley>
3. <https://www.tripsavvy.com/science-and-tech-things-to-do-in-silicon-valley-2993766>
4. <https://www.goodfirms.co/cloud-computing-companies/usa>
5. <https://www.accenture.com/us-en/cloud/insights/cloud-computing-index>
6. *Business in the Cloud; 2011. WHAT EVERY BUSINESS NEEDS TO KNOW ABOUT CLOUD COMPUTING; Michael Hugos; Derek Hultzky; Publisher:Wiley; Language: English; Pages: 205 / 226; ISBN 10: 0470616237; ISBN 13:9780470616239; File: PDF, 1.82 MB*
7. <https://blog.back4app.com/top-cloud-providers-in-europe/>
8. <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2022/01/scientific-funding-is-broken-can-silicon-valley-fix-it/621295/>

საქართველოში მოგზაური საგანმანათლებლო ტურისტების მოტივაციები

ანა გვარამაძე

დოქტორი, თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტის
ავდიჩიხეული ასისტენტი გუჩიშვილის მიმართებით

უცნობი ადგილების მონახულების სურვილი ადამიანებს უბიძგებს იმოგზაურონ ახალი მიმართულებებით და აღძრავს მათ სურვილს ახალი ატრაქციების მონახულებისკენ. მოგზაურობის ქცევის ცოდნამ შეიძლება ხელი შეუწყოს მარკეტინგის და პროდუქტის დაგეგმვასა და განვითარებას, რამაც შეიძლება გაზარდოს ტურისტული პროდუქტებისა და ვიზიტორების რაოდენობა. ტურისტები მეტ მნიშვნელობას ანიჭებენ სხვადასხვა ტურისტული მიმართულებების შესწავლის ახალ გზებს. ამიტომ, სწავლის შესაძლებლობები მნიშვნელოვნად იზრდება. შესაბამისად, იცვლება მოტივაცია, რომელიც გავლენას ახდენს მოგზაურობის გადაწყვეტილების მიღებაზე.

წლების განმავლობაში მკვლევარებმა ემპირიულად შეისწავლეს მოგზაურობის მოტივაციის განმსაზღვრელი ფაქტორები და გაითვალისწინეს მოგზაურობის მოტივაციის მრავალფეროვანი მიდგომები და პერსპექტივები. მოგზაურობის მოტივაციის დინამიურმა ბუნებამ განაპირობა კვლევის ფართო სპექტრი ამ სფეროში. იმისათვის, რომ ტურიზმის ინდუსტრიამ შეინარჩუნოს ან გააუმჯობესოს სტატუსი კვო, ეს დამოკიდებულია ტურისტების მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებზე, რომლებიც აისახება მოგზაურობის ქცევაზე.

ნაშრომის მიზანი იყო თვისებრივი და რაოდენობრივი კვლევით წარმოეჩინა მოტივაციური ფაქტორები, რომლებიც განსაზღვრავენ საზღვარგარეთ სწავლის მსურველთა გადაწყვეტილებებს. არსებული კვლევების მიხედვით, გამოიკვეთა მნიშვნელოვანი მოტივაციები და ჩატარდა გამოკითხვა საერთაშორისო სტუდენტებში, რომლებიც საქართველოში ჩამოდიან აკრედიტებულ უმაღლეს სასწავლებლებში. კვლევამ აჩვენა, რომ საქართველოში ჩამოსული საერთაშორისო სტუდენტებისთვის ამ ეტაპზე განათლების მიღება ძირითადად მედიცინის მიმართულებითაა საინტერესო. საგანმანათლებლო ტურისტები საქართველოს ირჩევენ შემდეგი ძირითა-

დი მიზეზების გამო: უსაფრთხოება და პოლიტიკური სტაბილურობა, სწავლისა და ცხოვრების ღირებულება, სწავლის ხარისხი და ხანგრძლივობა.

არსებული კვლევა იძლევა მტკიცებულებას, რომელიც შეესაბამება საერთაშორისო სტუდენტების მოტივაციის შესახებ არსებულ ლიტერატურას, ვინაიდან კვლევაში გამოვლენილი მოტივაციური ფაქტორები იდეოლოგიურად მსგავსია არსებულ კვლევებთან. სტუდენტები მოგზაურობენ საკუთარი ქვეყნის ფარგლებს გარეთ, რაც უნიკალური შესაძლებლობაა გაეცნონ სხვა ეროვნებებს მულტიკულტურულ ატმოსფეროში. გარდა მოგზაურობის საყოველთაოდ აღიარებული სარგებლისა, საგანმანათლებლო მოგზაურობა აძლიერებს უნარებს, რომლებიც განსაკუთრებით ვითარდება ამ აქტივობის შედეგად. კვლევის შედეგები საინტერესო იქნება განათლებისა და ტურიზმის სფეროში მომუშავე პირებისთვის ან ორგანიზაციებისთვის.

საკვანძო სიტყვები: საგანმანათლებლო ტურიზმი, საერთაშორისო სტუდენტები, მოგზაურობის მოტივაცია, COVID-19

ღვინის წარმოების განვითარების პერსპექტივები საქართველოში

*ირმა მოღაშხია
თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტის
აფილირებული ასოციირებული პროფესორი*

სტატიაში განხილულია საქართველოში ღვინის წარმოების შესაძლებლობები და მისი განვითარების ტენდენციები. გაანალიზებულია მსოფლიო ღვინის ბაზარზე არსებული კონკურენციის დონე და განსზღვრულია მასში საქართველოს ადგილი. შეფასებულია ყურძნის ნატურალური ღვინოების საექსპორტო პოტენციალი და მისი ზრდის პერსპექტივები საერთაშორისო ბაზარზე, კერძოდ, ევროკავშირის, აზიისა და დსთ-ს ქვეყნებში. ღვინის ბაზრის საექსპორტო დი-

ნამიკის ანალიზის, მევენახეობა – მეღვინეობის დარგში არსებული მდგომარეობის შესწავლის საფუძველზე გამოვლენილია საქართველოს პოტენციური მევენახეობის განვითარების თვალსაზრისით. დადგენილია, რომ ქვეყნის ბუნებრივ-კლიმატური პირობები არამარტო ტრადიციული მალახარისხოვანი ღვინოების, არამედ მსოფლიო ღვინის ბაზარზე მოთხოვნადი პროდუქციის (მაგ., პორტვინის, ხერესის, მალაგას ტიპის სასმელების) წარმოების საშუალებას იძლევა. ასევე განიხილილია მსოფლიო ბაზარზე ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და პოტენციური მარკეტინგული აქტივობების განხორციელების შესაძლებლობები.

საკვანძო სიტყვები: ღვინის წარმოება, ექსპორტი-იმპორტი, ღირებულებათა ჯაჭვი, საექსპორტო პოტენციალი, ღვინის ბაზრის დივერსიფიკაცია

სამართლებრივი მოდელი

სასამართლოს როლი, რეაბილიტაციის რეჟიმის განსხვავების წარმოებაში მიღებისას

მერი კეთილაძე
 კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის დოქტორი

ხელმოწერა – დია ჟილაშვილი
 სამართლის დოქტორი, პროფესორი

საქართველოში რეაბილიტაციის რეჟიმის დამკვიდრება „გაკოტრების საქმეთა წარმოების“ შესახებ 1996 წლის კანონში 2001 წლის ცვლილებების შედეგად მოხდა. ამის შემდეგ იყო „გადახდისუნარობის საქმის წარმოების“ 2007 წლის კანონი. ხოლო, 2021 წელს მიღებულ იქნა და პირველ აპრილს შევიდა ძალაში „რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების“ შესახებ ახალი კანონი, რომელიც წინამორბედებთან შედარებით განსხვავებულ რეგულაციებს გვთავაზობს საკონფერენციო თემასთან დაკავშირებით.

ჩვენ ვიცით, რომ ჩვეულებრივ, სამოქალაქო საქმეების განხილვის პროცესში სასამართლო აქტიურადაა ჩართული. ვალაუვალობის დარგში კი მისი უფლებამოსილებები განსხვავებული და მცირეა. სამოქალაქო სამართლის წარმოებისაგან განსხვავდება განაპირობებულია ვალაუვალობის დარგის სპეციფიურობით. განსხვავებულობა თავს იჩენს განცხადების შედგენიდან დაწყებული, სასამართლოს მიერ მის წარმოებაში მიღებამდე და რეაბილიტაციის რეჟიმის გახსნის შესახებ განჩინების გამოტანამდე.

გადახდისუუნარობის საქმის წარმოების 2007 წლის კანონით სასამართლო რეაბილიტაციის რეჟიმის წარმოებაში მინიმალურად იყო ჩართული. ხოლო, დღეს მოქმედი, 2020 წელს მიღებული რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ კანონით, მისი უფლებამოსილებები კიდევ უფრო შორდება სამართლის ნორმებით იმპერატიულ დადგენას.

შესაბამისად, საკონფერენციო თემაში განხილულია, სასამართლოს როლი და უფლებამოსილებები რეაბილიტაციის რეჟიმის განცხადების წარმოებაში მიღების დროს. ნაშრომში შედარებული და შეფასებულია სასამართლოს ჩართულობა ძველი და მოქმედი კანონის მიხედვით. ასევე, განხილულია ის დადებითი და უარყოფითი გავლენები, რაც თან ახლავს ახალი კანონით გათვალისწინებულ რეგულაციას.

საკვანძო სიტყვები: ვალაუვალობა,
გადახდისუუნარობა, კრედიტორთა კოლექტიური
დაკმაყოფილება

ალიმენტვალდებულ პირთა უფლება-მოვალეობები და სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი

ლია ჭილაშვილი

სამაჩთღის დოქტორი, თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტის
ადიტიუბული პროფესორი, სამაჩთღის მეცნიერთა კავშირის წევრი

საოჯახო სამართალს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია ქართულ კანონმდებლობაში. დიდია მისი როლი საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი განვითარების საქმეში. აღნიშნული სამართლის ერთ-ერთი გამორჩეული საკითხია "პასუხისმგებელ პირთა საალიმენტო უფლება-მოვალეობები საოჯახო სამართალში".

თავდაპირველად ვისაუბრებთ უშუალოდ ალიმენტსა და მისი წარმოშობის სამართლებრივ ასპექტებზე. ასევე შევეხებით მშობლების საალიმენტო ვალდებულებებს შვილების მიმართ. ნაშრომში მიმოვიხილავთ ასევე მშობლების მიერ შვილების რჩენის მოვალეობას და ალიმენტის სხვა მნიშვნელოვან საკითხებს.

მოცემულ ნაშრომში ასევე განვიხილავთ მშობლებისა და შრომისუნარო შვილების რჩენის ვალდებულებებს. აქვე საუბარი გვექნება საალიმენტო ვალდებულების ოდენობაზე, ალიმენტის გადახდისა და გადახდევინების წესზე, მნიშვნელოვანია, ვახსენოთ სახელმწიფოს როლი მშობლის მიერ საალიმენტო მოვალეობის შეუსრულებლობისას, საინტერესოა რა ბერკეტები გააჩნია და რა ღონისძიებებს მიმართავს სახელმწიფო ასეთ შემთხვევებში.

ნაშრომის დასკვნით ნაწილში კი საუბარია საალიმენტო შეთანხმების მხარეებზე თუ ვინ შეიძლება იყვნენ ისინი, რა უფლება-მოვალეობები გააჩნიათ მათ, ასევე რა შემთხვევაში შეიძლება შეწყდეს, შეიცვალოს ან ბათილად გამოცხადდეს საალიმენტო შეთანხმება.

მიგვაჩნია, რომ კვლევითი მეთოდების გამოყენებით ნაწილობრივ მაინც შევძლებთ ყურადღება გავამახვილოთ იმ მნიშვნელოვან საკითხებზე, რომლებსაც ხშირად ვხვდებით პრაქტიკაში.

საკვანძო სიტყვები: ალიმენტი; ალიმენტის
გადახდევინების წესი, სარჩოს მიმღები,
სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი

მოქალაქეობის კანონში მოცემულ ზოგირთ ტერმინთა განმარტების შესახებ

არჩილ ღორია

სამახტდის დოქტოხი, თბიღისის ჰუმანიტაჰუდი სასწავლო უნივეხსიღეღის
პროფესოხი, საქაჰთვეღოს გექნიკუხი უნივეხსიღეღის პროფესოხი,
აღმოსავღეთ ევოპის უნივეხსიღეღის პროფესოხი,
საქაჰთვეღოს სამახტდის მეცნიეხთა კავშიხის წევიხი
archiloria@gmail.com

მოქალაქეობა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი საჯარო სამართლებრივი ინსტიტუტია. იგი, იმავდროულად, ადამიანის უფლებათა საც წარმოადგენს, რომელიც ძირითად უფლებათა კატეგორიას განეკუთვნება. ბოლო წლებში მსოფლიოში მოსახლეობის მიგრაციული პროცესების გააქტიურებამ მოქალაქეობის საკითხები კიდევ უფრო აქტუალური გახადა.

მიუხედავად მთელი რიგი პოზიტიური ცვლილებებისა, საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ ორგანულ კანონში მაინც რჩება ცალკეული შეუსაბამოები და ხარვეზები. ეს შეეხება კანონში მოცემულ ზოგი ცნების თუ ტერმინის განმარტებასაც, რომელთაგან რამდენიმე მათგანზე ამჟამად შევიჩრდებით.

ორგანული კანონის მე-3 მუხლის პირველ პუნქტში მოცემულია მოქალაქეობის ცნება, რომლის მიხედვითაც, საქართველოს მოქალაქეობა არის საქართველოსთან პირის სამართლებრივი კავშირი. 2014 წლამდე არსებული ცნებისგან განსხვავებით, აქ ამოღებულია მინიშნება პოლიტიკურ კავშირზე, რაც სავსებით სწორია, რადგან სამართლებრივი გარკვეულწილად პოლიტიკურსაც ნიშნავს, რადგან სამართალი თავისი არსით პოლიტიკური ნების შედეგადაა წარმოქმნილი. თუმცა, სამართლებრივი კავშირი სახელმწიფოსთან შეიძლება ჰქონდეს უცხო ქვეყნის მოქალაქეს ან მოქალაქეობის არმქონე პირსაც. ცნობილია, რომ საქართველოში მცხოვრები უცხოელებიც სარგებლობენ ქვეყნის კანონმდებლობით დადგენილი ცალკეული უფლებებით, აქვთ შესაბამისი მოვალეობები და ეკისრებათ პასუხისმგებლობა სამართალდარღვევებისთვის. ამდენად, საჭიროა დაზუსტდეს, რა სახის სამართლებრივ კავშირზეა საუბარი მოქალაქესთან

მიმართებით და რა განასხვავებს მას უცხოელებთან არსებული სამართლებრივი კავშირისაგან.

ამავე კანონის მე-2 მუხლში მოცემულია ამ კანონის მიზნებისათვის მასში გამოყენებული ზოგიერთი ტერმინის განმარტება.

მაგალითად, „გ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, საქართველოში უწყვეტად ცხოვრება არის „პირის საქართველოში ცხოვრება, თუ მას საქართველოს ტერიტორია წლის განმავლობაში საერთო ჯამში 90 დღეზე მეტი ვადით (ამ ვადაში არ ითვლება საქართველოს ტერიტორიის დატოვება სწავლის მიზნით 2 წლამდე ვადით და მკურნალობის მიზნით) არ დაუტოვებია. აქ თავს იჩენს ერთგვარი უზუსტობა. როგორც ვხედავთ, მუდმივად ცხოვრების ფაქტის დადგენისთვის გამოიყენება დროის ერთწლიანი მონაკვეთი. ამდენად, გაუგებარია, ტექსტის ჩანართის შინაარსი, კერძოდ, როგორ შესძლებს პირი ერთი წლის განმავლობაში ორი წლით საქართველოს დატოვებას? ან 2 წელზე მეტი ვადით სასწავლებლად გამგზავრება რატომ არ ითვლება საპატიო მიზეზად?

მე-2 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტში მოცემულია უცნობი მშობლის განმარტება და მითითებულია, რომ უცნობ მშობლად მიიჩნევა „მშობელი, რომლის ვინაობა ან/და მოქალაქეობრივი კუთვნილება უცნობია.“ თუ მშობლის მოქალაქეობა გაურკვეველია, მაგრამ ვინაობა ცნობილია, რატომ უნდა ჩაითვალოს იგი უცნობად? ხომ არსებობენ აპატრიდები, პირები, რომელთაც არც ერთი ქვეყნის მოქალაქეობა არ გააჩნიათ, მაგრამ ამიტომ უცნობებად არ ითვლებიან.

დასკვნა

აღნიშნულ პრობლემათა თავიდან აცილების მიზნით საჭიროა გარკვეული ცვლილებები განხორციელდეს და კიდევ უფრო დაიხვეწოს ეროვნული კანონმდებლობა. კერძოდ:

კანონის მე-3 მუხლის 1 პუნქტი, სასურველია, ჩამოყალიბდეს შემდეგნაირად „საქართველოს მოქალაქეობა არის პირის სამართლებრივი კავშირი საქართველოს სახელმწიფოსთან, რომელიც ორივე მხარისთვის სრული მოცულობით წარმოშობს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ უფლებებსა და მოვალეობებს.“

მე-2 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტიდან ამოღებული იქნეს ფრჩხილებში მითითებული ჩანართი და გაკეთდეს შენიშვნა, რომ სასწავლებლად

ან სამკურნალოდ ქვეყნის გარეთ ყოფნის პერიოდი ჩაითვლება სა-
პატიოდ.

მე-2 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტიდან ამოღებულ იქნას სიტყვები: „ან/
და მოქალაქეობრივი კუთვნილება.“

საკვანძო სიტყვები: მოქალაქეობა, ბინადრობა, ვადა,
მშობელი, ვინაობა

აქტივების აღდგენისა და მოქიების საერთაშორისო პრაქტიკა

*ქრისტინე ცირეკიძე
ნიუ ვიჟენ უნივერსიტეტის მაგისტრანტი*

*ხელმძღვანელი – თომას მარია კროსმანი
სამახთდის დოქტორი, პოლფესორი*

დღევანდელ რეალობაში საკმაოდ ხშირია შემთხვევები როცა კრიმინალური ენერგიის მატარებელი პირები ცდილობენ ისარგებლონ სხვადასხვა იურისდიქციებს შორის არსებული ხარვეზებით და დამალონ საკუთარი კრიმინალური საქმიანობის შედეგად მიღებული უკანონო შემოსავლები, თაღლითობით გამოწვეული ზიანის წარმატებით აღდგენა კი მოითხოვს დიდ ენერგიას ერთგულებასა და რესურსების სწორად გადანაწილებას. გლობალიზაციისა და თანამედროვე საკომუნიკაციო ინსტრუმენტების ეპოქაში, სადაც აქტივებისა და სახსრების მობილურობა ინდივიდუალურ დამნაშავეებს საშუალებას აძლევს მარტივად გადაიტანონ თავიანთი უკანონო შემოსავალი მთელს მსოფლიოში, ეს კიდევ უფრო ართულებს მათი მსხვერპლებისთვის მოპარული სახსრებისა და აქტივების კვალის პოვნას და შესაბამისად მათ დაბრუნებას.

საერთაშორისო საზოგადოებამ უკვე აღიარა აქტივების მოკვლევისა და აღდგენის მნიშვნელობა, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენცია კორუფციის წინააღმდეგ განიხილავს მოპარული

ქონების დაბრუნებას თავის ერთ-ერთ ფუნდამენტურ პრინციპად და მოითხოვს წევრმა სახელმწიფოებმა უზრუნველყონ ფაქტობრივი და სამართლებრივი ბაზა აქტივების ეფექტური ტრანსსასაზღვრო აღდგენისათვის. ევროკავშირმა კი შემოიღო რამდენიმე სამართლებრივი ინსტრუმენტი, რომელიც მიზნად ისახავს აქტივების აღდგენისა და მიკვლევის გამართლებას, რომელიც მიჩნეულია სტრატეგიულ პრიორიტეტად მისი წევრი სახელმწიფოების იურისდიქციის ფარგლებში.

აღნიშნული ნაშრომი განიხილავს საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ გატარებულ ღონისძიებებსა და მათ მნიშვნელობას აქტივების აღდგენის პროცესში.

საკვანძო სიტყვები: აქტივების მოძიება, აქტივების ეფექტური ტრანსსასაზღვრო აღდგენა, საერთაშორისო ორგანიზაციები და მათი პრაქტიკა

ჯარიმის, როგორც ალტერნატიული სასჯელის სახის იურიდიული ბუნება ქართულ სისხლის სამართალში

მარიამ გელაშვილი

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი; სამახიდის სადოქტორო პიოგჩამის დოქტორანტი

ხელმძღვანელი – გია მეფარიშვილი

სამახიდის დოქტორი

წინამდებარე ნაშრომი ეძღვნება ჯარიმას, როგორც სასჯელის ალტერნატიულ სახეს და მისი გამოყენების სამართლებრივ პრობლემებს. მასში განხილულია ჯარიმის, როგორც ალტერნატიული სასჯელის გამოყენების თეორიული და პრაქტიკული პრობლემები. სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში განხორციელებული ცვლილებების შემდეგ ჩვენ გვიხდება სასჯელის ამ სახის პრაქტიკული გამოყენების კომპლექსური შესწავლა, ამასთან, წინა პლანზეა წამოწეული ის საკითხები, რომელთა შესახებ ქართული იურიდიული ლიტერატურა მეტად მწირია. გამომდინარე აქედან, ნაშრომში შე-

მოთავაზებულია მოქმედი სისხლის სამართლის კანონმდებლობის დახვეწა – სრულყოფის საკითხები, რომელში განვითარებული მსჯელობა იძლევა საფუძველს, რომ კიდევ ერთხელ გაანალიზდეს სასჯელის ეს ალტერნატიული სახე და სრულყოფილი იქნას მისი პრაქტიკაში გამოყენების მიდგომები.

საკვანძო სიტყვები: სასჯელის სახე, ჯარიმა, საკანონმდებლო ბაზა, სასამართლო პრაქტიკა, შედარებით – სამართლებრივი ანალიზი

„მედია სამართალში პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის პრობლემატურობა და გამოსავლის თავისუფლების ჩარჩო“

მანანა ოთარაშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
უფიციური ფაკულტეტის მესამე კუხის სტუდენტი
manana.otarashvili508@law.tsu.edu.ge*

თეზისები:

- 1) მედიის როლი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დაცვასა თუ დარღვევაში;
- 2) პირადი ცხოვრებისა და საკითხების ამსახველი ინფორმაციის გამოქვეყნების წინაპირობები:
 - ▲ საზოგადოებრივი ინტერესი-ჟურნალისტმა აუცილებლად უნდა გაანალიზოს საჯარო ინტერესის მიმართება, კერძოდ იგი პირადი ინფორმაციის გასაჯაროების მიმართ არის თუ თავად პირის ცხოვრების მიმართ, ვინც მასალაში არის ასახული, ვინაიდან აღნიშნული კონსტიტუციური უფლების ხელყოფა მხოლოდ პირველ ვარიანტში გამართლდება.
 - ▲ თანხმობა-პირის თანხმობა მისი პირადი ცხოვრების დეტალების გამოქვეყნებაზე;
 - ▲ დასაბუთება-დეტალური დასაბუთება, თუ რატომ უნდა გასაჯაროვდეს პირადი ინფორმაცია;
- 3) საზოგადოების ლეგიტიმური ინტერესი და მედია სამართალი,

როგორც საზოგადოებრივი მხარე უფლებების პასუხისმგებლობის სადარაჯობზე;

4) პირადი ცხოვრების კონკრეტული ასპექტების გასაჯაროების დასაშვებობა;

5) დანაშაულის გაშუქებისა-თემა, რომელიც საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას ემსახურება;

6) ზღვარი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლებასა, ინფორმაციის მიღებასა და გამოხატვის თავისუფლებას შორის;

7) სასამართლო გადაწყვეტილებების ანალიზი და რეკომენდაციები.

საკვანძო სიტყვები: მედიის როლი, პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დაცვა

მოქალაქეთა ჩართულობის მნიშვნელობა და ბარიერები ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელებაში

რევაზ ბერუღავა

*კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი,
საბაკადავხო პიოგჩამის სტუდენტი*

ხედმძვანელი – ეკა კავშიდიძე

სამახთლის დოქტორი

თანამედროვე პოლიტიკური სისტემის ცენტრალური ფიგურა მოქალაქეა, რამდენადაც ის აფუძნებს სახელმწიფოს, მონაწილეობს მართვისა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. საქართველოს კონსტიტუცია განსაზღვრავს მოქალაქის სტატუსს, უფლებებსა და მოვალეობებს, რომლის განხორციელება მას ქვეყნის ტერიტორიაზე შეუძლია. აქტიური მოქალაქეები მოითხოვენ უფრო მეტ გამჭვირვალებას და ანგარიშვალდებულებას ხელისუფლების მხრიდან. ამიტომ, აუცილებელია, რომ ხელისუფლებამ ყველა დონეზე განამტკიცოს დემოკრატიული მექანიზმი, რომელიც უზრუნველყოფს მზარდ საჭიროებებს და მოქალაქეებს მისცემს შესაძლებლობას რომ არჩევნების პარალელურად, ჰქონდეთ დამატებითი გზები რათა გადაწყვეტილების მიღებაში, მათი ხმა

იყოს გათვალისწინებებული. წარმომადგენლობითი დემოკრატიის დამკვიდრება მონაწილეობითი და პირდაპირი დემოკრატიით, არის ხარისხიანი მმართველობის მნიშვნელოვანი კომპონენტი. აღსანიშნავია, რომ მართვის პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობა მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს დემოკრატიული პროცესების განვითარებაზე. მონაწილეობის მექანიზმები მოსახლეობასა და ხელისუფლებას აახლოებს, ამასთანავე, საზოგადოებას შესაძლებლობას აძლევს, გავლენა იქონიოს არჩეული ან დანიშნული პირების გადამწყვეტილებებზე, განსაზღვროს პრიორიტეტები, მოითხოვოს ანგარიშვალდებულება და პასუხისმგებლობა. თანამონაწილეობაზე დაფუძნებული მმართველობა ქმნის ინფორმაციის, ცოდნისა და გამოცდილების წყაროს, რაც ხელს უწყობს არსებული რესურსების საჭარო ინტერესების შესაბამისად განკარგვას.

სწორედ, აღნიშნული სასიცოცხლო მნიშვნელობიდან გამომდინარე, ვინაიდან მოქალაქეთა მონაწილეობა ადგილობრივი გადამწყვეტილების პროცესში ადგილობრივი დემოკრატიის საფუძველია, რადგან ადგილობრივი თვითმმართველობა, უფრო უშუალო დონეზე ვიდრე ცენტრალური ხელისუფლება, არის ხელისუფლება ხალხისთვის და ხალხის მიერ, ნაშრომში წარმოდგენილია ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის შესაძლებლობები, ასევე გაანალიზებულია აღნიშნულ თემასთან მიმართებაში არსებული სამართლებრივი ბაზა, წარმოდგენილია ჩართულობის დამაბრკოლებელი ბარიერები და რეკომენდაციები. დასკვნის სახით გაანალიზებულია გამონკვევებისა და წარმატებული მაგალითების აღწერა, ვინაიდან უფექტური მმართველობა მიიღწევა სამგანზომილებიანი დინამიკით ადგილობრივ ხელისუფლებას, არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და მოსახლეობას შორის ურთიერთობით. ნაშრომის ფარგლებში მოძიებული წარმატებული პრაქტიკა და მოსახლეობასთან ჩატარებული კვლევა საინტერესო და გამოსადეგი იქნება, სამომავლოდ პრობლემის აღმოფხვრისათვის.

საკვანძო სიტყვები: ადგილობრივი

თვითმმართველობა; მოქალაქეები, ჩართულობა, საკანონმდებლო ბაზა, თანამონაწილეობა

ქორწინების ინსტიტუტის განვითარების გზა ქართულ სამართალში

ნინო მესხი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
ბაკადავხი, მე-3 კუხსი
ლიკა ფირცხაღალიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
ბაკადავხი, მე-3 კუხსი

ხელმძღვანელი – გიორგი ღვინთაშვილი
პროფესორი, იუხიდიუდ მეცნიეხებათა დოქტოხი

ქორწინება წარმოადგენდ უძველეს ინსტიტუტს, იმდენად ძველს, რომ შეუძლებელიც კია დაზუსტებით ვთქვათ თუ როდის შედგა პირველი ქორწინება, ზოგადად რა სახის უერთიერთობის მატარებელი იყო ის ან ქორწინება იყო თუ არა ოჯახის შემქნის მიზანი. გვაროვნული წყობილების დაშლამ საფუძველი ჩაუყარა ტერიტორიული თემების გაჩენას, რომელმაც საზოგადოება თანდათან კლასებად დაყო.* ამდენად, სწორედ ეს პერიოდია, როდესა ოჯახი ყალიბდება როგორც მტკიცე ინდივიდთა ერთობლიობა, რომელიც სწორედ, რომ ქორწინებას უკავშირდება. გაჩნდა საკუთრება და მასთან ერთად საკუთრების მემკვიდრეზე გადაცემის მოთხოვნილება.** საზოგადოების განვითარებასთან ეტაპებთან ერთად იცვლებოდა დაყალიბდებოდა ქორწინების ფორმებიც და დროის ცვლილებასთან ერთად ქორწინების ინსტიტუტი სხვადასხვა ფორმით იყო რეგულირებული.

მეცნიერები სხვადასხვა მოსაზრებების მიხედვით გვთავაზობენ ოჯახის უნივერსალურ ცნებას. თუმცა, ცნების შედარებით სრულყოფილი ხასიათის მიუხედავად, ოჯახის ცნება მისი სპეციფიკიდან და სირთულიდან გამომდინარე, ვერასდროს იქნება სრულყოფილი, რადგან იგი ვერ ამოწურავს იმ საკითხებს, რომლის გარეშეც ოჯახის დეფინიცია იქნება უნივერსალური“. პ. სედუგინი ოჯახის ცნებას გან-

* ქახთუდი საბჭოთა ენციკლოპედია. თბილისი: 1986, ტომი 10., გვ 550-551.

** Bogucki P., *Enciclopedia of Society and Culture in the Ancient World*. USA: Infobase Publishing. 2008, Vol. 1 pg. 447-460

მარტავს, როგორც პირთა განსაზღვრულ ჯგუფს, რომელიც ეფუძნება ქორწინებას, ნათესაობას, ერთად ცხოვრებას და საერთო მეურნეობის გაძღოლას, მომავალი თაობის აღზრდას და ურთიერთმხარდაჭერას.*

ლუის მორგანი, რომელიც უდიდესი მკვლევარი იყო, ამბობს, რომ „არც ერთ საზოგადოებრივ ორგანიზაციას არ ჰქონია, ისეთი მდიდარი და შინაარსიანი ისტორია, არც ერთ მათგანს არ განუხორციელებია უფრო ხაგრძლივი და მრავალმხრივი ცვლის შედეგები, როგორც ოჯახს, რომელმაც თანამედროვე სახის მიღებამდე განვითარების დიდი გზა განვლო. ოჯახი აქტიური ელემენტია, რის გამოც არასდროს ის ერთ ადგილზე არაა გაქვავებული, არამედ დაბალი ფორმიდან გადადის უმაღლესში, იმ ზომით, რა ზომითაც საზოგადოება დაბალი საფეხურიდან ვითარდება უმაღლესი საფეხურისკენ“

ამდენად, მოცემებული ნაშრომი მიმოიხილავს ქორწინების ინსტიტუტის ისტორიულ მიმოხილვას დროისა და სივრცის მიხედვით. გარდა ამისა, გამოვარკვევთსწორედ იმ ის მიზნებს, რომელიც ქორწინებაში შესვლას ემსახურებოდა და ვიმსჯელებთ მეუღლეთა პირად და ქონებრივ უფლებებსა და მოვალეობებზე. ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს ძველი ქართული სამართლისა და თანამედროვე ქართული კანონმდებლობის ურთიერთშედარების საფუძველზე გამოარკვიოს თუ რა ცვლილებები განხორციელდა ამ ინსტიტუტში და რა მსგავსებებია ეპოქათა შორის.

მოცემულ ნაშრომში ძირითადად გამოყენებული იქნება ანალიტიკური, ლოგიკური ისტორიული, და შედარებით-სამართლებრივი მეთოდები.

საკვანძო სიტყვები: ქორწინების ინსტიტუტი, ისტორიული მიმოხილვა, შედარებითი ანალიზი, ოჯახი, განვითარება

* *П. Седугина, комментарии к семейному кодексу РФ под обин ред Крашениковаб. М., 1997, С 2*

ოჯახური ცხოვრების პათივისციემის უფლების მნიშვნელოვანი საკითხები ევროსასამართლოს პრაქტიკაში

ედისაბედ ავაქიძე

*თსუ იუხიდიუდი ფაკულტეტის ბაკადაჯიხის მესამე კუხის სტუდენტი
ანა ჩხეიძე*

თსუ იუხიდიუდი ფაკულტეტის ბაკადაჯიხის მესამე კუხის სტუდენტი

ოჯახური ცხოვრება ერთ-ერთია იმ ინტერესებს შორის, რომლებიც დაცულია ევროპული კონვენციის მე-8 მუხლით. ოჯახური ცხოვრების კონცეფცია, რომლის განვითარება განაპირობა ცნობიერებითა და სოციალურმა ცვლილებებმა ევროპაში, საკითხთა ფართო წრეს მოიცავს.

წინმდებარე ნაშრომში გაანალიზებული იქნება ოჯახური ცხოვრების პათივისციემის უფლების დაცვის პრობლემური საკითხები, ასვე ევროსასამართლოს და საქართველოს სასამართლო პრაქტიკას აღნიშნულ მუხლთან მიმართებით. განსაკუთრებული ყურადღება კი დაეთმობა აღნიშნული უფლების რეალიზებას ბავშვთან მიმართებაში, რაც, როგორც სხვადასხვა და, მათ შორის, ევროპულ სახელმწიფოთა პრაქტიკა აჩვენებს, განსაკუთრებულ გამოწვევად გვევლინება.

ბავშვის საუკეთესო ინტერესების დაცვის საყოველთაო პრინციპი ხშირად უგულებელყოფილი ან არასრულფასოვნად იმპლემენტირებულია, რაც არღვევს არა მხოლოდ ბავშვის, არამედ მისი ოჯახის წევრების ოჯახური ცხოვრების უფლებას.

სახელმწიფოს ნეგატიური თუ პოზიტიური ვალდებულებებისა და სასამართლო პრაქტიკის ანალიზის კვალდაკვალ ნაშრომი მკითხველს შესთავაზებს ევროსასამართლოს სახელმძღვანელო პრინციპებსა და სტანდარტებს, რომლებიც, ამ ეტაპზე, მე-8 მუხლით დაცულ საკითხთა წრეს აყალიბებს.

საკვანძო სიტყვები: ოჯახური ცხოვრების
პათივისციემის უფლება, დაცული სფერო, ბავშვის
საუკეთესო ინტერესი, სახელმწიფოს პოზიტიური და
ნეგატიური ვალდებულებები

სასამართლო რეფორმების მდგომარეობა საქართველოში - მიღებული გაკვეთილები

კახა წიქარიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახედმწიფო უნივერსიტეტის
იუხიდიული ფაკულტეტის დოქტოროხანტი,
საქეხთვედოს საზოგადოებხივ საქმეთა პხოფესოხი

დამოუკიდებლობის გამოცხადების დდიდან, საქართველოს სასამართლო სისტემამ განვითარების რთული გზა გაიარა. 1991 წლის შემდეგ საქართველომ მემკვიდრეობით მიიღო საბჭოთა სტილის სასამართლო. პირველი სასამართლო რეფორმა ჩატარდა 1998-1999 წლებში, რომლის დროსაც დაიხვენა სასამართლო ინსტანციები, მიღებული იქნა ახალი საპროცესო კოდექსები, ჩატარდა მოსამართლეთა საკვალიფიკაციო გამოცდები. მოსამართლეები, რომლებმაც ვერ გაიარეს გამოცდები, გათავისუფლდნენ თანამდებობიდან. ამ რეფორმამ სასამართლოს ახალი სისხლი მოუტანა. თუმცა, სასამართლო სისტემაში მალე კორუფციამ დაისადგურა. 2003 წლის ვარდების რევოლუციის შემდეგ, საქართველოს სასამართლო სისტემაში შემოღებული იქნა მრავალი პოზიტიური ცვლილება, როგორიცაა სისტემური კორუფციის აღმოფხვრა, სათანადო მატერიალური ბაზის შექმნა სასამართლო სისტემის მუშაობისთვის, მოსამართლეთა ხელფასების ზრდა, იუსტიციის უმაღლესი სკოლის შექმნა, საკანონმდებლო ჩარჩოს დახვენა, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს დანერგვა 2009 წლის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიღების შემდეგ. ამასთან, სასამართლო ხელისუფლებას ჰქონდა ძალიან მცირე პოლიტიკური დამოუკიდებლობის ხარისხი ჰქონდა და მას მკაცრად აკონტროლებდა აღმასრულებელი ხელისუფლება. ის იქცა ნულოვანი ტოლერანტობის პოლიტიკის განხორციელების და პოლიტიკური ოპონენტების წინააღმდეგ რეპრესიების მექანიზმად. გამამართლებელი განაჩენების პროცენტული მაჩვენებელი ძალიან დაბალი იყო და პროკურატურის მოთხოვნები, როგორც წესი, კმაყოფილდებოდა. 2012 წლის არჩევნების შედეგად ხელისუფლებაში მოვიდა ახალი პარტია - ქართული ოცნება, რომლის ერთ - ერთი მთავარი დაპირება იყო სამართლიანობის აღდგენა და დამოუკიდებელი სასამართლო

სისტემის შექმნა. 2012-2019 წლებში განხორციელდა საკანონმდებლო რეფორმების ოთხი ტალღა. საკანონმდებლო რეფორმებმა მოსამართლეებს მისცეს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში მათი კოლეგების არჩევის უფლებამოსილება, გაიხსნა სასამართლო პროცესების ტელევიზიისა და მედიისთვის, პარლამენტის წევრები გამოყვანილი იქნენ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოდან და ჩანაცვლდნენ სამოქალაქო სექტორის და აკადემიური წრეების წარმომადგენლებით, დაიხვეწა სადისციპლინო პროცედურები, შემოღებული იქნა მოსამართლეთა შერჩევის ახალი კრიტერიუმები და პროცედურები, უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეების არჩევის უფლებამოსილება გადაეცა საქართველოს პრეზიდენტიდან იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს, შემოღებული იქნა მოსამართლეთა უვადოდ დანიშვნა. მართლმსაჯულებამ ხელისუფლების სხვა შტოებისგან გარკვეული დონის ინსტიტუციურ დამოუკიდებლობას მიაღწია თუმცა სასამართლო სისტემაში კიდევ ერთი პრობლემა გაჩნდა. კერძოდ, ძალაუფლების კონცენტრაცია მოხდა გავლენიანი მოსამართლეების მცირე ჯგუფში, რომლებმაც მხარდაჭერა მიიღეს ქართული ოცნებისგან და ასევე მოსამართლე კოლეგებისგან, მათი გადანიშვნის დაპირებით. გარეშე პირებისათვის ძნელად ხელმისაწვდომი გახდა მოსამართლეთა ვაკანსიები. მოსამართლეთა სიმცირის გამო, სასამართლოებმა დაგროვდა საქმეები და გაჭიანურებული პროცესები გახშირდა. მიუხედავად იმისა, რომ მოსამართლეები, როგორც წესი, საქმეების განხილვისას უფრო დამოუკიდებლები არიან, ვიდრე 2012 წლამდე, ფართო საზოგადოებაში არ არსებობს განცდა რომ სასამართლო ხელისუფლება დამოუკიდებლად მოქმედებს გახმაურებულ საქმეებზე ან პოლიტიკურ მგრძობელობის საქმეებზე. მართლმსაჯულებისადმი ნდობის ნაკლებობა გახდა საქართველოში პოლიტიკური კრიზისის ერთ – ერთი მიზეზი 2020-2021 წლებში, რომელიც წარმართა ოპოზიციის მიერ პარლამენტის ბოიკოტის ფონზე და საბოლოოდ ევროკავშირის შუამავლობით მიღწეული პოლიტიკური შეთანხმებით დასრულდა. შეთანხმება ითვალისწინებს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ფუნდამენტურ რეფორმას და მოსამართლეთა შერჩევის / დანიშვნის პროცედურების გაუმჯობესებას. ამრიგად, საქართველოში, ისევე როგორც საერთაშორისო საზოგადოებაში, პოლიტიკურ კლასში მოხდა შეთანხმება იმაზე, რომ ქართული სასამართლო სისტემა კვლავ მნიშვნელოვან რეფორმებს საჭიროებს.

სტომატოლოგია, ფარმაცია და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები

კოლხეთის დაბლობი – მალარიის სახლი

შორენა კუპარიშვილი¹, კაკაბა სიჭინავა¹, თამრიკო სუპატაშვილი²,
გიორგი კუპატაძე³, ქეთევან ქუხიძე³

¹ საქართველოს გექნიკური უნივერსიტეტის ც. მიხცხუდავას სახელობის
წყაღთა მეუხნეობის ინსტიტუტი

0179, ი. ჭავჭავაძის გამზ. 60 ბ, ქ. თბილისი, საქართველო

² საქართველოს უნივერსიტეტი, 0171, საქართველო, თბილისი, კოსტავას 77,
ქ. თბილისი, საქართველო

³ საქართველოს გექნიკური უნივერსიტეტი, სამშენებლო ფაკულტეტი,
ბაკადავჩიატის სტუდენტი,

0171, საქართველო, თბილისი, კოსტავას 68, ქ. თბილისი, საქართველო

sh.kupreishvili@gtu.ge; p.sichinava@gmail.com; t.supatashvili@ug.edu.ge;
kupatadze.g1@gtu.ge; ketikukhilava88@gmail.com

მალარია ძველი დროიდან ფართოდ იყო გავცელებული საქართველოში, იგი იწვევდა მალალ სიკვდილიანობას და უზარმაზარ ეკონომიურ დანაკარგებს. გასული საუკუნის 1920-იან წლებში მოსახლეობის დაახლოებით 30% იყო დაავადებული მალარიით კოლხეთის დაბლობსა და ალაზნის ველზე.

მეოცე საუკუნის პირველ ნახევარში საქართველოში მალარიასთან ბრძოლა დაიწყო, უფრო ზუსტად კი მალარიის კოლოსთან. თბილი და ნოტიო სუბტროპიკული კლიმატი შესანიშნავად უწყობდა ხელს მათ გამრავლებას. სახელმწიფომ მეცნიერებთან ერთად მალარიის კოლოსთან ბრძოლა ყველა შესაძლო ხერხით დაიწყო. მთავარ მტრად ქაობები გამოცხადდა.

დადგენილია, რომ უხვი ნალექები, ვაკე-დაცემული რელიეფის პირობები ხელს უწყობს ქარბტენიანობის შექმნას ნიადაგში. მცენარის ზრდა-განვითარებისათვის ასეთი უარყოფითი პირობების გაუმჯობესებას ვერ ახდენს დაბლობის ცენტრალურ ნაწილში არსებული დამშრობი ქსელი. გარდა არასწორი ექსპლუატაციისა, მისი დაბალი

ეფექტი იმითაც აიხსნება, რომ დაპროექტების დროს მხედველობაში არ ყოფილა მიღებული ცალკეული მელიორაციული რაიონის ნიადაგ-გრუნტების თვისებები. სავსებით მართებულია ამჟამად მტკიცედ დამკვიდრებული დებულება, რომ ნიადაგის წყალ-ჰაეროვან რეჟიმზე სათანადო მაჩვენებლების რაოდენობრივი ზუსტი წარმოდგენის გარეშე, არათუ შეუძლებელი, არამედ დაუშვებელიცაა კონკრეტულ პირობებში საჭირო მელიორაციულ ღონისძიებათა ჩატარება.

შესასწავლია დრენაჟის ტიპის და კონსტრუქციის მეცნიერული დასაბუთება და პარამეტრების გაანგარიშების მეთოდის სრულყოფა, რომელშიც უფრო სრულად იქნება გათვალისწინებული დასაშრობი ტერიტორიის ბუნებრივი პირობები, ქარბტენიანობის წარმოქმნის მიზეზები და მათი აღმოფხვრის ხერხები.

საკვანძო სიტყვები: მალარია, კოლხეთის დაბლობი, ქარბტენიანი ნიადაგი, დრენაჟი

ჰემოფილია და სტომატოლოგია

ნინო შოქაძე

*თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტი სტუდენტი
სტომატოლოგიის ფაკულტეტი*

ხელმძღვანელი – ი. ხაჩიაშვილი

*თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტის ასისტენტ პროფესორი,
ბიოლოგიის დოქტორი*

ჰემოფილია წარმოადგენს სისხლის მძიმე, თანდაყოლილ და განუკურნებელ დაავადებას, რომელიც სიცოცხლის მანძილზე პერიოდულად საჭიროებს ანტიჰემოფილურ პრეპარატების გადასხმას. ჰემოფილია მამაკაცების დაავადებაა, რომლებიც დედისაგან იღებენ პათოლოგიურ X-ქრომოსომას. ჰემოფილიას ახასიათებს ჰემატომური ტიპის სისხლდენა. სისხლდენებისადმი მიდრეკილება განპირობებულია სისხლის შედედების შიდა სისტემაში თრომბოპლასტინის

ნარმოქმნის პროცესის დარღვევით, რაც დაკავშირებულია ანტიჰემოფილური გლობულინის დეფიციტთან. გამოყოფენ ჰემოფილიის სამ ფორმას – A, B და C. A ჰემოფილიის დროს არა გვაქვს სისხლის შედედების VIII ფაქტორი, ჰემოფილია B-ს დროს – IX ფაქტორი, ხოლო C ჰემოფილიის დროს – XI ფაქტორი.

კბილის ამოღებას, ისევე როგორც ნებისმიერ სხვა ოპერაციას, თან სდევს სისხლდენა, რომელიც, ჩვეულებრივ, კბილის ამოღებიდან რამდენიმე წუთის შემდეგ ქრილობის სისხლდარღვევაში კოლტის წარმოქმნის შედეგად წყდება. კბილის ამოღებისას ძლიერი სისხლდენა მსხვილი სისხლდარღვევის ძლიერი ტრავმით და მისი დაზიანებით არის განპირობებული. ზოგჯერ ანესთეზიისთვის გამოყენებული ადრენალინი თავდაპირველად ავიწროებს ქრილობის არტერიოლებს, 1-2 საათის შემდეგ კი აფართოებს სისხლდარღვევებს და მეორეულ სისხლდენას იწვევს. ხდება ისეც, რომ სისხლდენა კბილის ამოღებიდან რამდენიმე დღის შემდეგ იწყება, რაც ქრილობის ინფიცირების მანიშნებელია.

ჰემოფილიური სისხლდენის მკურნალობის ძირითადი მეთოდი დეფიციტური (VIII ან IX) ფაქტორით ჩანაცვლებითი თერაპიაა. მსოფლიოს ყველა განვითარებულ ქვეყანაში, ასევე – საქართველოშიც, ფართოდ გამოიყენება ფაქტორ-კონცენტრატები, ასე რომ, ურგენტულ შემთხვევაში პაციენტის დახმარება შესაძლებელია. რაც შეეხება პროფილაქტიკის მიზნით ფაქტორ-კონცენტრატების შეყვანას, მათი სიმცირისა და სიძვირის გამო ჩვენში ასეთი პრაქტიკა დანერგული არ არის, თუმცა მაღალგანვითარებულ ქვეყნებში ბავშვებს უტარდებათ პროფილაქტიკური ინფუზიები, რაც მინიმუმამდე ამცირებს ინვალიდების რაოდენობასა და ინვალიდობის ხარისხს.

საკვანძო სიტყვები: ჰემოფილია, გენეტიკა, გლობულინი, ფაქტორ-კონცენტრატი

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. *Guidelines for the Management of Hemophilia World Federation of Hemophilia, 2005.*
2. *Berntorp E. Hemophilia Malmo, September 2004.*
3. *ჰემოფიდიის კომპლექსური მართვა – ნაციონალური გაიდლაინი შემდგენელი; მ. აბაშიძე თბილისი, 2007.*

სოიოს ექსტრაქტები სამედიცინო და კოსმეტოლოგიურ პრაქტიკაში

მარიამ ღაზარაშვილი

თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტი

მანანა ორჭონიკიძე

თსსუ, ი. ქუთათედაძის ფაჩმაკოქიმიის ინსტიტუტი

სოიო (Glycine) ერთწლოვანი ბალახოვანი მცენარეა პარკოსანთა ოჯახიდან, რომელიც მოიცავს რამდენიმე ათეულ სახეობას. იყოფა 4 ქვესახეობად: კორეული, მანჯურიული, ჩინური და ინდური. მისი სიმაღლე 0,2-2 მეტრამდე აღწევს. სოიო ტენისა და სინათლის მოყვარულია, კარგად იზრდება სხვადასხვა ტიპის ნიადაგზე. სოიოს სამშობლო აღმოსავლეთ აზიაა. პირველი ქვეყანა, სადაც სოიოს კულტივირება დაიწყო იყო ჩინეთი. შემდგომ გავრცელდა კორეაში, ხოლო 1740 წლიდან – ევროპაში [1].

სურათი 1. მცენარე სოიო

საქართველოში სოიო XX საუკუნის დასაწყისში, რუსეთ-იაპონიის ომის დროს შემოვიდა და იმთავითვე პოპულარული გახდა მეცხოველეობაში. XX საუკუნის მეორე ნახევარში ეს კულტურა ჩვენს ქვეყანაში 20 000 ჰექტარზე ითესებოდა. დღეისათვის სოიოს კულტივირება შეწყვეტილია, და მცირე ფერმებში, მხოლოდ საკუთარი მოხმარებისთვის ხორციელდება. ქართული ჯიშებიდან მნიშვნელოვანია იმე-

რული, გურული, ჭიათურის, მონინავე – 7, კოლხიდა – 4, ადრეულა – 6, სენაკის და სხვა. საქართველოში ძირითადად გავრცელებულია სახელწოდებით სოიო, ასევე სხვა სახელებით სხვადასხვა კილოკავებზე: ძაძა, უხარშავა, ქვალობიო, ცერცვალა; მუხუდო; ძაძა-ლობიო; იაპონია, იაპონიის ლობიო, სოიო; სოია-ლობია [2].

მსოფლიოში ფართო გავრცელება ჰპოვა კულტურული სოიოს სახეობებმა Glycine max და Glycine soja ისინი განსხვავდებიან მორფოლოგიური ნიშნებით. მცენარეს თხელი ფოთლები აქვს, რომელიც ცვივა მომნიფებამდე. ნაყოფი წარმოადგენს ბენვიან პარკს, და შეიცავს 1-4 მარცვალს [2].

ველური სოიო, Glycine soja, იზრდება ლიანების სახით მრავალი გვერდითი ტოტებით, ყვავილობს კულტურულ სოიოზე გვიან და იძლევა წვრილ, შავ თესლებს, ხოლო Glycine max იძლევა დიდ ყვითელ მარცვლებს.

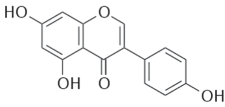
სუღათი 2. სოიოს სხვადასხვა შეფეღიღობის მარცვლები

მსოფლოში გავრდილ მოთხოვნილებას ამ კულტურაზე მცენარის ბუნებრივი წარმადობა ვერ აკმაყოფილებს და ფართოდ ინარმოება

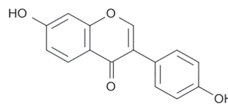
გენმოდიფიცირებული სოიო. დღეს სოიოს უდიდესი მწარმოებლები არიან ამერიკა, ჩინეთი, პორტუგალია, უნგრეთი, ბულგარეთი. United Soybean Board – ის მონაცემებით ამერიკელთა 25% იღებს სოიოს საკვებს ან სასმელს კვირაში ერთხელ მაინც, ხოლო 74% მიიჩნევს, რომ სოიოს პროდუქტები სასარგებლოა.

მოსახლეობის ბოლოდროინდელი კვლევების შედეგები მიანიშნებს, რომ სოიოს აქვს სასარგებლო ან ნეიტრალური გავლენა ჯანმრთელობის სხვადასხვა მდგომარეობაზე. ცხოველებსა და ადამიანებზე ჩატარებული გამოკვლევებით გამოიკვეთა, რომ სოიოს მეტაბოლიზმი ცხოველებში განსხვავებულია, ამიტომ ცხოველებზე ჩატარებული კვლევების შედეგები ყოველთვის არ არის ადექვატური ადამიანებისათვის. ასევე შესაძლოა განსხვავდებოდეს ეთნიკურ ჯგუფებში.

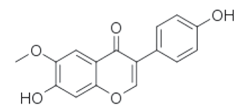
ლიტერატურული მონაცემებით, სოიო არის მკვებავი ცილის წყარო, უსაფრთხო პროდუქტი და პოტენციურად ჯანმრთელობისთვის სასარგებლო პროდუქტი. 100 გრამ სოიაში 24-45% ცილაა, 20-32% ნახშირწყლები, 13-37% ცხიმი და 381 კკალ. სხვა მცენარეებისგან განსხვავებით, სოიოს ცილა შეიცავს ყველა სასიცოცხლო ამინომჟავას, რომელიც ჩვენს ორგანიზმს სჭირდება უჯრედის მეტაბოლიზმის, შენების, ქსოვილის განახლების და ენერჯის მიწოდებისთვის [2,3]. სოიოს ცილა დიდი რაოდენობითაა დაუმუშავებელ საკვებ პროდუქტებში, როგორცაა სოიოს მარცვლები, სოუსი, რძე, სოიოს ცილის კონცენტრატის ან სოიოს ფქვილი. ისინი განიხილება, როგორც ჯანსაღი და დიეტური საკვები პროდუქტები. ექსტრაქტები გამოიყენება, როგორც რძის და ხორცის ალტერნატივა, ასევე, ისეთი პურის მოსამზადებლად, რომელიც არ შეიცავს გლუტენს. მაღალი ცილის შემცველობის გარდა სოიო წარმოადგენს პოლიუჯერი ცხიმების, D, B, E და სხვა ვიტამინების, მინერალების და ომეგა-3 ცხიმოვანი მჟავების მცენარეულ წყაროს. სხვა პარკოსნებთან შედარებით, სოიო შეიცავს მეტი რაოდენობით კალციუმს, კალიუმს, რკინას და მაგნიუმს, ბიოლოგიურად აქტიურ ნივთიერებათა ჯგუფებს – საპონინებს და იზოფლავონებს [3,4,5,6,7,8].

გენისტეინი (Genistein)

დაიძეინი (Daidzein)

გლიციტეინი (Glycitein)

სოიოს იზოფლავონების 37 % დაიძეინი, 57 % გენისტეინი და 6 % გლიციტეინი შეადგენს [8,10]. გენისტეინი – $C_{15}H_{10}O_5$, დაიძეინი – $C_{15}H_{10}O_4$ და გლიციტეინი – $C_{16}H_{12}O_5$ – ბუნებრივი ორგანული ნაერთებია, რომლებიც პარკოსნებში არის აღმოჩენილი, წარმოადგენენ მეორეულ მეტაბოლიტებს. სოიოში დომინანტური იზოფლავონი გენისტეინია, დანარჩენ ნაწილს წარმოადგენს დაიძეინი და გლიციტეინი. გენისტეინი (Genistein) – პირველად გამოყოფილი იქნა 1899 წელს Genista tinctoria – დან, საიდანაც მიიღო თვისი სახელწოდება, ხოლო 1928 წელს იქნა ქიმიურად სინთეზირებული. სოიოს შემადგენლობაში იზოფლავონები თითქმის მთლიანად უკავშირდება შაქრებს და წარმოქმნიან შესაბამისად გენისტინს, დაიძინს და გლიციტინს.

იზოფლავონები მცენარეული წარმოშობის ნივთიერებია, რომელთაც ესტროგენის მსგავსი სტრუქტურის გამო მცენარეულ ესტროგენებს (ფიტოესტროგენები) უწოდებენ. ისინი ესტროგენის რეცეპტორს უკავშირდებიან და იწვევენ ჰორმონ-მოდულატორულ აქტივობას. ეფექტი ხორციელდება სქესის, ესტროგენების დონის და მენოპაუზის სტატუსისგან დამოუკიდებლად, კერძოდ – ესტროგენების დეფიციტის დროს, მათ შეუძლიათ იმოქმედონ როგორც აგონისტებმა, ან ენდოგენური ესტროგენების ანტაგონისტებმა. მრავალრიცხოვან in vitro კვლევებში ნაჩვენებია, რომ ეს ნაერთები კონკურენციას უწევენ ძუძუმწოვრების ესტროგენებს, ამასთან მათი აქტივობა 500-1000 – ჯერ ნაკლებია ესტრადიოლის აქტივობაზე [9]. მათი აქტივობა იცვლება ქსოვილის კონცენტრაციის, უჯრედის ტიპის, ჰორმონის რეცეპტორების ტიპისა და დიფერენცირების ეტაპის მიხედვით. ლიტერატურული წყაროების მიხედვით, სოიოს პროდუქტების გამოყენება მნიშვნელოვნად აქვეითებს პრეკლიმაქტურ და პოსტკლიმაქტურ მოვლენებს ქალებში [10]. სამედიცინო ლიტერატურის მიხედვით აღმოსავლეთის ქვეყნებში, სადაც მოსახლეობა დიდი რაოდენობით მოიხმარს სოიოს პროდუქტებს საკვებად, მნიშვნელოვნად დაბალია

ქალებში სარძევე ჯირკვლის და მამაკაცებში პროსტატის ადენომის კიბოს სიხშირე. ამ ფაქტებს უკავშირებენ იზოფლავონებს – გენისცენინს, დაიძინს და გლიციტინს [12, 13,14,16].

სოიოს იზოფლავონები ავლენენ ანტიოქსიდანტურ თვისებებს, რაც ეფუძნება პროტეაზების, თიროზინ კინაზების და სხვა იზომერაზების ინჰიბირებას. ახასიათებს ასევე ანტიჰელმინტური მოქმედება. მრავალი წყაროს მიხედვით სოიოს იზოფლავონები მედიცინაში ნაჩვენებია ასევე ოსტეოპოროზის, სისხლში ქოლესტერინის და ზოგიერთი ჰორმონალური, ონკოლოგიური და გულის დაავადების რისკის შესამცირებლად.

2005 წლის DHHS სააგენტომ დაადგინა სოიოს დადებითი გავლენა გულსისხლძარღვთა დაავადებათა რისკებზე, კერძოდ ქოლესტერინის მაღალი დონის მქონე პირებში დაბალი სიმკვრივის ლიპოპროტეინების რაოდენობის შემცირებაში, ხოლო DHHS სააგენტოს დაასკვნით, მტკიცებულებები სოიოს და მისი იზოფლავონების სასარგებლო როლის შესახებ, ოსტეოპოროზის, კიბოს, რეპროდუქციული ჯანმრთელობის, ნეიროკოგნიტური ფუნქციის და სხვათა მკურნალობაში, მიიჩნია დაუსაბუთებლად.

სოიოს ხალხურ მედიცინაში იყენებენ ათეროსკლეროზის, ჰიპერტონიული, გულის იშემიური დაავადებების, ქრონიკული ქოლესტიტის, შაქრიანი დიაბეტის, სიმსუქნის, ალერგიული დაავადებებისა და ოსტეოპოროზის პროფილაქტიკისთვის. გამოიყენება კანის მოვლის და მზისგან დამცავ საშუალებებში.

სოიოს ექსტრაქტები ცნობილია სამკურნალო და კოსმეტიკური დანიშნულების ინგრედიენტებით. ისინი საუკუნეების განმავლობაში გამოიყენებოდა ჩინეთში, როგორც ანტიასაკობრივი, გამაახალგაზრდავებელი საშუალებები. რამდენადაც სოიო შეიცავს დიდი რაოდენობით ცილებსა და საკვებ ნივთიერებებს, ის დღესაც აღიარებულია კანის მოვლის ეფექტურ საშუალებად.

ინარმოება სოიოს იზოფლავონების (ფიტოესტროგენების) შემცველი ტაბლეტები, რომელიც რბილად აბალანსებს ესტროგენის დონეს ორგანიზმში მენოპაუზის დროს. თითოეული ტაბლეთი შეიცავს სოიოს საპონინებს – 48 მგ, სოიოს იზოფლავონებს – 38 მგ, მათ შორის: დაიძინს – 19 მგ, გენისტინს – 5,7 მგ.

კოსმეტოლოგიაში გამოყენება ანტიოქსიდანტური მოქმედების აღმდგენ და კანის დამამშვიდებელი საშუალებებში, რომელიც ხელს უწყობს კოლაგენის წარმოქმნას და გამოირჩევა დეპიგმენტაციის ეფექტით. კვლევებით ნაჩვენებია, რომ სოიოს ექსტრაქტი აუმჯობესებს კანის არათანაბარ ტონს და მრავალნაირი გარემო ზემოქმედებით გამოწვეულ სიბერის ნიშნებს. სოიოს ექსტრაქტი კოსმეტიკაში გამოიყენება ასევე როგორც შემავსებელი, დამარბილებელი, თმის კონდიციონერი და დამატენიანებელი. ანტიასაკობრივი მოქმედების გამო გამოიყენება შრატებში, კრემებში, ლოსიონებში, თმებისა და ტუჩების მოვლის საშუალებებში და სხვა. სოიოს სხვადასხვა ექსტრაქტები და ინგრედიენტები ინარმოება კოსმეტიკური მრეწველობისათვის მრავალი ცნობილი ფირმის მიერ. მაგალითად: სოიოს ექსტრაქტი სახელწოდებით (FSS SOYBEAN EXTRACT G) – შეიცავს ასევე გლიცერინს, ნატრიუმის ბენზოატს და კალიუმის სორბატს. სოიოს ექსტრაქტი სახელწოდებით (solgen-C), კოსმეტიკური ინგრედიენტის საერთაშორისო ნომენკლატურული სახელწოდება (INCI) – სოიოს თესლების გლიცინის ექსტრაქტი solgen C, ხასიათდება წყალში 98% – იანი ხსნადობით, Solgen 10 / შეიცავს 10% სოიოს იზოფლავონებს, რომლებსაც აქვთ გენისციინისა და დაიძინის ბუნებრივად მაღალი შემცველობა.

კოსმეტოლოგიაში ფართოდ გამოიყენება სოიოს კომპონენტები სხვადასხვა ფორმით: ზეთის სახით ის გამოიყენება მშრალი და პრობლემური (დაზიანებული) კანის სამკურნალოდ, რეგენერაციისათვის, სინაზის და სიგლუვის მისანიჭებლად; სოიოს შემცველი დღისა და ღამის ანტიასაკობრივი კრემები – NIVEA Vital Multi Vital Multi Active Anti-Age გამაგრებელი და გამაახალგაზრდებელი მოქმედებით კანს ახალ სასიცოცხლო ძალას სძენს. ბუნებრივი სოიოს ექსტრაქტის შემცველი ფორმულაციები ხელს უწყობენ კანში კოლაგენის და ჰიალურონის მჟავის გამომუშავებას. რომელთა ზემოქმედებით კანი იძენს შესაბამის სიმკვრივეს, ხდება ერთგაროვანი . სოიოს ექსტრაქტის კომპონენტები იცავს მზის სხივების ზემოქმედებისაგან.

ლიტერატურა:

1. ქაჩუღი საბჭოთა ენციკლოპედია, ტ. 9, თბ., 1985. – გვ. 450
2. Зеленцов С. В. Современное состояние систематики культурной сои *Glycine max* (L.) Merrill. / С. В. Зеленцов, А. В. Кочегура/

- Масличные Культуры. Науч.-техн. бюллетень ВНИИМК. — вып. 1 (134). — Краснодар. — 2006. — С. 34-48.
3. Л.Е. Тюрина, Н.А. Табаков, *Использование и переработка сои, Учебное пособие для студентов аграрных университетов, 2008* Краснодарск,
 4. Julia R. Barrett, *The Science of Soy*, *EnvironHealth Perspect.* 2006, jun; 114(6):A3552-A358, doi:10.1289/ehp.114-a-352
 5. Петибская В. С. *Соя: химический состав и использование. Майкоп: ОАО Полиграф.*
 6. Петибская В. С. *Соя: качество, использование, производство.* / В. С. Петибская, В. Ф. Баранов, А. В. Кочегура, С. В. Зеленцов / М.: *Аграрная наука.* 2001, — 64 с.
 7. A. Fedoreyev, T.V Pokushalov, M.V Veselova, L.I Glebko, N.I Kulesh, T.I Muzarok, L.D Seletskaya, V.P Bulgakov and Yu.N Zhuravlev, *Isoflavonoid production by callus cultures of Maackia amurensis*, *Fitoterapia*, 1 August 2000, Volume 71, Issue 4, pp. 365–372, doi:10.1016/S0367-326X(00)00129-5
 8. "Isoflavones contents of food". *Top Cultures*. <https://www.isoflavones.info/isoflavones-content>
 9. D.A.Shutt & P.I.Cox, 1972, *J. Endocrinol*, 52, 299-310.
 10. A.Cassidy, 1996, *Proc. Nutrition Soc.*, 55, 339-417
 11. K.Okubo et al., 1994, *ACS Symp.*, Ser. 546
 12. A.Nomura, B.E. Henderson, J.Lee, 1978 *Amer. J. Clin. Nutrition*, 31, 2020-2025;
 13. T.Hirayama, 1986, In "*Diet, Nutrition & Cancer*"; 41-53, eds.
 14. R.K. Severson, A. M. Y. Nomura, J.S.Grove, G.N.Stem-merman, 1989, *Cancer Res.*, 49, 1857-1860).
 15. R Schandalik, E. Perucca, *Pharmacokinetics of silybin following oral administration of silipide in patients with extrahepatic biliary obstruction*, *Drugs under Experimental & Clinical Research*, 1994, 20, 37-42.
 16. И.В.Кузнецова, *Эффективность и безопасность генистеина в лечении вазомоторных симптомов у женщин в постменопаузе (обзор исследований)*, «Гинекология», том 15, №3, с. 4-9.

ცხოველური წარმოშობის ძვალი და მისი უწარჩენო გადამუშავება

მარინა შავდაყაძე¹, თეიმურაზ ჟიშვილი², ნინო აბაიშვილი³,
დოდო მალრაძე⁴, რუსუდან დავნობაშვილი⁵
^{1,3,4,5} თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტი
² საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
Marishavlakadze@gmail.com

ძვლის უტილიზაცია – თანამედროვე ხორცის გადამამუშავებელი საწარმოთა წინაშე არსებულ აუცილებელ და მნიშვნელოვან ამოცანას წარმოადგენს. საკითხის აქტუალობის ერთი მხარე უკავშირდება ძვლის არასწორი უტილიზაციით (მაგ. ნაგავსაყრელებზე ან სპეციალურ სამარხებში განთავსება) გამოწვეული ეკოლოგიური პრობლემების შექმნას, მეორე მხარეს კი წარმოადგენს ის კარგად ცნობილი გარემოება, რომ ცხოველური ძვალი ზოგადად, ხოლო განსაკუთრებით მსხვილფეხა საქონლის ძვალი – მრავალი სასარგებლო პროდუქტის შემცველია. ძვლის გადამამუშავების შემდეგ მიღებული ნივთიერებანი მიზნობრივად შეიძლება გამოყენებული იქნას აგროინდუსტრიაში, ტექნიკაში და მედიცინაშიც კი.

აღნიშნულის წინაპირობას განსაზღვრავს ძვლის ანუ ძვლოვანი ქსოვილის ბუნებით განსაზღვრული რთული სტრუქტურული მოწყობა და შედგენილობა.

ძვლის რთული და მრავალფეროვანი შედგენილობა განაპირობებს მისი გადამამუშავების აუცილებლობას, რაც საბოლოოდ მრავალფუნქციური დანიშნულების ნივთიერებათა და მასალების მიღებას უზრუნველყოფს. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ძვლის გადამამუშავების ტექნოლოგიათა სიღრმისეულობა განსაზღვრავს საბოლოო პროდუქტის ხარისხს და მრავალსახეობას, ხოლო აქედან მათ გამოყენების სფეროს.

არსებული პრაქტიკიდან გამომდინარე, მიზნობრივი გადამამუშავება შეიძლება ჩაუტარდეს შინაური ცხოველების ყველა სახეობის ძვალს, მაგრამ განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა მსხვილფეხა საქონლის ძვლების გადამამუშავებით უტილიზაციას.

გადამამუშავების ხერხის შერჩევა დამოკიდებულია წარჩენების სახეობაზე. საქონლის მკერდის, ხერხემლის და სხვა ნაწილების ხრტი-

ლოვანი შემადგენელი ხორცპროდუქტების ნახევარფაბრიკატების წარმოებაში მიემართება.

მსხვილფეხა საქონლის კიდურებში არსებული ძვლების გადამუშავება მიზნად ისახავს დაბალცხიმშემცველი (10%-მდე ცხიმი) ძვლის ფქვილის ან უცხიმო ძვლის ნაცრის მიღებას.

ძვლის დანარჩენი სახეობის გადამუშავება ითვალისწინებს ცხიმის მიღებას და ნარჩენების მეფრინველეობაში და მეთევზეობაში გამოყენებას კომბინირებული საკვების სახით.

მაშასადამე, ძვლის სახეობა და გადამუშავების სიღრმისეულობა განსაზღვრავს საბოლოო პროდუქტის ღირებულების და გამოყენების მრავალფეროვნებას.

საკვანძო სიტყვები: ძვლის უტილიზაცია, ძვლის ნაცარი

საქართველოს რიგი მსხვილი წყალსაცავების ფსკერზე სედიმენტაციური პროცესების დინამიკა და პროგნოზირება

ხათუნა კიკნაძე

*საქართველოს გექნიკური უნივერსიტეტის ც. მიხცხუღავას სახელობის
წყაღთა მეუხნეობის ინსტიტუტი*

კლიმატის გლობალური ცვლილებებით გახშირებულმა სტიქიურმა მოვლენებმა საქართველოს წყალსაცავებში გამოიწვია სედიმენტაციური პროცესების გააქტიურება.

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ც. მირცხუღავას სახელობის წყაღთა მეუხნეობის ინსტიტუტის ზღვებისა და წყალსატევების განყოფილების მეცნიერ თანამშრომლების მიერ ჩატარდა სამეცნიერო-საველე კვლევები საქართველოს რიგი მსხვილი წყალსაცავების ფსკერზე (ჟინვალის, სიონის, ხრამის, თბილისის, ტყიბულის, შაორის და ლაჯანურის) სედიმენტაციური პროცესების დინამიკისა და ამ პროცესების პროგნოზის დასადგენად.

საკვანძო სიტყვები: წყალსაცავები, სედიმენტაცია

HUMANITIES, PSYCHOLOGY

USING ICT IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS AS A MEANS OF INCREASING STUDENTS ' MOTIVATION

IRINE ARJEVANIDZE

*Academic Doctor of Philology, Professor of Tbilisi Humanitarian
Teaching University
irinaarj@gmail.com*

In the article, we discuss the issues of raising the motivation to learn a foreign language. In the article, we will try to consider various ways of increasing learning motivation with the help of information and communication technologies.

In our reality, today one of the most important places in conducting the educational process is occupied by information and communication technologies, especially when learning foreign languages. The existing modern training manuals and resources are built in such a way that the use of information and communication technologies is considered as the main training resource. Thus, new means and resources help to introduce innovative teaching methods in the educational process.

The use of electronic resources and tools have an important place in the process of teaching a foreign language. Their use is the main determinant of the modern model and form of the educational process. In an attempt to modernize the educational process, the main goal is defined as follows: full involvement of participants in the educational process and access to modern educational resources through electronic means, which increases the quality and accessibility of education. It also contributes to the adaptation of a modern person in the information-technological space, which, in turn, ensures an increase in the motivation of students.

In learning processes of foreign languages, we use modern technologies on five main directions. These are: use of multimedia products and computer systems, development of multimedia and educational individual (specific) programs, creation of presentations, use of electronic resources in extracurricular activities, use of the Internet.

Finally, it should be noted that teaching based on modern technologies significantly expands the scope of the teacher's (lecturer's) abilities, which helps them to create a program with an individual educational design tailored to the audience, their interests and needs.

KEYWORDS: motivation, students, information and communication technology tools, teaching methods

THE PURPOSE OF STYLISTICS

EKATERINE MARUASHVILI

Tbilisi Humanitarian Teaching University, Doctor of Philology, Affiliated Professor

One may ask, how did stylistics come into existence? And what is the relation between stylistics and linguistics? Stylistics, as an academic field, is an invention of the twentieth-century. However, its origins are traced back to the era where the concentration was made on the oral expressions, the era of Aristotle's Rhetoric. (Norgaard, Busse, and Montoro 2010.). In the twentieth-century, Stylistics began in 1966 when Roger Fowler published a book he edited, called *Essays on Style and Language*. Stylistics, at that time, was viewed as a logical stretching of New Criticism focusing on the text, but it was against the New Criticism school in that it desires precise and efficient treatment of language in texts. However, Stylistics was also influenced by Czech Structuralism. They fulfilled magnificent works in the linguistic analysis of poetry. So, it was guided by these two movements and their works. The stylistic work, at that time, was mostly dedicated to poetry, and stylistic focused on the phonetic and grammatical structures. The results of the works made by the stylistic at that time was applied to poetry easily. Stylistics was formalistically orientated and still depends on the linguistic work. In the late 1970's and early 1980's there was a desire to establish stylistic techniques that are to be applied to novels. The desire was synchronized with the growing of linguists' interest in textuality in opposite to sentential structures. Novel and drama stylistic analyses are

now well-established. The interest in drama was due to the evolution in stylistics through the last years. The linguistic techniques conquered the analysis of conversational interaction and the two main field of interest are discourse analysis and pragmatics. (Coyle et al 1990, 1085). Stylistics examines the creativity in the use of language. It enhances the way we think about language and its uses. Thus, the stylistic process, examining the creativity of language use, develops our understanding of literature. (Simpson 2004.3) The purpose of stylistics is to connect linguistic analysis with literary criticism. This can be done by expanding the literary intuitiveness of linguists and by expanding the linguistic observation and knowledge of critics. Thus, the linguists' attention will be focused on how the literary text represents the language system. The critics will also consider the underlying significance of the text.

KEYWORDS: knowledge, observation, synchronized, sentential, concentration

LINKS BETWEEN SELF-EFFICACY, MEANING OF LIFE, AND STATE ANXIETY WITHCOPING DURING THE GLOBAL STRESS*

MEDEA BARBARIANI

Ilia State University, Master's student

IA SHEKRILADZE

Ilia State University, Associate Professor, Ph.D.

The global events happening during the last two years importantly worsened individuals' emotional states, including increased anxiety. Global stressors such as Pandemics and the war in Ukraine greatly influenced individuals' physical and mental health. They affect feelings of safety and stability. Even though the war does not occur in Georgia's territory, it triggers previous war-related trauma and affects the population's sense of

* *This research paper is supported by Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia (SRNSFG) [MR-21-594].*

well-being. The study also explores how anxiety and coping are related to self-efficacy and the meaning of life. This study aims to collect data about pandemic-related and war-related worry and anxiety and coping among adults in Georgia.

254 individuals participated in the study with a quantitative design and convenience sampling. The data was carried out via an electronic survey. 41% of participants were male, and 59% were female. State anxiety inventory, generalized self-efficacy scale, ways of coping scale, and the meaning in life questionnaires were used as measures. The worry about global stress was measured via the COVID-19 and the worry about the Ukraine crisis scale. The correlation and regression analyses were performed to identify notable links among the variables.

According to the results of statistical analysis, participants were much more worried about the war in Ukraine, than the COVID-19 pandemics. More than 50% of participants mark, that they are worried about their future, and the war has influence on their everyday lives, emotions, and motivations. Participants have a high level of self-efficacy and meaning in life. Overall, anxiety was negatively linked with self-efficacy, problem-focused coping, and meaning in life. It's positively related to pandemic-related, war-related worry, and emotional coping. Self-efficacy and meaning in life, with war-related worry, are predicted by problem-focused coping.

The research findings highlighted the protective role of self-efficacy and meaning in life against anxiety and their potential in promoting rational coping during global stress.

KEYWORDS: self-efficacy, meaning of life, anxiety, coping, global stress

SOCIAL SCIENCES

RESEARCH OF SELF-STIGMA AMONG INDIVIDUALS WITH PSYCHOLOGICAL DISORDERS *

EKATERINE VESHAPIDZE

Ilia State University/Ilia State University, Master level, Master's candidate

IA SHEKRILADZE

Ilia State University, PhD, Associate Professor

The growing interest in mental health throughout last decades, which became more apparent in the 21st century, revealed many problematic issues that require special attention of professionals working with individuals with mental illness, and self-stigma is among them. As the numbers of people with mental disorders increase worldwide, they are the ones who suffer the most from self-stigma. The research aims to study self-stigma in Georgian population, to determine the links between self-stigma and well-being indicators, specifically, the levels of self-efficacy, meaning in life, mental well-being, and satisfaction with life, among individuals with psychological disorders. Additionally the research also aims to determine the importance of various demographic date (age, sex, education, employment, marital status) in relation to self-stigma.

The research is quantitative, using survey method. The levels of self-stigma and well-being indicators are measured by self-stigma scale, self-efficacy scale, mental well-being scale, meaning in life questionnaire, and satisfaction with life scale. The results are statistically analyzed and correlation and regression analyses are performed to determine the links among variables.

According to the preliminary results, negative links have been found between the level of self-stigma and the levels of three well-being indicators except for one, namely, searching for the meaning in life. Furthermore, self-efficacy and meaning in life negatively predicted self-stigma.

The findings generate further research interest, identify the effect of

* *This research paper is supported by Shota Rustaveli National Science Foundation of Gerogia (SRNSFG) [MR-21-240].*

societal stigmas on individuals' sense of self, and identify different ways of interventions. The results will also increase awareness on mental health needs in Georgian society and may contribute to the global data.

KEYWORDS: self-stigma, well-being, self-efficacy, life satisfaction, meaning in life

SOCIAL CONFLICTS AND ITS ELIMINATION IN MODERN TIME

JILDA KHUBULIA

Doctor of Social Sciences. Visiting professor of Tbilisi Humanitarian Teaching University
[*khubulijilda@gmail.com*](mailto:khubulijilda@gmail.com)

Conflict is a common condition in a developed society. It is part of democratic governance.

Conflict – this is a contradictory action. Its cause is mainly a misunderstanding of needs, values, interests.

Conflict of needs is caused by lack of resources.

Conflict of interest is close in content to the conflict of interests. The main reason is to gain power.

The conflict of values has mainly an ideological content. Subjects of social conflicts can be individuals or social groups.

A conflict situation is a struggle on the part of the opposing parties to strengthen their own positions.

Maintaining psychological resilience is uniquely important at the time of conflict. Emotional resilience is important. Management of emotion, Control of self, Intelligence, psychologically maintaining inner peace to gain external stability.

Four groups contribute to the emergence and development of conflict. Objective, managerial, socio-psychological and personal. The first two are objective and the next two are subjective.

Conflict is characterized by the distortion of information as a result of incorrect communication.

Conflict has an object But participants are subjective. Participants are called opponents or parties.

Conflict has a micro and macro environment. Micro environmental conflicts can be perpetrated by individuals or small social groups. Macro-environmental conflicts are represented by large social groups. There are also social environment, physical environment and psycho-social environment.

The aspirations of the parties to the conflict are their motivation.

As far as conflict action is concerned it is always contradictory to the parties involved.

Any conflict is characterized by strategy and tactics. Conflict tactics unfortunately contain elements of physical and moral violence.

Perceptions of conflict situations are always exaggerated, distorted in relation to reality.

Violence is common in social conflicts, it is direct violence that involves murder, robbery and so on. There is disguised violence that involves covert moral violence against a person, a group of people.

According to social theories, violence is caused by the struggle for survival. Its motivation can be any dissatisfaction.

Violence can be completely eliminated: By creating an equal, satisfactory living environment in society, by eliminating authoritarianism, by restoring justice, by introducing democratic methods of governing society.

Social conflict is characterized by development, there are ways to avoid conflict is also possible to completely eliminate the conflict and avoid it.

Ending a conflict It is often realistic if the parties to the conflict agree on a change of fundamental principles or the third part will be involved to ending the conflict.

Social conflicts are often accompanied by conflict syndrome, which manifests itself in the tension of opponents. This could even lead to a new conflict.

It distorts the social environment of conflicts and has a bad effect on the individual subconscious.

Conflict can be completely eliminated through proper social communication.

KEYWORDS: conflict, social conflict, open violence, covert violence, social communication

AGAIN FOR THE LITERARY GEORGIAN LANGUAGE

TEKLA TOTLADZE

Gori State Educational University, Faculty of Humanities, Georgian Philology

Tekla.totladze@bk.ru

SUPERVISOR - TAMAR GOGOLADZE

Gori State Educational University, Professor of the Faculty of Humanities,

Doctor of Philological Sciences

In. Constantine gamsaqhurdia's journalism, many letters and essays are dedicated to georgian literary and speaking languages. The letters written in the 20th century, years 30-40: "for literary georgian", "how do i write?", "Again, for literary georgian", "let's march for the purity of the georgian language", "lexicological remarks" – are analytical, in which the writer does scientific research about the creation and development of the georgian language. The writer's theoretical thoughts about the georgian literary language are still relevant to this day. The artistic language of constantine gamsaqhurdia and his battles for the purity of the georgian language has often become the subject for debate. Constantine gamsaqhurdia paid special attention to the traditions and the culture of the language. He took care of and protected his native language. He believed it was his duty to think and work for this cause. After all, the "key" to the nation is the language. Gamsaqhurdias battles for the georgian language is completely understandable. The explanation of this is given to us by the great writer himself: "The more you think about this strange phenomenon, you become more sure of the fact that even the life of a human is too short to learn about the great and old traditions."

In the cycle of the letters dedicated to the georgian literary language, the author pays special attention to the relationship of the language and the national state. Gamsaqhurdia believes that a nation, which does not have a national state can not fulfill the "great cultural-historical mission".

Constantine gamsaqhurdias letters about the georgian literary language are important not just for linguistics, but also for the history of georgian literature.

As much as the writer, “the master of words” speaks about the necessity, which he had always protected in his artistic creations.

KEYWORDS: Gamsakhurdia, Literary language, letters

HOMONYMY – QUALIFICATION CRITERIA AND METHODS FOR DISTINCTION OF HOMONYMS AND POLYSEMES

IRAKLI SALIA

Master in general and applied linguistics, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities, Ph.D. program in Philology, VI semester

Scientific literature regarding homonymy characterizes homonymy inconsistently. Some authors consider homonyms as lexical items or generally language units, others pay attention to pronunciation or even to the spelling. Hence it is unclear:

- ▲ What type of language units should be qualified as homonyms;
- ▲ When evaluating language unit should only pronunciation be considered or spelling as well;
- ▲ How should one determine distinctiveness or different origin of meanings.

The absence of consensus causes methodological problems not only regarding to qualification of homonyms, but also of polysemes. If there is no method to distinguish individual meanings from the variants of one meaning, homonyms and polysemes cannot be distinguished either. Therefore if there are not answers for aforementioned questions, study of any homonym feature will not be valid.

In this paper we examine opinions, theories, methods regarding homonymy and propose our perspective on which linguistic units should be qualified as homonyms and how homonyms and polysemes should be differentiated.

KEYWORDS: Homonym types, polysemy, distinction methods

THE PANDEMIC AND ITS IMPACT ON THE APPROACH TO THE EDUCATION SYSTEM. THROUGH THE STUDENT'S EYES: ANALYSIS OF REALITY

TAMARA SAJAJIA

Assistant Professor, Tbilisi Humanitarian Teaching University

NATO GEGENAVA

Associate Professor, Georgian Technical University

The deadly and infectious disease Corona Virus, also known as Covid-19, has seriously affected the global economy. This tragedy has also shocked the education sector. What the educational system has experienced during the pandemic is likely to resonate globally in the near future.

It is not news that the outbreak of the pandemic forced the educational system to suspend full-time education. To date, we cannot accurately say when study will be possible in a standard format and whether teaching will return to its original state. Since social distancing was somehow the predominant and relevant factor, educational institutions and the entire education system tried to find options for overcoming the situation.

Not only a pandemic, but also the development of modern technologies and the emergence of new opportunities and means of communication, led to the rapid development of distance learning in the world and, among other things, in Georgia. Among the existing forms, distance education has unexpectedly entered the learning system and has become an unacceptable part of our life, in particular, the educational system.

KEYWORDS: education process, distance learning, Covid-19

USED LITERATURE:

1. <https://blogs.worldbank.org/education/five-lessons-remote-learning-during-covid-19>
2. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0047239520934018>
3. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>
4. <https://www.oecd.org/education/cei/35991871.pdf>

BRINGING LESSON OUTCOMES TO LIFE

EKATERINE VATSADZE

PhD, Professor affiliated to Kutaisi University

Lesson outcomes are measurable, observable and specific statements that clearly indicate what a student should know and can do after finishing the lesson. Lesson outcome should concentrate on the intended learning. Prevailing outcome of an English lesson ought to be language learner's learning language or skills which they can transfer to other topics, authentic situations and genres. The aim of English lessons is to guide linguistic, cognitive and effective change in students.

In English lessons there are three main types of outcomes: language outcomes which includes vocabulary, grammar and function; skills outcomes which consist of reading, viewing, writing, representing, listening, speaking; and life skills that comprise rapport, empathy, social and emotional intelligence, etc.

Lesson outcomes are beneficial for teachers and students, because the process of deciding what will be taught in a class allows the teacher to set clear purpose and enables a predictive focus on student learning; writing learning outcomes for each lesson allows learning to be staged and sequenced; explicitly articulating lesson outcomes let teachers assess intended learning of each lesson more precisely; clear learning outcomes enable internal coherence in a lesson and drives it successfully; having specific lesson outcomes planned doesn't prevent teachers from being flexible and creative in their teaching.

Identifying and writing specific learning outcomes help teachers to make backward planning, which means to start with your ultimate objective, your end goal and then work backward from there to develop your plan. Lesson outcomes must be shared with students by; acronym-WALT (We Are Learning to), KWL chart (What a student knows; Wants to know; has Learned). Students can be involved in the process of assessment of lesson outcomes through ongoing dialogue with the teachers and discussions with each other so that they are able to share, compare and combine their ideas.

In conclusion, lesson outcomes are fundamental to lesson planning and effective language teaching and learning, to optimize the use of lesson outcomes we need to share these outcomes with our students, activate students' prior knowledge about the topic of outcomes and involve students in the assessment of the outcomes.

KEYWORDS: assessment, lesson outcome, learning, teaching

GLOBALIZATION AND ITS IMPACT ON EDUCATION

MAIA AGHAIA

Sokhumi State University

Academic Doctor, Assistant Professor

It is an undeniable fact that our world is more globalized in the 21st century. As a result of globalization our world has been transformed and it has undergone through tremendous changes. It's an obvious fact that globalization is an integral part of our daily lives and it is a progressive process that contributes to more intensive interaction and technology development. Globalization has had a significant and profound impact on education. In the modern world education is a driving force of the world economy. It has an essential and crucial role in the development of society and country as well. It facilitates and provides opportunities for individuals to develop and prepare for the future. Our paper aims to explore what positive impacts and benefits has globalization on education. Each country strives to establish an effective and appropriate education system. Globalization means more competition. As for our country the processes of internationalization of education since 2005 have been great importance in terms of improving the quality of education and increasing the competitiveness of higher education institutions. Georgian higher education institutions do their best to increase student mobility and international competitiveness. Increasing Georgian and foreign students and researchers, as well as increasing a number of scientific and educational

partnerships between Georgian and foreign universities, clearly indicate that the issue of internationalization and globalization is very important in Georgian higher education. Georgian universities strive to carry out competitiveness-driven reforms, to improve the quality of education and teaching practices continuously, to increase internships and institutional diversity. Nowadays education programs are constantly renewed and more flexible programs have been put into effect, considering all kinds of effective and productive methods and strategies. Georgian universities are trying to take an active part in international cooperation in order to fundamentally improve bachelor, master, and doctoral programs and create more international environment. They modify their programs according to international standards and they implement various flexible learning opportunities in order to improve their country's competitiveness in the world market. Though their main task is to maintain their national self-consciousness within globalization as well.

KEYWORDS: Globalization, education reform, higher education, effect, opportunities

LOSS AND GAIN IN T. S. ELIOT'S GEORGIAN TRANSLATIONS

MANANA MATIASHVILI

Ph.D., Translator, Tbilisi Humanitarian Teaching University

The work deals with one of the most interesting problems in practice of translation that needs theoretical basis to obtain, – that's the problem of gain (addition/insertion) and loss (subtraction). The problem was first set out in 2005 in our dissertation thesis about specifics of translating modernist poetry and the Georgian translations of T.S. Eliot's four set of poems were analyzed. As there has already been mentioned in my PHD thesis, *after detailed comparison of the ST and TT there have been allocated the structures in TT that differ from appropriate ones in ST. There are two types of differences: either inadequate and therefore unacceptable, or **logically***

implicit (this is a term, attributed in my work, to a systematic use of additions, or insertions in the process of transformation the research has revealed in TT.)

The main point of this research is concentrated on *Gain* that is represented in TT through Logically Implicit Insertions (**LII**). LII are further classified in 3 groups: **Implicit by Context**, **Explanatory LII** and **Synonymous LII**. These insertions take responsibility of *the enrichment or clarification of the source language text in the process of translation*, that is exactly what Susan Bassnett, one of the modern theorists of translation, defined in 2006 as a function of Gain.

Thus, our contribution in the theoretical elaboration of above-mentioned problem of translation is further investigation in the depths of semantics and hermeneutics of the term Gain. As for the term Loss, defining, as the disappearance of certain features in the TT, is not the point of our work at present though it really needs to be elaborated theoretically clarifying the mechanisms of its functioning as that of one of the translator's procedures.

While discussing Loss and Gain as theoretical problem, it must be mentioned that there has never done any research in modern Georgian translation studies about this problem, so given work is of a certain theoretical value and actuality.

As for practical part of the research, it can be concluded, that in the Georgian translations of T. S. Eliot's four most famous set of poems, among three types of transformations, LII by Context as a gain, mostly occur. This type of changes in TT bear the brand of adequacy, as they appear to be contextual and functional substitutes of the appropriate structures of ST.

KEYWORDS: Translation Studies, Loss and Gain, translator's transformation procedures, Logically Implicated Insertions (LII)

THE REPRESSIONS OF 1937 AND THE SHOT OF THE INTELLIGENTSIA

NONA AMBOKADZE

Sokhumi University, Doctor of Philology

The harmful face of Russia as a totalitarian state in the Georgian literary space is discussed in many works. As is well known, the largest wave of repression began in the Soviet Union in the 1930s, which reached its peak in 1936-1938. Clearly, “repression”, “terror”, “traitor of the nation”, “son of the enemy” and others. They were the usual working terms of domestic politics of the early Soviet period, however, in the 1930s they acquired a different load and scale. They were especially hostile to the sensible intelligentsia, which protested against the unjust, unjust status of the people living in the USSR.

In fact, the beginning of the conversation about the Soviet repressions of the 1930s as a collective trauma was conditioned by the appearance of a new generation in the literary arena in the 1960s – the “Sixties” / “Skyscrapers”. Their appearance on the literary scene after the Stalinist period. Coincided with the period of “warming” (“otpepel”). Revaz Inanishvili, whose two stories we are going to discuss, belonged to the 60s. The first novel is “Little Boy on Golgotha”, the second – “Lara”

Revaz Inanishvili was directly affected by the Stalinist repressions. He was eleven years old when his father was arrested; This tragedy has left a deep imprint on his life. The novel “Little Boy on Golgotha” is autobiographical and at the same time historical, because in it the writer tells the real stories of the most difficult period of our country – the 1930s. From the title, the reader realizes what a great pain it is to talk about in this small form of skillfully written autobiographical novel. Indeed, Golgotha went through not only the protagonist of this work, the “little boy”, but also all the children whose families were affected by the repressions of the 1930s.

The story “Little Boy on Golgotha” is very emotional; In it, many similar stories are clearly read beyond the tragedy of one Georgian family; It is clear that the Inanishvili family, unfortunately, was no exception; That the

scale of the repressions (and its ensuing tragedies) was quite voluminous. Revaz Inanishvili, in a way, is a generalized face of all those children who have lost their parents, who have borne the burden of the repressions of the years of great terror with small shoulders.

The plot axis of Revaz Inanishvili's story – "Lara" – is built on the antinomy of evil and goodness, which also reveals the problem of repression in the thirties. The protagonists of the work, father-son, form an antinomy in which one (father) – the cruelty of a totalitarian state, and the other (son) – despite the biological kinship, a radically different, free-thinking, noble man.

Although Revaz Inanishvili himself was from a repressed family, he did not even think of paying "revenge" for the butcher's children and presenting them in a negative context. On the contrary, Lara and Julien are represented in the story as educated and noble people. They are aware of the sins committed by their ancestor;

Both stories are written with the great pain of a writer. It should be noted that when we talk about Rezo Inanishvili's work, we can not ignore the genre accuracy (we mean the novel genre) and one of its notable features – the sharp end.

KEYWORD: Terror, repression, colonialism, deportation, intelligentsia

DIVERSION COMBINATIONS IN GEORGIAN

CHABUKI KIRIA

Associate Professor at the THU Faculty of Humanities, Doctor of Philology

1. Derivation is the type of change of a word, when both form and semantics of a word are changed, change of a form is followed by semantic change (this differentiates it from inflectional change, when change of a form is not followed by semantic change).

2. There are over ten groups of derivatives in Georgian language.

3. Forms, where complex affixation of derivatives is presented, carry especial significance. We think that doubly (and triply) marked derivatives create basis to establish new derivational groups. Reasoning for this is that in case of a derivational affix + derivational affix combination, both affixes retain their function.

KEYWORD: Derivation, Language, Affix, Form, function

PSYCHOTHERAPEUTIC RESEARCHES IN GEORGIA

MAIA KALANDARISHVILI

*Patriarchate of Georgia St. King Tamar University,
Doctor of Psychological science, Professor*

RESEARCH OBJECTIVES:

The objectives of the presented research are:

- 1) Identification of the psychological factors determining an effective psycho-therapeutic treatment from the position of both the therapist and the client attitudes
- 2) Quantitative and qualitative assessment of the importance of the identified factors
- 3) Comparison of the therapist and the client attitudes regarding factors determining an effective psycho-therapeutic treatment for optimization of the therapeutic process between a therapist and a client
- 4) Comparison of American and Georgian populations according to the mentioned goals. Identification of similarities and differences between them

RESEARCH METHOD:

To conduct the present research, we used four questionnaires developed by us.

Each factor rated on a 5-point scale (from – 2 to + 2) of how important the study participants considered any of the psychotherapist or the client

psychological characteristics for the success of the therapy process (e.g. psychotherapist's ability to listen, psychotherapist's empathy, ability to set goals and work toward achieving them, education level, client's attitude toward the therapy process, etc.)

A total of 331 test subjects participated in the study.

RESULTS AND CONCLUSIONS:

1. A questionnaire developed in the first phase of the study, which examines the attitudes of the participants of the psycho-therapeutic process (both therapists and clients) is identifying and evaluating effective psycho-therapeutic treatment factors. The developed questionnaire is characterized by a high statistical reliability. (Chronbach's alpha = 0.850, F = 59.4 P = 0.000)

2. According to the degree of importance in the effective management of the psycho-therapeutic process, 6 groups of factors were identified: from **particularly** and **very** important factors (trust in the psychotherapist, client involvement in the therapy process ...) to insignificant factors (sex and age of the psychotherapist)

3. Significant differences were identified between the attitudes of therapists and clients groups, while there are no large differences between individual therapist and client groups and their respective control groups. This result gives us reason to conclude that presently more strong and similar attitudes are formed within the **professional** (psychotherapist, psych-consultant) and **nonprofessional** (clients, non-clients) groups about the effectiveness of the psycho-therapeutic process than between the psychotherapist-client groups

4. Significant differences were identified between the the American and Georgian populations. Flexibility of the psychotherapist in the process of psycho-therapeutic treatment and the professional knowledge of psychotherapists and their awareness of modern trends were considered more important by Georgian professionals, than their American counterparts.

KEYWORDS: Psychotherapy effectiveness, Psychotherapy factors, Personal variables, Questionnaire, attitudes/ dispositions

ECONOMY, BUSINESS AND TOURISM

LABOR MIGRATION IN EU FOR THIRD-COUNTRY NATIONALS

NONA GELITASHVILI

*Prof. Dr., Dean of the faculty of Economics, Business and Management
at the Tbilisi Humanitarian Teaching University*

Unemployment can undoubtedly represent a biographical crisis in life and be extremely painful for the subjective experience, but it does not lead to a loss of the right of residence or to illegalization. as well does not have to be employed first in order to acquire citizenship. In the case of asylum and refugee migrants, however, gainful employment takes on precisely that existential value. Under the conditions of asylum and refugee migration, life chances are linked to gainful employment in a very specific way. Max Weber's concept of life chance wins here a meaning that is decisive for life (for surviving). Therefore, at first glance, the most recent announcements by the economy seem like a silver lining on the horizon, as they point to a change in the way refugees are dealt with in the labor market in view of the increasing number of refugees push. It was only in 2015 that the German economy asked the federal and state governments to make it significantly easier for refugees to access the labor market.

The chances of regular employment are limited. Asylum migrants and even recognized refugees usually have no access to the primary sector of highly qualified and sustainable work, even if they have the necessary qualifications. In addition to the restrictions of the labor market, there are professional legal hurdles and the difficulty of having an educational title recognized. Comparatively good chances of an employment subject to social security contributions exist in the hotel and catering trade, in the cleaning trade and occasionally in the construction trade.

Refugee migrants who are not granted a right to asylum or who have to avoid the period of the ban on working often only find jobs in irregular markets. This (ir-)regular market offers many migrants an opportunity for economic participation, although many of them often only find access to the labor market in this segment. Employers also prefer to use migrants in

the field of care work, however, the majority of these employment relationships are extremely questionable from a socio-political perspective.

The professional fields learned in the country of origin usually remain blocked. In the case of taking up work, the connection between qualification and field of employment is weak or no employment appropriate to the qualification is achieved. Refugee migrants usually have middle to higher educational qualifications.

The above-mentioned study by the Robert Bosch Stiftung's council of experts provides a helpful overview of qualitative and quantitative studies on the labor market. She comes to the conclusion that refugee migrants are mostly in precarious living and working situations. The extremely difficult situation on the labor market can undoubtedly be traced back to a large number of discriminatory practices (temporary labor market ban, national primacy and global labor market test).

However in recent years there has been evidence of an opening in the labor market to the group of asylum seekers and those with a toleration status. Some changes are more recent, so there is no indication of how these changes will actually affect the labor market participation of refugees. Although the living conditions of people who are in the context of asylum are characterized by a high degree of restrictions, far-reaching changes have taken place with regard to access to the labor market.

In recent decades, the EU has promoted the Common European Asylum System (CEAS) with various instruments. With the EU Admissions Directive, which became binding EU law in the context of the Amsterdam Treaties and the Tampere decisions, minimum standards were anchored, which among other things affected access third-country nationals to the labor market.

KEYWORDS: Migration, Labor market, Refugee policy, Global labor market test

TRAVEL MOTIVATIONS OF EDUCATIONAL TOURISTS ARRIVING IN GEORGIA

ANA GVARAMADZE

*PhD student, Affiliated Assistant at tourism program in
Tbilisi Humanitarian Teaching University*

The desire to visit unknown places pushes people to travel to new destinations and motivates them to visit new attractions. Knowledge of travel behavior can facilitate marketing and product planning and development, which can increase the number of travel products and visitors. Tourists attach more importance to new ways of exploring different tourist destinations. Therefore, learning opportunities increase significantly. Consequently, the motivations that influence travelers to make decisions change.

Over the years, researchers have empirically studied the determinants of travel motivation and taken into account the diverse approaches and perspectives of travel motivation. The dynamic nature of travel motivation has led to a wide range of research in this area. In order for the tourism industry to maintain or improve the status quo, it depends on the decisions made by tourists that are reflected in travel behavior.

The aim of the paper was to identify the motivational factors that determine the decisions of those who want to study abroad through qualitative and quantitative research. According to the existing researches, significant motivations were identified and a survey was conducted within international students who come to Georgia to study at accredited higher educational institutions. The research revealed that for international students, arriving in Georgia, at this stage receiving education is mainly interesting in the field of medicine. Educational tourists choose Georgia for the following main reasons: security and political stability, the cost of learning and living, quality and duration of study.

This research provides evidence that is consistent with the existing literature on the motivations of international students since the motivational factors identified in the research are ideologically similar to existing research. Students travel outside of their own country, which is a unique op-

portunity to learn about other nationalities in a multicultural atmosphere. In addition to the widely recognized benefits of travel, educational travel enhances the skills that are especially developed as a result of this activity. The results of the study will be interesting for individuals or organizations working in the field of education and tourism.

KEYWORDS: educational tourism, international students, travel motivations, COVID-19

THE FUTURE OF INTELLECTUAL LOGISTICS, THE DIGITAL TRANSFORMATION OF LOGISTICS

LIANA KANCHAVELI

GTU-professor, Faculty of Informatics and Management Systems,

THTU – invited Professor

kanchavelilia06@gmail.com

Digitization is one of the most important tools for survival in the new world. Today, business is moving from global digitalization to global adaptation. Business will have to solve the technical issues (hardware, components, software); develop new and replace existing IT services, enhance physical, economic, organizational, personnel, information, legal security. At the same time, it is necessary to maintain the profitability level and volume of sales, against the background of changes in consumption patterns. For this we may have to search for new markets and of course, it is necessary to meet the requirements of constantly updated legislation. We can not go back to the Stone Age, thus, all the latest technology will be relevant.

Logistics differs from other fields in that it understands what kind of digital future awaits it in 3-5 years. Another sphere of digital logistics is the emergence of international freight forwarders who can quickly create a route and calculate its cost. Constant traffic tracking and convenient document flow, which is very important.

For example – Ryan Peterson and his company Flexport. He invited

for cooperation everyone who was interested in the development of unmanned cargo transportation. The coercive abandonment of the usual way of life caused by quarantine restrictions has led to a noticeable increase and redistribution in demand of logistics services. The industry is actively developing and undergoing digital transformation. Representatives and experts of leading international companies share their opinions on global trends in the logistics services market. What is digitalization. The term comes from the English word digitalization, which is literally translated as “digitization”(conversion of texts, pictures or sound into digital form), “digital transformation”, or “digitization”. However, it has not yet received a stable phonetic meaning – you can often hear or see the term “digitization”, which is closer to the original English expression. Currently, it has several meanings: the first one is direct and refers to a digital translation from an analog format. Below we will talk about another one.

“Converting information into digital format. Digital conversion of information encoded in discrete signal pulses is widely used in modern communication systems. In the United States, digitalization is considered as the path to the informational society, further globalization and transnationalism of information communications throughout the planet. There are different opinions related to digitalization in Europe and other parts of the world, which is associated with the protection of terrestrial broadcasting as the means of preserving national and local characteristics and interests through their own informational media. Digitalization makes the transportation of goods much simpler, provides flexibility in working with customers and allows one to pay in any currency through various payment systems. In addition to simplifying electronic document management and communication process, digital logistics in the future is considered to use unmanned vehicles and drones. Such facilities provide faster delivery of goods or communication to remote areas when roads are congested.

KEYWORDS: logistics, digitalization, information technology, automated logistics, digital logistics. LPI

OPPORTUNITIES FOR ECOTOURISM DEVELOPMENT IN KVEMO KARTLI

MAIA MELADZE

PhD, Grigol Robakidze University Tourism Program Associate Professor, Georgia

The paper is an integral part of the winning project in the internal grant projects competition of Tbilisi Humanitarian Teaching University – Barriers for the development of tourism business in Georgia and the ways to reduce them (case of Kvemo Kartli).

The development of tourism, despite the current downturn in the world, shows a steady increase in tourism demand. For many developing countries tourism is one of the main sources of income, creating and generating much needed employment opportunities for socio-economic development. Within tourism is the new trend known as ecotourism whose main aim is to minimize the negative aspects of tourism on the host country. Ecotourism is sustainable tourism segment, which includes relatively quiet natural landscapes of inspection including the protected areas.

In the international tourism market typical tour operators are searching for new products, new countries in order to diversify their tourism packages. This is a strategy to keep clients on board as well as to attract new ones.

In 2021, for the first time in the history of Georgia, 4 protected areas: Kolkheti and Mtirala National Parks, Kobuleti and Kintrishi Protected Areas, as unique Colchic Forests and Wetlands, were inscribed on UNESCO World Natural Heritage List, holding a dignified place along with Amazon rainforest, Mount Etna, the Swiss Alps, the Grand Canyon, and the Yellowstone National Park.

In Kvemo Kartli protected areas cover 2,2% of the region. It is noteworthy that Gardabani Managed Reserve (3484 ha) and Algeti National Park (6822 ha) occupy 1,57% of the territory of the region, having recreational and resort and soil protection importance.

Eco-tourism trends, such as pedestrian, horse-riding and cultural tours, are currently being developed in the protected area. The National Park has

quite high potential for ecotourism (hiking, horse riding, photo and video recording, bird watching, ecological and botanical tours). The named tourist resources are quite good enough for Kvemo Kartli to become an active tourist region for both international and domestic tourist visits.

The study of the ecological complexes and rare relief forms revealed the objects, which can be formed as protected areas and consequently, become an active ecotourism objects. In our view, such objects in Kvemo Kartli region can be: Individual cliffy systems of various hypsometric heights and originations, in particular mountain ridges, e.g. Birtvisi, etc. And Gorges in Kvemo Kartli: the canyons of the Rivers Khrami (near Samshvilde), Chivchavi and Karabulakhi.

According to ecotourism statistics it was seen from the eighties a marked shift from mass tourism to ecotourism and more and more tourists were seeking environmentally relevant holiday destinations. The prospects for the ecotourism development are associated with the establishment of the new visitor service objects in the protected areas and perfection of the existing ones, as well as the extension and perfection of the research and cognitive programs.

KEYWORDS: Ecotourism, Kvemo Kartli, Protected area, Ecological complexe, Sustainable tourism

INNOVATIVE DIGITAL PLATFORMS IN BUSINESS

IRINA BENIA

*Tbilisi Humanitarian Teaching University, Faculty of Business Administration,
Associate Affiliate Professor*

The move to remote work has forced businesses to switch to digital platforms. The need for cloud systems to reduce financial costs and protect data has increased. Machine learning and artificial intelligence require the development of citizen's new digital skills and machine learning competencies and the rapid adaptation of society to innovative trends. Multi-

functional cloud systems are becoming increasingly demanding as most of the information and data is unstructured and also the amount of data is growing exponentially, with the cloud being used as a secondary or tertiary storage level. In order to increase competitiveness in the business, it is necessary to introduce digital systems and constant communication with the customer to provide fast and quality digital services.

KEYWORDS: Digital transformation, Cloud system, Remote operation, Cloud Streaming, Cloud-enabled Internet of Things, Streaming, Smart houses, co-location centre, Data Lakes, Artificial Intellect and Machine Learning

LAW

THE ROLE OF THE COURT IN MAKING THE APPLICATION FOR REHABILITATION

MERI KETILADZE

Caucasus International University PhD student

SUPERVISOR – LIA CHIGLASHVILI

Prof. Dr.

The establishment of the rehabilitation regime in Georgia took place as a result of the 2001 amendments to the 1996 Law on Bankruptcy Proceedings. This was followed by the “Insolvency Proceedings Act” of 2007. In 2021, a new law on “Rehabilitation and Collective satisfaction of Creditor’s claims” was adopted and entered into force on April 1, which offers different regulations on the conference theme compared to its predecessors.

We know that usually the court is actively involved in the civil proceedings. In the field of insolvency, however, its powers are different and of minor importance. The difference from civil law proceedings is due to the

specificity of the field of insolvency. The difference arises from the drafting of the application to its receipt by the court and Prior too the decision to open the rehabilitation regime.

Under the Insolvency Proceedings Act 2007, the court was minimally involved in the conduct of the rehabilitation regime. And, with the current law on rehabilitation and collective satisfaction of creditor's claims, adopted in 2020, its powers are even further away from the imperative determination by the norms of law.

Accordingly, the conference topic discusses the role and powers of the court in making the application for rehabilitation regime. The paper compares and evaluates the involvement of the court according to the old and current law. Also there are discussed the positive and negative effects that accompany the regulation provided by the new law.

KEYWORDS: Invalidity, Insolvency, Rehabilitation and Collective satisfaction of Creditor

RIGHTS AND OBLIGATIONS OF ALIMONY AND ANALYSIS OF JUDICIAL PRACTICES

LIA CHIGHLASHVILI

*Doctor of Law, Affiliated Professor of the Tbilisi humanitarian Teaching University
Member of the Union of Law Scientists of Georgia*

Family law takes one of the most important places in the Georgian legislation. It's role is immense in development of our society. One of the considerable subjects is „The responsible persons alimentary obligations in the Family law “ .

First of all, there is said about aliment and its origin in the Family law. In the work there are consistently shown Legal rights and obligations of family members, in particular parents'rights and duties toward children and the contorary, the rights and duties of children towards their parents. Keeping children by parents is also very interesting issue. Here is shown scope, of

alimentary paying obligations and amount of it and paying rules. It is important to mention what the state role is if a parent doesn't pay alimony, how the state can act and it refers to do.

In the final part of work it is said in the agreement who participants can be and what responsibilities they may have, also in which cases this agreement may be stopped, changed or canceled. I consider, we can partly pay attention on the important issue using research methods which are quite actual nowadays and we often come across to the facts like these in our practice.

KEYWORDS: Alimony; Procedure for payment of alimony, beneficiary, analysis of judicial practice

INTERNATIONAL PRACTICE OF ASSET TRACING AND RECOVERY

KRISTINE TSIREKIDZE

NEW VISON UNIVERSITY LLM student

Supervisor of the thesis – Prof. Dr. Thomas Maria Kruessmann

In today's reality, it is quite common for criminals to try to take advantage of gaps between different jurisdictions and hide illegal proceeds of their own criminal activities. Successful recovery from fraud requires a great deal of energy, commitment, and resource allocation. In an age of globalization and modern communication tools, where the mobility of assets and funds allows individual criminals to easily transfer their illicit income around the world makes it even more difficult for their victims to find traces of stolen funds and assets and consequently return them.

The international community has already recognized the importance of asset tracing and recovery. The United Nations Convention against Corruption considers the return of stolen property as one of its fundamental principles and requires member states to provide a factual and legal basis for the effective transboundary recovery of assets. The EU has introduced several legal instruments aimed at facilitating the tracing and recovery of assets, which is considered a strategic priority within the jurisdiction of its Member States.

This paper discusses the measures taken by international organizations and their importance in the asset recovery process.

KEYWORDS: Asset tracing, effective cross-border recovery of assets, international organizations and their practices

ON THE DEFINITION OF SOME OF THE TERMS GIVEN IN THE CITIZENSHIP LAW

ARCHIL LORIA

*Doctor of Law, Professor at Tbilisi Humanitarian Teaching University,
Professor at Georgian Technical University, Professor at East European University,
Member of the Union of Law Scientists of Georgia
archiloria@gmail.com*

SUMMARY

Citizenship is one of the most important public law institutions. It is also a human right that belongs to the category of fundamental rights. In recent years, the intensification of migration processes in the world has made citizenship issues even more relevant.

Despite a number of positive changes, there are still some inconsistencies and shortcomings in the Organic Law on Citizenship of Georgia. This also applies to the definition of certain concepts or terms in the law, some of which we will now discuss.

The first paragraph of Article 3 of the Organic Law gives the concept of citizenship, according to which Georgian citizenship is a legal connection of a person with Georgia. Contrary to the notion that existed before 2014, the reference to political union is removed here, which is quite correct, because legal also means political to some extent, because law in its essence is the result of political will. However, a foreign citizen or stateless person may also have a legal connection with the state. It is known that foreigners residing in Georgia also enjoy certain rights established by the country's legislation, bear corresponding obligations and bear responsibility for vio-

lations. Thus, it is necessary to clarify what kind of legal union is meant in relation to a citizen and how it differs from a legal union with foreigners.

Article 2 of the same law provides an explanation of some of the terms used in this law.

For example, according to subparagraph “c”, continuous residence in Georgia is “a person residing in Georgia, if he did not leave the territory of Georgia for a total of more than 90 days during the year (this period does not include leaving the territory of Georgia for 2 years for study and treatment). There is some inaccuracy here. As you can see, a one-year period of time is used to establish the fact of permanent life. Thus, the content of the text insert is not clear, in particular, how can a person leave Georgia for two years in one year? Or why a business trip for more than 2 years is not considered an honorable reason?

Article 2(f) defines an unknown parent and states that an unknown parent is “a parent whose identity and/or nationality is unknown”. If the nationality of the parents is unknown but the identity is known, why should he or she be considered unknown? There are apatride (stateless), people who do not have the citizenship of any country, but therefore are not considered strangers.

CONCLUSION

To avoid these problems, it is necessary to introduce some changes and further improvement of national legislation. Especially:

Paragraph 1 of Article 3 of the Law, should preferably be formulated as follows: “Citizenship of Georgia is a legal union of a person with the state of Georgia, which fully generates the rights and obligations provided by law for both parties.”

Remove the parentheses from Article 2 (c) and make a note that the period of stay abroad for study or treatment is considered honorable.

The words: “and / or citizenship” shall be removed from Article 2 (f).

KEYWORDS: citizenship, residence, term, parent, identity

THE IMPORTANCE OF CITIZEN INVOLVEMENT AND BARRIERS IN THE IMPLEMENTATION OF LOCAL SELF-GOVERNMENT

REVAZ BERULAVA

Caucasus International University; Undergraduate student

SUPERVISOR – EKA KAVELIDZE

Doctor of Law

The central figure of the modern political system is the citizen, insofar as he establishes the state, participates in the management and decision-making process. The Constitution of Georgia defines the status, rights and duties of a citizen, which he can exercise on the territory of the country. Active citizens demand more transparency and accountability from the government. Therefore, it is necessary for the government to strengthen the democratic mechanism at all levels, which will meet the growing needs and enable the citizens to have additional ways of making their voices heard in the run-up to the elections. Establishing a representative democracy through participatory and direct democracy is an important component of quality governance. It should be noted that the involvement of citizens in the governance process has a significant impact on the development of democratic processes. Mechanisms for participation bring the population and the government closer together, while enabling the public to influence the decisions of elected or appointed persons, to set priorities, to demand accountability and responsibility. Participatory governance creates a source of information, knowledge and experience that facilitates the management of existing resources in the public interest.

Because of this vital importance, since citizen participation in local decision-making is the basis of local democracy, because local self-government, at a more direct level than central government, is government for the people and by the people, the topic presents opportunities for citizen participation in local government. Legal framework, barriers to engagement and recommendations are presented. In conclusion, the description of challenges and successful examples is analyzed, as effective governance is achieved through three-dimensional dynamics in the relationship between

local government, non-governmental organizations and the population. The successful practices found in the topic and the research conducted with the population will be interesting and helpful, in order to eliminate the problem in the future.

KEYWORDS: local self-government; Citizens, Involvement, Legislative Framework, Co-participation

APPLICATION OF THE INTERNATIONAL LAW OF NAVAL WARFARE: NORMS AND STANDARDS UNDER THE INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW

HASNAIN MAHMOOD

Higher Study: LL.M in Human Rights (Academic Year: 2017-2018)

Institution: Chittagong Independent University

Treaties, Conventions and charter constitute international law. International humanitarian law is a branch of international law dealing with humanitarian issues such as conduct and regulations of armed conflicts. There are different ways and means of naval warfare or armed conflict at sea, but there are no specific guidelines. The first major naval warfare happened in Helgoland Biglit in 1914. Armed conflict was governed by The Hague treaties and other laws. Mechanisms of naval warfare were regularly updated. So, concerns were raised about the rigidity of IHL application. In 1994, the San Remo Manual, a non-binding document, was published. It was decided to develop guidelines for naval warfare law. In this article, I will discuss the application of the IHL in naval warfare.

KEYWORDS: Naval warfare; International Humanitarian law, Conventions; Treaties; International law

THE WAY OF DEVELOPMENT OF MARRIAGE INSTITUTE IN GEORGIAN LAW

(CO)AUTHORS: NINO MESKHI LIKA FIRTSKHALASHVILI

*Higher education institution, Ivane Javakishvili Tbilisi State University Education
level, Bachelor, 3rd year Supervisor*

GIORGI DAVITASHVILI

Professor, Doctor of Legal Sciences

Marriage is an ancient institution, so old that it is impossible to even clarify when the first marriage took place, in general what kind of unemployment it was or whether marriage was the purpose of creating a family. The collapse of the guarantor pile laid the foundation for the emergence of territorial communities, which gradually divided society into classes. The need for transmission. Thus, it is this period that the Rhodesa family is formed as a set of firm individuals that are related to marriage. In addition to the development of society, marriage forms were also changed, and with a change in time, the institution of marriage was regulated in various forms.

Scientists, according to different opinions, offer the universal notion of the family. However, “despite the relatively perfect nature of the notion, the notion of a family based on its specifics and complexity will never be perfect, because it cannot exhaust the issues without which the definition of the family will be universal.” P.Sedugin interprets the notion of the family as a disciplined group of individuals based on marriage, kinship, living together and leading a shared farm, raising the next generation and providing support.

Lewis Morgan, who was a senior researcher, says that – “No community organization has had such a rich and meaningful history, none of them have carried out the consequences of a more prolonged and versatile shift as a family that has gone a long way towards developing a modern face. To what extent the society is developing from a low level to the highest level.”

Thus, the work reviews the historical overview of the Institute of Marriage according to time and space. Furthermore, we will find out the right goals that served to enter into marriage and discuss the personal and

property rights and obligations of the spouses. The purpose of the work is to find out on the basis of the mutual comparison of ancient Georgian law and modern Georgian legislation to find out what changes were made in this institution and what similarities are between the eras.

This paper will mainly use analytical, logical, historical, and comparatively legal methods.

KEYWORDS: Institute of Marriage, Historical Review, Comparative Analysis, Family, Development

TITLE OF THE TOPIC: THE LEGAL NATURE OF THE FINE AS AN ALTERNATIVE FORM OF PUNISHMENT IN GEORGIAN CRIMINAL LAW

MARIAM GELASHVILI

Caucasus International University, PhD student in Law,

SUPERVISOR – GIA MEPARISHVILI

Doctor of Law

The present paper is devoted to fine as an alternative form of punishment and the legal problems of its application. It discusses the theoretical and practical problems of using a fine as an alternative punishment. Following the changes in the criminal law, we have to comprehensively study practical application of this type of punishment. At the same time, the issues that are very scarce in the Georgian legal literature are brought to the fore. Therefore, the paper proposes the refinement of the current criminal law – issues of perfection, in which the developed discussion provides a basis for re-analyzing this alternative form of punishment and perfecting the approaches to its application in practice.

KEYWORDS: sentence type, fine, legal framework, case law, comparison – legal analysis

STATE OF JUDICIAL REFORMS IN GEORGIA – LESSONS LEARNED

KAKHA TSIKARISHVILI

*Doctoral Student, Tbilisi State University, the Faculty of Law
Professor of Georgian Institute of Public Affairs*

Since the declaration of independence, Georgian judiciary underwent a complex path of development. After 1991, Georgia has inherited a soviet style of judiciary. The first judicial reform was conducted in 1998-1999 during which new procedural codes were adopted, judicial examinations were held and the judges who did not pass judicial examinations were dismissed. This reform brought some new blood to judiciary. However, soon after judicial system, plunged into corruption. Since Rose Revolution of 2003, Georgian judiciary underwent many positive changes such as eradication of systemic corruption, creation of proper material bases for the operation of the judiciary, increase of salaries of judges, formation of the High School of Justice, refinement of legislative framework, implementation of jury trial after 2009 change of criminal procedure code. However, the judiciary had very little political independent and was strictly controlled by the executive. Became a mechanism for implementation of zero tolerance policy and repression against political opponents. Acquittal rates were very low and prosecutorial requests were usually always granted by the courts. As the result of the 2012 elections, a new ruling party – Georgian Dream came to power. One of the main election promises of Georgian Dream was the restoration of justice and creation of independent judiciary. Four waves of legislative reforms were implemented in 2012-2019. The legislative reforms gave the judges the power to elect their peers in High Council of Justice, reopened trials for television and media, members of parliament were removed from High Council of Justice, Disciplinary Procedures were refined, new criteria and procedures for the selection of judges were introduced in the law, power to select judges of the Supreme Court were delegated from President of Georgia to High Council of Justice, lifetime appointment of judges was introduced. While judiciary attained some

level of institutional independence from other branches of power, another problem emerged inside the judiciary. Namely, the power was concentrated among a small group of influential judges who have obtained support from Georgian Dream as well as fellow judges by promising them reappointment. Judicial vacancies became hardly accessible for the outsiders. Due to the shortage of judges the courts accumulated excessive workload and cases are regularly delayed. Despite the fact that the judges are generally perceived to be more independent than before 2012, the public at large does not believe that judiciary acts independently on high profile cases or cases with political sensitivity. Lack of trust towards judiciary became one of the causes of political crisis in Georgia in 2020-2021, which resulted in EU led mediation and adoption of political agreement between opposition and government on April 19, 2021. The agreement envisages the assessment of the results of the judicial reform, fundamental reform of High Council of Justice and improvement of judicial selection/appointment procedures. Thus, the political class in Georgia as well as international community is in agreement that judiciary still needs a fundamental change.

THE PROBLEM OF PRIVACY IN MEDIA LAW AND THE FRAMEWORK OF FREEDOM OF EXPRESSION

MANANA OTARASHVILI

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Third year student of the Faculty of Law

THESES:

- 1) The role of the media in protecting or violating privacy.
- 2) Prerequisites for publishing information about personal life and issues:
 - ▲ Public interest – The journalist must analyze the relationship of public interest, in particular whether it is the disclosure of personal information or the life of the person reflected in the material, since the violation of this constitutional right will be justified only in the first option.

- ▲ Consent-Consent of a person to disclose details of his or her personal life;
- ▲ Rationale-Detailed justification as to why personal information should be made public;
- 3) The legitimate interest of the public and media law as a public party guarding the rights and responsibilities;
- 4) Permissibility of disclosure of specific aspects of personal life;
- 5) Crime coverage – a topic that serves to raise public awareness;
- 6) The boundary between the right to privacy, access to information and freedom of expression;
- 7) Analysis of court decisions and recommendations.

IMPORTANT ISSUES OF THE RIGHT TO RESPECT FOR FAMILY LIFE IN THE CASE-LAW OF THE EUROPEAN COURT

ELISABED APAKIDZE

TSU Faculty of Law, 3rd year student,

ANA CHKHEIDZE

TSU Faculty of Law, 3rd year student

Family life is one of the interests protected by Article 8 of the European Convention. The concept of family life, the development of which was driven by conscious and social change in Europe, covers a wide range of issues.

This paper will analyze the problematic issues of protection of the right to respect for family life, as well as the case law of the European Court and courts of Georgia concerning this article.

The universal principle of protection of the best interests of the child is often neglected or inadequately implemented, which violates not only the child's right to family life but also of their family members.

Following the analysis of the negative or positive obligations of the state and the analysis of the case law, the paper will offer the reader the guidelines and standards of the European Court, which currently form the circle of issues covered by Article 8.

KEYWORDS: Right to respect for family life, protected area, best interests of the child, positive and negative obligations of the state

DENTISTRY, PHARMACY AND NATURAL SCIENCES

HEMOPHILIA AND DENTISTRY

NINI GOKADZE

*Georgia, Tbilisi Tbilisi Humanitarian Teaching University,
Student of the faculty of Dentistry*

I. KHATIASHVILI

*Georgia, Tbilisi. Assistant Professor of Tbilisi Humanitarian University,
Doctor of Biology*

Hemophilia is a severe congenital and incurable disease of the blood that periodically requires antihemophilic flushes throughout life transfusion.

Hemophilia is affecting males who receive abnormal X chromosomes from their mothers. Hemophilia is characterized by hematoma-type bleeding. There are three forms of hemophilia – A, B and C. In hemophilia A – blood clotting factor VIII is missed, in hemophilia B – factor IX missed, and in hemophilia C – factor XI does not exist.

Tooth extraction, like any other surgery, is accompanied by bleeding which, usually, starts a few minutes after the tooth is removed as the wound stops forming blood clots. Heavy bleeding during tooth extraction is caused by severe trauma to the large blood vessel and its damage. Sometimes the adrenaline released for anesthesia initially narrows the wound arterioles, then after 1-2 hours dilates the blood vessels and causes secondary bleeding. Sometimes bleeding starts a few days after tooth extraction, which is an indication of the wound infection.

The main method of treatment of hemophilic bleeding is deficiency (replacement factor with factor VIII or IX) in all the developed countries of

the world including Georgia. Factor concentrates are widely used, so in case of emergency it is possible to help the patient. We do not have such a practice because of obesity, however, in highly developed countries children are given prophylactic infusions, which reduces the number and degree of disability before the earthquake.

KEYWORDS: Hemophilia, Factor Concentrate, Genetics, Globulin

USED LITERATURE:

1. *Gidelines for the Management of Hemophilia World Federation of Hemophilia, 2005.*
2. *Berntorp E. Hemophilia Malmo. September 2004.*
3. *Complex management of hemophilia – National Guideline Compiler; M. Abashidze Tbilisi, 2007.*

ASSESSMENT OF ECOLOGICAL CONDITION OF RIVER KVIRILA AND ADJACENT TERRITORY

TAMRIKO SUPATASHVILI ¹, SHORENA KUPREISHVILI ², MAKHA GUGUCHIA ³

¹ University of Georgia, M. Kostava Ave. 77a. 0171

² Tsothe Mirtskhulava Water Management Institute of Georgian Technical University, Ave. I. Chavchavadze #60 B. 0179. Tbilisi. Georgia.

³ N(N)LP Ecocenter for Environmental Protection Varketili 3, II micro district, building 29, apart. 17

sh.kupreishvili@gtu.ge; p.sichinava@gmail.com; t.supatashvili@ug.edu.ge; kupatadze.g1@gtu.ge; ketikukhilava88@gmail.com

The strongest source of emissions of man-made substances into the environment is industry, which is distinguished by its scale, variety and abundance of exhaust gases and wastewater. One of the areas of practical human activity is mining. In the process of extracting raw materials (especially using open pits) the environment is significantly damaged. Open-pit mining is the most common method in Georgia. The use of this method leads to the degradation of the fertile layer of the soil, the contamination

of the soil, surface and groundwater, the degradation of places with biodiversity. Significantly reduces forest and other vegetation-covered lands, dramatically disturbs the natural balance in the surface groundwater regime, elements, geochemistry. In addition, the waste rocks brought to the surface, the quarry itself and other types of disturbed lands become a hot-bed of environmental pollution. For example, the surroundings of Chiatura and Madneuli can be used.

According to the implemented research, it was revealed that the Kvirila River and its tributaries are significantly polluted with heavy metals from manganese beneficiation enterprises. Harmful substances get into the soil as well as humans and animals. It is mainly polluted with manganese, iron and lead, the highest pollution in the study area was shown by the samples taken from the river Bogiristskali.

Pollutant emissions pose a threat to both humans and biodiversity. Its harmful effects are reflected not only in the air, but also in our food. There is a high concentration of manganese in the river, which is also harmful to biodiversity. The river irrigates the lands and manganese is present in the whole chain. First, substances that should not be naturally present in fish and from fish enter the human body. It appears as a direct impact on human health.

Manganese is a very aggressive metal, vegetables are watered with this water, and manganese enters everywhere. In addition, it seeps into the ground. This already creates such a problem as serious diseases, which are similar to the so-called occupational diseases that miners have had for years. These are respiratory and digestive system problems.

KEYWORDS: Malaria, Kolkheti plain, wetland, drainage

ANIMAL ORIGIN BONE AND ITS WASTE-FREE RECYCLING

MARINE SHAVLAKADZE ¹, TEIMURAZ CHEISHVILI ², NINO ABAISHVILI ³,
DODO MAGRADZE ⁴, RUSUDAN DEVNOZASHVILI ⁵

^{1,3,4,5} Tbilisi Humanitarian Teaching University,

² Georgian Technical University

Marishavlakadze@gmail.com

Bone utilization is a compulsory and important task for modern meat recycling enterprises to deal with. One side of the relevance of the issue is related to ecological problems caused by improper bone utilization (for example, placement in landfills or special burials), and on the other side there is well-known fact that animal bone in general, and cattle bone in particular, contains lots of useful products. The substances obtained as a result of bone recycling can be used in agro-industry, technology and even in medicine for special purpose.

The precondition of the above-mentioned fact is determined by the complex structural arrangement and composition of the bone or bone tissue conditioned by its nature.

The complex and diverse structure of bone conditions the necessity of its recycling, which ultimately ensures the receipt of multi-purpose substances and materials. It should be mentioned that the depth of bone recycling technologies determines the quality as well as the diversity of the final product, and hence the field of their application.

Based on current studies, targeted recycling can be done for bones from all domestic animals, but special attention is paid to the cattle bone recycling.

The choice of recycling method depends on the type of waste. The cartilaginous component of the chest, spine and other parts of cattle is used in the semi-processed meat products industry.

The aim of cattle limb bone recycling is to obtain low-fat (up to 10% fat) bone meal or low-fat bone ash.

The recycling of the rest of the bone type provides getting fat and the using the wastes as combined food in poultry-farming and fish-breeding.

Therefore, the type of bone and the depth of recycling determine the value and diversity of uses of the final product.

KEYWORDS: bone utilization, bone ash

DYNAMICS AND PREDICTION OF SEDIMENTATION PROCESSES AT THE BOTTOM OF SOME LARGE WATER RESERVOIRS IN GEORGIA

KHATUNA KIKNADZE

*Tsotne Mirtskhulava Water Management Institute of Georgian Technical
University*

The frequent natural events caused by the global climate changes led to the activation of the sedimentation processes in the reservoirs of Georgia.

In order to determine the dynamics and predict sedimentation processes as well scientific field studies were carried out on the bottom of several large reservoirs in Georgia (Zhinvali, Sioni, Khrami, Tbilisi, Tkibuli, Shaori and Lajanuri) by the scientific staff of Department of Seas and Basins at Ts. Mirtskhulava Water Management Institute of the Georgian Technical University.

KEYWORDS: reservoirs, sedimentation

**თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი**

**თბილისის ჰუმანიტარული
სასწავლო უნივერსიტეტი**

მისამართი:

0144, თბილისი, ბერი გაბრიელ
სალოსის გამზირი #31 (ყოფილი
ჩოლოყაშვილის #53)

ელ.ფოსტა:

thu-posta@thu.edu.ge

ტელეფონი:

(+995 32) 255 24 24

(+995 32) 254 59 09

(+995 32) 254 59 08

**TBILISI HUMANITARIAN
TEACHING UNIVERSITY**

ADDRESS:

0144, Tbilisi, Monk Gabriel Salos Ave.
№31 (Old Cholokashvili Street #53)

EMAIL:

thu-posta@thu.edu.ge

PHONE:

(+995 32) 255 24 24

(+995 32) 254 59 09

(+995 32) 254 59 08